

9

Zarządzenie nr 9/Reg. służby/2008**Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej****z dnia 27 czerwca 2008 r.****zmieniające zarządzenie w sprawie ramowego regulaminu służby w jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej oraz regulaminu musztry i ceremoniału pożarniczego**

Na podstawie art. 10 ust. 6 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. z 2006 r. Nr 96, poz. 667 z późn. zm.¹) zarządza się, co następuje:

§ 1.

W zarządzeniu nr 5 Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej z 21 czerwca 2006 r. w sprawie ramowego regulaminu służby w jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej oraz regulaminu musztry i ceremoniału pożarniczego (Dz. Urz. KG PSP Nr 1, poz. 4) wprowadza się następujące zmiany:

1) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Użyte w zarządzeniu znaki graficzne oznaczają:

- – przełożony wyższy stopniem
- – przełożony
- – dowódca uroczystości
- – dowódca przejmujący obowiązki
- – dowódca zdający obowiązki
- – kierownik jednostki PSP
- – wręczający sztandar, odznaczenie
- – mistrz ceremonii pogrzebowej

- – wartownik na posterunku honorowym
- – strażak z pochodnią
- – kapelan
- – strażak niosący symbol religijny
- – dowódca sekcji
- – dowódca plutonu
- – dowódca kompanii
- – odległość podana w krokach

2) załącznik nr 3 otrzymuje brzmienie określone w załączniku do niniejszego zarządzenia.

§ 2.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2008 r.

**Komendant Główny
Państwowej Straży Pożarnej
nadbryg. Wiesław Leśniakiewicz**

¹ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, z 2007 r. Nr 181, poz. 1291 oraz z 2008 r. Nr 56, poz. 521.

Załącznik do zarządzenia nr 9/Reg. służby/2008
Komendanta Głównego
Państwowej Straży Pożarnej
z dnia 27 czerwca 2008 r.

Załącznik nr 3

CEREMONIAŁ POŻARNICZY

Dział I POSTANOWIENIA OGÓLNE

§ 1.1. Ceremoniał pożarniczy ustala zasady i formy określające zespołowe i indywidualne zachowanie strażaków Państwowej Straży Pożarnej, formy organizacji i porządek przebiegu uroczystości pożarniczych organizowanych przez jednostki organizacyjne Państwowej Straży Pożarnej.

2. Podczas uroczystości innych niż wymienione w niniejszym ceremoniale wykorzystuje się elementy ceremoniału właściwe dla danej uroczystości.

3. Poszczególne uroczystości pożarnicze mogą być łączone w jedną wspólną uroczystość, przy zachowaniu porządku przewidzianego dla każdej z nich.

4. Ceremoniał pożarniczy nie ustala wszystkich szczegółów uroczystości. Dopuszcza się możliwość wprowadzenia zmian, jednak tylko takich, które nie zaburzają jej sprawnego przebiegu, nie uchybiają godnej reprezentacji służby pożarniczej i nie naruszają idei ceremoniału.

§ 2. Ceremoniał pożarniczy stosuje się również podczas uroczystości organizowanych przez inne podmioty, jeżeli pododdziały Państwowej Straży Pożarnej biorą w niej udział jako jedyna formacja mundurowa.

§ 3. Pododdziały Państwowej Straży Pożarnej uczestniczące w uroczystości obok pododdziałów innych formacji mundurowych dostosowują się do scenariusza organizatora uroczystości.

§ 4.1. Scenariusz uroczystości pożarniczej opracowuje kierownik przygotowującej ją jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej. Scenariusz ten musi zostać zatwierdzony przez przełożonego, gdy przewiduje się jego obecność na planowanej uroczystości. Przykładowy scenariusz przedstawia tabela 1.

2. Kierownik jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej organizującej uroczystość pożarniczą zatwierdza:

- 1) szczegółowy scenariusz uroczystości (zawierający m.in. podawane komendy oraz plan sytuacyjny), który przesyła przełożonemu, gdy przewiduje się jego obecność na planowanej uroczystości,
- 2) plan realizacji zadań związanych z przygotowaniem i przebiegiem uroczystości (przykładowy plan realizacji zadań określony został w tabeli 2).

3. Jeżeli przewiduje się wprowadzenie do uroczystości pożarniczej elementów ceremonii religijnej, wówczas kierownik jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej organizującej uroczystość uzgadnia ich zakres z władzami kościelnymi i uwzględnia je w scenariuszu uroczystości.

§ 5.1. Dowódca uroczystości dostosowuje podawane komendy do szczegółowego scenariusza uroczystości oraz rodzaju, liczby i wielkości występujących w niej pododdziałów.

2. Jeżeli jednostka organizacyjna Państwowej Straży Pożarnej występuje samodzielnie jako całość (bez udziału innych jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej

Tabela 1. Przykładowy scenariusz uroczystości

1.	Termin	data i godzina rozpoczęcia uroczystości
2.	Miejsce	adres, nazwa miejsca (obiektu) uroczystości itp.
3.	Obecni	zaproszeni goście, kierownicy jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej, kompania honorowa, pododdziały towarzyszące ¹ itp.
4.	Umundurowanie	mundur wyjściowy ze sznurem galowym
5.	Przebieg uroczystości:	
	godz.	ustawienie kadry i pododdziałów
	godz.	wprowadzenie kompanii honorowej
	godz.	meldunek przełożonemu (zgodnie ze strukturą organizacyjną Państwowej Straży Pożarnej)
	godz.	podniesienie flagi państwowej ²
	godz.	przywitanie przez kierownika jednostki organizacyjnej zaproszonych gości
	godz.	w zależności od rodzaju uroczystości – np. odczytanie postanowień, aktów, rozkazów itp
	godz.	wręczenie np. odznaczeń, aktów mianowania, wyróżnień itp. ³
	godz.	przemówienie przełożonego (zgodnie ze strukturą organizacyjną Państwowej Straży Pożarnej)
	godz.	przemówienia gości
	godz.	defilada pododdziałów ⁴
	godz.	meldunek o zakończeniu uroczystości

¹ Kompania honorowa i pododdziały towarzyszące w przypadku uroczystego apelu; podczas uroczystej zbiórki występuje tylko poczet sztandarowy.

² W przypadku uroczystej zbiórki – odegranie hymnu państwowego.

³ Poszczególne dokumenty kolejno odczytuje się i wręcza.

⁴ W przypadku uroczystej zbiórki – odprowadzenie sztandaru jednostki organizacyjnej.

Tabela 2. Przykładowy plan realizacji zadań związanych z przygotowaniem i przebiegiem uroczystości

Lp.	Zadania do realizacji	Osoba odpowiedzialna (stopień, imię, nazwisko)	Termin realizacji	Uwagi
1	2	3	4	5
1.	Prowadzenie uroczystości (próby generalnej)	(dowódca uroczystości)		
2.	Koordinacja i nadzór nad przygotowaniem uroczystości (ustalanie terminów spotkań roboczych)			
3.	Przygotowanie scenariuszy uroczystości			
4.	Przygotowanie: 1) wykazu zaproszonych gości, 2) wzoru zaproszenia. Rozesłanie: 1) zaproszeń, 2) podziękowań za udział w uroczystości.			
5.	Przygotowanie dokumentacji związanej z uroczystością (postanowień, aktów, rozkazów, wyróżnień)			
6.	Dokonanie uzgodnień związanych z udziałem w uroczystości ⁵ : 1) orkiestry, 2) pocztów sztandarowych, 3) kompanii honorowej, 4) pododdziałów towarzyszących.			
7.	Prowadzenie pocztów towarzyszących	(dowódca pocztów towarzyszących)		
8.	Przygotowanie miejsca uroczystości, m.in. masztu flagowego, trybuny honorowej (zaplanowanie innego miejsca niż planowane w przypadku złych warunków atmosferycznych)			
9.	Przygotowanie części religijnej uroczystości			
10.	Zakup (w zależności od uroczystości) okolicznościowych wiązanek kwiatów, zniczy itp.			
11.	Prowadzenie narracji uroczystości			
12.	Przygotowanie i prowadzenie obsługi medialnej uroczystości			
13.	Przygotowanie: 1) wystawy sprzętu pożarniczego, 2) prezentacji pojazdów pożarniczych, 3) pojazdów pożarniczych przewidzianych do defilady ⁶ .			
14.	Sprawdzenie poprawności umundurowania strażaków biorących udział w uroczystości			
15.	Montaż sprzętu nagłaśniającego na miejscu uroczystości			
16.	Podjmowanie zaproszonych gości przybyłych na uroczystość			

i pododdziałów), stosuje się komendy: „**Pluton – BACZNOŚĆ**”, „**Kompania – BACZNOŚĆ**”, „**Szkoła – SPOCZNIJ**”.

3. Jeżeli w uroczystości pożarniczej bierze udział więcej niż jedna jednostka organizacyjna Państwowej Straży Pożarnej lub pododdziały innych formacji mundurowych, stosuje się komendy: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”, „**Zgrupowanie – BACZNOŚĆ**”.

4. Jeżeli w uroczystościach organizowanych przez Państwową Straż Pożarną biorą udział pododdziały innych forma-

cji mundurowych wyposażonych w broń długą, po podaniu komendy: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**” podaje się komendy: „**Na ramię – BRON**”, „**Prezentuj – BRON**”, „**Na prawo – PATRZ**”. Przed komendą: „**SPOCZNIJ**” podaje się komendy: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”, „**Na ramię – BRON**”, „**Do nogi – BRON**”, „**Pododdziały – SPOCZNIJ**”.

§ 6. Kwestie nieuregulowane w niniejszym ceremoniale winny być rozstrzygane odpowiednio do przepisów ceremoniału wojskowego.

⁵ Nie dotyczy uroczystej zbiórki.

⁶ Dotyczy uroczystego apelu.

Dział II UROCZYSTY APEL

Rozdział 1 Postanowienia ogólne

§ 7. Uroczysty apel w jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej organizuje się z okazji:

- 1) obchodów świąt narodowych i Dnia Strażaka;
- 2) zdawania i przyjmowania obowiązków przez strażaków powoływanych na kierownicze stanowiska służbowe;
- 3) zdawania i obejmowania przez strażaków mianowanych kierowniczych stanowisk służbowych;
- 4) ślubowania strażaków;
- 5) otwarcia strażnicy;
- 6) przekazania sprzętu pożarniczego;
- 7) nadania sztandaru;
- 8) pożegnania sztandaru;
- 9) nadania odznaczenia jednostce organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej;
- 10) obchodów jubileuszy;
- 11) włączania jednostki ochrony przeciwpożarowej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego;
- 12) odsłaniania pomników i tablic pamiątkowych;
- 13) wręczenia odznaczeń oraz aktów nadania wyższych stopni;
- 14) inauguracji roku akademickiego i szkolnego oraz innych uroczystości w szkołach Państwowej Straży Pożarnej;
- 15) innych ważnych okoliczności.

Rozdział 2

Przygotowanie i organizacja uroczystego apelu

§ 8.1. Uroczysty apel powinien być tak zorganizowany i przeprowadzony, aby uroczystość nie trwała dłużej niż 1,5 godziny.

2. W uroczystym apelu biorą udział w szczególności: orkiestra, dowódca uroczystości, narrator, kompania honorowa, pododdziały towarzyszące, poczty towarzyszące oraz zaproszeni goście, którzy zajmują miejsce ustalone przez organizatora uroczystości w szczegółowym scenariuszu.

3. Pododdziały oraz poczty towarzyszące uczestniczące w uroczystym apelu ustawiają się w szyku rozwiniętym na miejscu jego prowadzenia na 15 minut przed przewidywanym czasem rozpoczęcia uroczystości.

4. Kompania honorowa uczestnicząca w uroczystym apelu ustawia się na miejscu jego prowadzenia na 5 minut przed przewidywanym czasem rozpoczęcia uroczystości.

§ 9.1. Uroczysty apel należy organizować w miejscu, które umożliwi przeprowadzenie go zgodnie z jego celem.

2. Miejsce, w którym odbywa się uroczysty apel, powinno być tak wyposażone w sprzęt nagłaśniający, by zapewnić słyszalność wszystkim uczestnikom uroczystości oraz umożliwić funkcyjnym realizację przydzielonych im zadań.

3. Miejsce uroczystego apelu, w zależności od okazji, należy udekorować symbolami narodowymi, międzynarodowymi (flaga Unii Europejskiej), pożarniczymi i regionalnymi. Można także eksponować charakterystyczne dla służby pożarniczej i jej działalności emblematy, plakaty, sprzęt pożarniczy, świadectwa jej historycznego rozwoju itp.

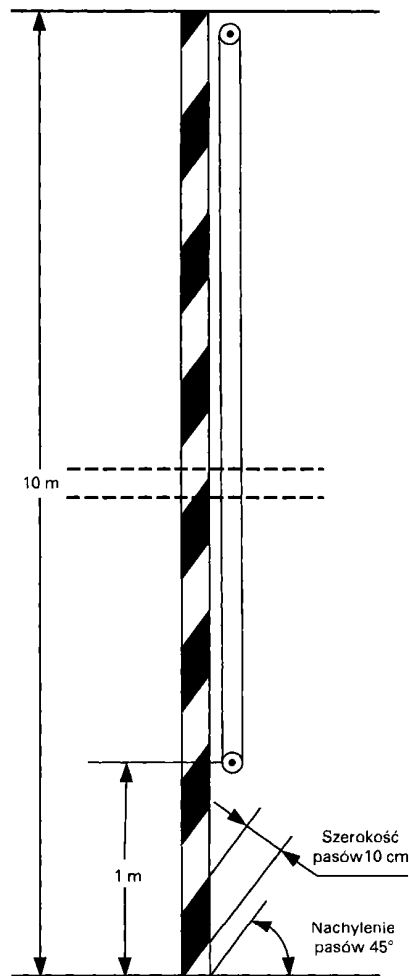
4. W miejscu uroczystego apelu należy zbudować podwyższenie (trybunę honorową, podium) lub w inny

sposób wydzielić miejsce dla zaproszonych gości, które w przypadku opadów atmosferycznych lub intensywnego nasłonecznienia powinno być zadaszone. Należy też zapewnić odpowiednie stanowiska pracy dla służb technicznych obsługujących uroczystość (np. narratora).

5. Po lewej stronie trybuny honorowej (podium) – patrząc od strony pododdziałów – na wysokości jej frontowej części, w odległości około pięciu kroków, powinien być usytuowany maszt flagowy.

6. Maszt flagowy oraz flaga państwowa powinny być wyposażone w zaczepy, pozwalające na szybkie, sprawne i trwałe przymocowanie flagi do linki masztu. Linka powinna znajdować się na zewnątrz masztu – patrząc od strony pododdziałów.

7. Widok masztu przedstawia rys. 1 (pasy w barwach narodowych).

Rys. 1. Maszt do podniesienia flagi państwowej

8. Jeżeli na miejscu uroczystości nie ma masztu do podniesienia flagi państwowej, dopuszcza się jej podniesienie na samochodzie pożarniczym (drabina, podnośnik), pod warunkiem takiego zamocowania, aby nie dotykała elementów pojazdu.

9. W miejscu uroczystego apelu, w zależności od jego okazji, dopuszcza się umieszczenie dodatkowo np.: stolika z kroniką jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej, podestu dla promowanych na pierwszy stopień oficerski, stolika na szablę do promocji oficerów, stolika ze sztandar

darem lub odznaczeniami, czy też zestawem akcesoriów potrzebnych do ceremonii religijnej.

10. Do udziału w uroczystym apelu mogą również zostać włączone pojazdy pożarnicze.

Rozdział 3

Przygotowanie pododdziałów do uroczystego apelu

§ 10.1. Kompanię honorową podczas uroczystego apelu stanowi pododdział wyznaczony przez dowódcę uroczystości.

2. W miejscu przeprowadzania uroczystego apelu kompania honorowa ustawia się w ugrupowaniu rozwiniętym.

3. W skład kompanii honorowej wchodzi:

- 1) dowódca kompanii honorowej;
- 2) poczet flagowy;
- 3) poczet sztandarowy;
- 4) pododdział honorowy.

4. W skład pocztu flagowego wchodzi:

- 1) dowódca pocztu flagowego;
- 2) flagowy;
- 3) asystujący.

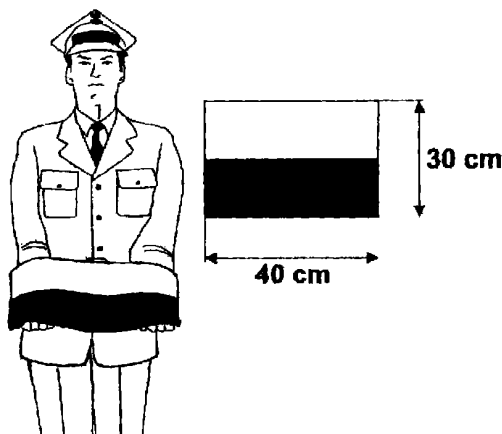
5. Poczet flagowy ustawia się w szyku kompanii honorowej w odstępach jednego kroku od dowódcy kompanii honorowej i jednego kroku od pocztu sztandarowego.

6. Poczet flagowy maszeruje trzy kroki za dowódcą kompanii honorowej, w odległości trzech kroków przed pocztem sztandarowym. Dowódca pocztu maszeruje z prawej strony flagowego, a asystujący ze strony lewej.

7. Poczet flagowy obowiązany jest do właściwego przygotowania flagi państwowej, w tym zapewnienia jej estetycznego wyglądu i możliwości szybkiego i trwałego zamocowania do linki nośnej masztu flagowego lub elementu samochodu pożarniczego.

8. Flagowy pocztu niesie flagę państwową przed sobą, na obu rękach, w położeniu poziomym; jego ramiona ściśle przylegają do tułowia. Białe pole flagi państwowej przylega do tułowia flagowego.

9. Flaga państwowa przygotowana do uroczystości powinna być złożona w prostokąt o wymiarach 40 x 30 cm, tworzący dwa równe pola: białe i czerwone.

Rys. 2. Sposób złożenia flagi państwowej w czasie jej przenoszenia

10. Widok złożonej flagi państwowej przedstawia rys. 2.

11. W skład pocztu sztandarowego wchodzi:

- 1) dowódca pocztu sztandarowego – oficer;
- 2) sztandarowy – aspirant lub podoficer;
- 3) asystujący – podoficer.

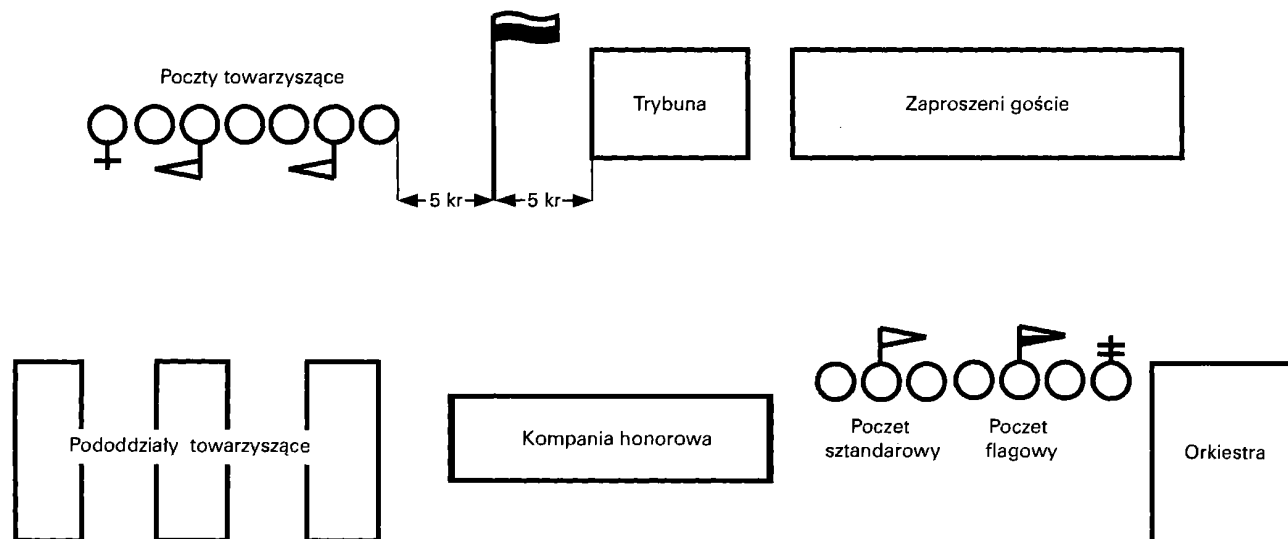
12. Poczet sztandarowy ustawia się w odstępach jednego kroku od pocztu flagowego i w odstępach jednego kroku od kompanii honorowej.

13. Poczet sztandarowy maszeruje trzy kroki za pocztem flagowym i w odległości trzech kroków przed pierwszą czwórką kompanii honorowej. Dowódca pocztu sztandarowego maszeruje z prawej, a asystujący z lewej strony sztandarowego.

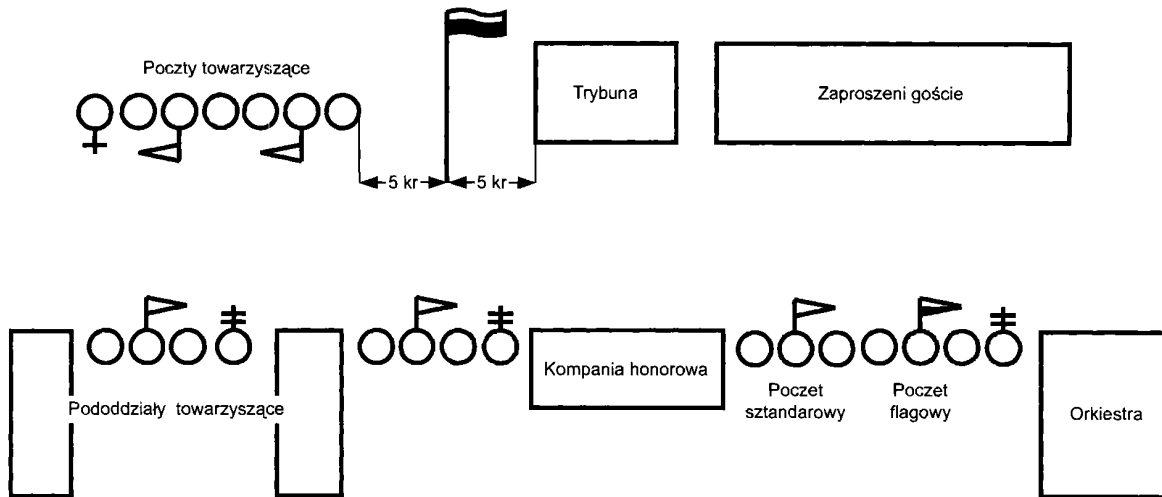
14. Sztandarowy ma białą-czerwoną szarfę przełożoną przez prawe ramię (na pagonie). Biała połowa szarfy skierowana jest do kołnierza munduru sztandarowego.

15. Podczas uroczystości dopuszcza się dokonywanie zmian w składzie pocztu sztandarowego lub flagowego.

16. Widok ustawienia pocztu flagowego i sztandarowego w przykładowym ugrupowaniu uczestników uroczystego apelu przedstawia rys. 3.

Rys. 3. Przykładowe ugrupowanie uczestników uroczystego apelu

Rys. 4. Przykładowe ugrupowanie pododdziałów towarzyszących z pocztami sztandarowymi do uroczystego apelu

§ 11.1. Pododdziały biorące udział w uroczystym apelu, z wyłączeniem kompanii honorowej, stanowią pododdziały towarzyszące.

2. W miejscu przeprowadzania uroczystego apelu pododdziały towarzyszące ustawiają się w ugrupowaniu marszowym.

3. W skład pododdziału towarzyszącego może wchodzić poczet sztandarowy.

4. Poczet sztandarowy wchodzący w skład pododdziału towarzyszącego ustawia się w odstepie jednego kroku od dowódcy tego pododdziału i w odstepie jednego kroku od pododdziału.

5. Poczet sztandarowy maszeruje trzy kroki za dowódcą pododdziału towarzyszącego i w odległości trzech kroków przed pierwszą czwórką pododdziału towarzyszącego. Dowódca pocztu sztandarowego maszeruje z prawej, a asystujący z lewej strony sztandarowego.

6. Widok ustawienia pododdziałów towarzyszących z pocztami sztandarowymi w przykładowym ugrupowaniu uczestników uroczystego apelu przedstawia rys. 4.

§ 12. Dowódcy i asystujący wszystkich pocztów biorących udział w uroczystym apelu (flagowego i sztandarowych) wykonują komendy dowódcy uroczystości.

Rozdział 4

Przyprowadzenie przez poczty flagi państwowej i sztandaru z miejsca ich przechowywania w miejsce uroczystego apelu

§ 13.1. Kompania honorowa z poczem flagowym i sztandarowym oraz orkiestrą lub trębaczami – fanfarzystami maszeruje w kolumnie czwórkowej i przybywa przed budynek, w którym przechowuje się flagę państwową i sztandar jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej, z takim wyprzedzeniem, aby po ich wyprowadzeniu dotrzeć do miejsca uroczystego apelu na 5 minut przed jego rozpoczęciem.

2. Dowódca kompanii honorowej podaje komendy: „Kompania – STÓJ”, „W dwuszereg, w lewo – FRONT”, „Poczty, po flagę państwową i sztandar – MARSZ”. Po wykonaniu komendy przez poczty podaje komendę: „Kompania – SPOCZNIJ”.

3. Poczet flagowy i sztandarowy udają się do pomieszczenia, w którym przechowywana jest flaga państwo-

wa i sztandar jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej, przejmują je i wracają do szyku kompanii honorowej. Z pomieszczenia najpierw wychodzi poczet flagowy, a następnie poczet sztandarowy.

4. Poczty zatrzymują się po wyjściu z budynku. Dowódca kompanii honorowej podaje komendy: „Kompania – BACZNOŚĆ”, „Na prawo – PATRZ”, trębacze – fanfarzyści grają hasło Wojska Polskiego. Po odegraniu hasła poczty wstępują na swoje miejsce do szyku kompanii honorowej.

5. Dowódca kompanii honorowej podaje komendy: „Kompania – BACZNOŚĆ”, „W czwórki, w prawo – ZWROT”, „Kierunek za mną – MARSZ”. Orkiestra zaczyna grać melodie marszowe, kompania honorowa maszeruje na miejsce prowadzenia uroczystego apelu.

6. W odległości 40 – 50 kroków od lewego skrzydła ustawionych w szyku na miejscu uroczystego apelu pododdziałów dowódca uroczystości podaje komendy: „Pododdziały – BACZNOŚĆ”, „Pododdziały, na prawo – PATRZ”.

7. Sztandarowi pocztów sztandarowych towarzyszących uroczystości oddają honory fladze państwowej i sztandarowi jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej przez pochylenie sztandarów pod kątem 45° (salutują sztandarem w miejscu), a po przejściu kompanii honorowej wykonują sztandarem chwyt „do nogi”.

8. Kompania honorowa maszeruje krokiem zwykłym wzdłuż frontu pododdziałów i dochodzi do swego miejsca w szyku na prawym skrzydle, a wówczas orkiestra przerywa grę melodii marszowych.

9. Dowódca kompanii honorowej podaje komendy: „Kompania – STÓJ”, „W dwuszereg, w lewo – FRONT”, „Równaj w prawo”, „BACZNOŚĆ”, „Na prawo – PATRZ”.

10. Po wykonaniu tych czynności przez kompanię honorową dowódca uroczystości podaje komendy: „Pododdziały – BACZNOŚĆ”, „Pododdziały – SPOCZNIJ”.

Rozdział 5

Przeгляд i powitanie pododdziałów

§ 14.1. Z chwilą przybycia na miejsce uroczystego apelu przyjmującego meldunek dowódca uroczystości podaje komendy: „Pododdziały – BACZNOŚĆ”, „Pododdziały, na

prawo – PATRZ". Dowódcy poszczególnych pododdziałów oraz dowódca pocztów towarzyszących salutują.

2. Orkiestra rozpoczyna grę marsza powitalnego, którą przerywa na czas składania meldunku i witania się z pododdziałami, a kończy po dojeździe przyjmującego meldunek do gości przy trybunie honorowej (podium).

3. Dowódca uroczystości podchodzi krokiem zwykłym do przyjmującego meldunek, zatrzymuje się trzy kroki przed nim i składa meldunek, np.:

- 1) „**Panie ministrze (panie nadbrygadierze), zastępca komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej, (stopień i nazwisko), melduje pododdziały pożarnicze do uroczystego apelu z okazji Dnia Strażaka**”;
- 2) „**Panie ministrze (panie nadbrygadierze), dowódca uroczystości, (stopień i nazwisko), melduje pododdziały Państwowej Straży Pożarnej, Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP, Policji, Straży Granicznej do uroczystego apelu z okazji Dnia Strażaka**”.

4. Przyjmujący meldunek wita się z dowódcą uroczystości przez podanie ręki. Jeżeli dowódca uroczystości występuje w rękawiczkach, w czasie witania się z przełożonym nie zdejmuje ich, niezależnie od tego, czy przyjmujący meldunek również występuje w rękawiczkach, czy też bez nich.

5. Dowódca uroczystości po złożeniu meldunku i wymianie uścisku dłoni oddaje honory przez salutowanie, przepuszcza przyjmującego meldunek i idzie pół kroku za nim, po jego zewnętrznej stronie (w stosunku do pododdziałów), krokiem zwykłym. Następuje przegląd pododdziałów.

6. Przyjmujący meldunek udaje się do prawego skrzydła pododdziałów. Zatrzymuje się trzy kroki przed sztandarem jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej, oddaje honory przez salutowanie (skłon głowy w przypadku osoby cywilnej), wykonuje w miejscu zwrot w prawo, a następnie (cały czas salutując) przechodzi przed frontem pododdziałów.

7. Dowódca uroczystości po dojeździe przyjmującego meldunek do prawego skrzydła pododdziałów zatrzymuje się z jego lewej strony, rozpoczyna równocześnie z nim salutowanie oraz wykonuje w miejscu zwrot w prawo. Następnie idzie obok przyjmującego meldunek, pół kroku za nim z jego prawej strony, cały czas salutując. Honory powinno się oddawać w ramach jednego pododdziału.

8. Jeżeli uczestniczące w uroczystym apelu pododdziały towarzyszące występują w szyku ze swoimi sztandarami, przyjmujący meldunek i dowódca uroczystości wykonują takie same czynności, jak w przypadku pojedynczego sztandaru.

9. Sztandarowi pocztów sztandarowych ustawionych w szyku rozpoczynają salutowanie sztandarem w miejscu, gdy przyjmujący meldunek zbliży się do nich na dystans pięciu kroków, a kończą, gdy znajdzie się on w odległości jednego kroku za sztandarem.

10. Przyjmujący meldunek po dojeździe do lewego skrzydła pododdziałów zatrzymuje się, przestaje salutować i wykonuje zwrot w prawo.

11. Dowódca uroczystości po dojeździe do lewego skrzydła pododdziałów zatrzymuje się, przestaje salutować, wykonuje zwrot w prawo, a następnie przepuszcza przyjmującego meldunek i idzie z jego lewej strony.

12. Przyjmujący meldunek i dowódca uroczystości przechodzą najkrótszą drogą przed środek pocztów towarzyszących, zatrzymują się przed nimi w odległości około pięciu kroków i oddają im honory przez salutowanie (skłon głowy w przypadku osoby cywilnej); dowódca uroczystości z lewej strony przełożonego, pół kroku z tyłu.

13. Sztandarowi salutują sztandarami w miejscu przez pochylenie ich pod kątem 45°.

14. Przyjmujący meldunek i dowódca uroczystości przestają salutować, wykonują zwrot w prawo w miejscu i udają się przed środek ugrupowania pododdziałów. Dowódca uroczystości idzie z lewej strony przyjmującego meldunek.

15. Przyjmujący meldunek staje przed mikrofonem frontem do pododdziałów, przyjmuje postawę zasadniczą, oddaje honory przez salutowanie, opuszcza rękę, po czym wita się z pododdziałami słowami: „**Czołem pododdziały**” lub „**Czołem strażacy**”.

16. Pododdziały odpowiadają: „**Czołem panie ministrze (panie nadbrygadierze)**”.

17. Przyjmujący meldunek wydaje wówczas dowódcy uroczystości polecenie: „**Podać komendę – SPOCZNIJ**”, a sam udaje się do trybuny honorowej, wita zgromadzonych gości i zaprasza ich do zajęcia miejsca na trybunie (podium).

18. Dowódca uroczystości podaje komendy: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały – SPOCZNIJ**”.

19. Przykładowy przebieg przeglądu pododdziałów podczas uroczystego apelu przedstawia rys. 5.

Rozdział 6

Podniesienie flagi państwowej

§ 15. W czasie podnoszenia flagi państwowej strażacy znajdujący się poza szykiem zwracają się frontem do niej, przyjmują postawę zasadniczą i salutują.

§ 16.1. Podniesienie flagi państwowej następuje dopiero wówczas, gdy przełożony i zaproszeni goście zajmą miejsca na trybunie honorowej.

2. Dowódca uroczystości podaje komendy: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały, na prawo – PATRZ**”, „**Poczet flagowy – BACZNOŚĆ**”, „**Do podniesienia flagi państwowej – MARSZ**”.

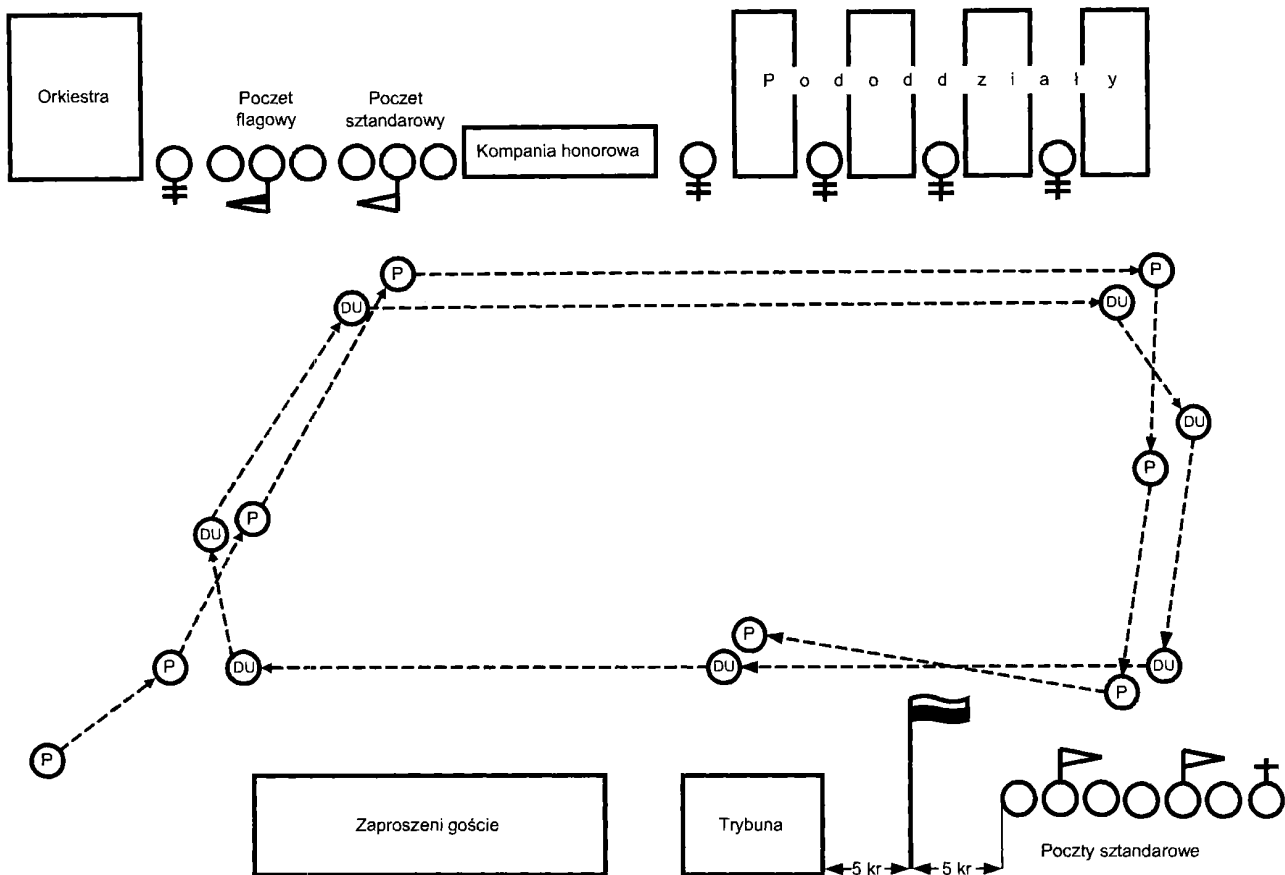
3. Poczet flagowy maszeruje krokiem defiladowym w takt werbli (marsza) w kierunku masztu flagowego i zatrzymuje się krok za nim, frontem do pododdziałów. Dopuszcza się zatrzymanie pocztu flagowego przed masztem, gdy nie ma innych możliwości technicznych. Dowódca pocztu staje prostopadle do flagowego i przejmuje flagę. Flagowy mocuje ją do linki nośnej masztu lub przygotowanego elementu na pojedzie pożarniczym.

4. Podczas mocowania flagi do linki masztu werbliści wykonują tremolo.

5. Po zakończeniu mocowania flagi trębacze – fanfaryści grają sygnał „**Śluchajcie wszyscy**”. Dowódca uroczystości podaje komendę: „**Z okazji (nazwa uroczystości) flagę państwową – PODNIEŚĆ**”, orkiestra gra hymn państwowy. Na pierwsze takty hymnu flagowy rozpoczyna podnoszenie flagi.

6. Dowódca pocztu po podniesieniu flagi z jego rąk wraca na poprzednie miejsce.

7. Czas podnoszenia flagi państwowej powinien być zsynchronizowany z czasem trwania hymnu państwowego. Od momentu rozpoczęcia grania hymnu aż do czasu zakończenia podnoszenia flagi państwowej dowódca pocztu flagowego

Rys. 5. Przykładowy przebieg przeglądu pododdziałów podczas uroczystego apelu

i asystujący salutują. Po podniesieniu flagi flagowy wykonuje krok do tyłu i również salutuje.

8. Po zakończeniu podnoszenia flagi dowódca uroczystości podaje komendy: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały – SPOCZNIJ**”. Poczet flagowy pozostaje przy maszcie, frontem do pododdziałów, do czasu zakończenia uroczystości.

§ 17.1. Przy podnoszeniu flagi państwowej na znak żałoby flagowy podnosi ją do szczytu masztu, a następnie opuszcza do jego połowy. Nie dopuszcza się stosowania kiru razem z flagą państwową.

2. Przy opuszczaniu flagi państwowej podniesionej do połowy masztu flagowy pocztu najpierw podnosi ją do szczytu masztu, a dopiero potem opuszcza.

§ 18. Po opuszczeniu miejsca uroczystego apelu przez uczestniczące w nim pododdziały poczet flagowy odmaszerowuje na miejsce ustalone w scenariuszu uroczystości.

Rozdział 7

Przebieg uroczystego apelu

§ 19.1. Po podniesieniu flagi państwowej osoba określona w szczegółowym scenariuszu uroczystości wita jej uczestników oraz przedstawia okazję, z jakiej został zorganizowany uroczysty apel.

2. Przebieg apelu po powitaniu gości uzależniony jest od elementów ustalonych przez kierownika jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej w scenariuszu uroczystości, określonych w dalszej części ceremoniału.

3. Po zakończeniu części uroczystości, o których mowa w ust. 2, następują okolicznościowe przemówienia.

Rozdział 8

Zakończenie uroczystego apelu

§ 20.1. Uroczysty apel może zostać zakończony defiladą pododdziałów biorących udział w uroczystości; wskazane jest wystawienie przed rozpoczęciem defilady co najmniej czterech funkcyjnych – kierunkowych, po dwóch z każdej strony trybuny honorowej (w odległości około 20 i 10 kroków przed oraz 10 i 20 kroków za trybuną), zwróconych frontem do trasy przemarszu pododdziałów.

2. Przed przeprowadzeniem defilady dowódca uroczystości podaje komendy do przegrupowania pododdziałów: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały, do defilady, w ugrupowanie marszowe, kierunek w prawo – MASZEROWAĆ**”, „**Pododdziały – SPOCZNIJ**”.

3. Dowódca kompanii honorowej i dowódca pododdziałów towarzyszących występują i podają komendy do marszu. Następuje przeformowanie i ustawienie pododdziałów – przygotowanie do defilady w ustalonym miejscu. Dowódca uroczystości udaje się do przygotowanych do defilady pododdziałów, zajmując miejsce przed orkiestrą.

4. Dowódca kompanii podaje komendę: „**Za mną – MARSZ**”. Z chwilą oddalenia się kompanii honorowej na odległość dziesięciu kroków lub inną, wcześniej określoną, marsz rozpoczyna następny w kolejności pododdział, potem analogicznie kolejne pododdziały. W chwili rozpoczęcia marszu przez kompanię honorową orkiestra zaczyna grać melodie

marszowe (np. „Warszawiankę”) i maszeruje za dowódcą uroczystości aż do dojścia przed trybunę honorową. Następnie, nie przerywając gry, zatrzymuje się w wyznaczonym miejscu, frontem do trybuny honorowej.

5. Zbliżwszy się do trybuny honorowej, dowódca uroczystości wykonuje w marszu zwrot w jej kierunku, zatrzymuje się przed nią w odległości około pięciu kroków i składa meldunek o rozpoczęciu defilady, np.: **„Panie ministże (panie nadbrygadierze), melduję pododdziały do defilady”**. Następnie zajmuje miejsce z lewej strony trybuny honorowej (patrząc od strony pododdziałów) na wysokości pocztu flagowego i pozostaje tam do zakończenia defilady.

6. Podczas defilady pododdziałów dowódca uroczystości i strażacy przebywający na trybunie honorowej oddają defilującym pododdziałom honory przez salutowanie.

7. Dowódcy defilujących pododdziałów po zbliżeniu się do pierwszego funkcyjnego – kierunkowego przed trybuną honorową (około 20 kroków) podają swoim pododdziałom komendę: **„Kompania – BACZNOŚĆ”**, a na wysokości drugiego funkcyjnego – kierunkowego (około 10 kroków przed trybuną): **„Na prawo – PATRZ”** i salutują. Komendy te dowódcy defilujących pododdziałów podają w marszu, zwracając głowę przez lewe ramię w kierunku pododdziału.

8. Gdy defilujący pododdział minie pierwszego kierunkowego za trybuną (około 10 kroków), dowódca pododdziału przestaje salutować i podaje komendę: **„Kompania – BACZNOŚĆ”**, a po minięciu drugiego kierunkowego za trybuną (około 20 kroków) – komendę: **„Kompania – SPOCZNIJ”**.

9. Za ostatnim pododdziałem miejsce uroczystości opuszcza orkiestra.

§ 21.1. Pojazdy pożarnicze uczestniczące w defiladzie po przejściu pododdziałów pieszych i orkiestry ruszają z miejsca zgrupowania – po podaniu przez dowódcę kolumny samochodowej komendy: **„Silniki – W RUCH”**, a następnie **„MARSZ”**. Pojazdy ruszają w kolejności ustalonej przez dowódcę kolumny samochodowej i są zobowiązane do zachowania ustalonej kolejności jazdy oraz odległości między pojazdami.

2. W czasie przejazdu kolumny samochodowej przed trybuną honorową honory przez salutowanie oddają tylko dowódcy pojazdów.

§ 22. Po przejściu przed trybuną honorową pododdziałów pieszych i orkiestry oraz ewentualnym przejeździe pojazdów pożarniczych dowódca uroczystości składa meldunek o zakończeniu defilady, np.: **„Panie ministże (panie nadbrygadierze), melduję pododdziały po defiladzie”**.

§ 23. Poczty towarzyszące uczestniczące w uroczystości, nie biorące udziału w defiladzie, odchodzą z placu uroczystości po jej zakończeniu na komendę dowódcy pocztów towarzyszących.

§ 24.1. Jeżeli uroczysty apel nie kończy się defiladą, to uczestniczące w nim pododdziały zostają rozformowane na miejscu uroczystości.

2. Dowódca uroczystości podaje komendy: **„Pododdziały – BACZNOŚĆ”**, **„Pododdziały, na prawo – PATRZ”**, **„Kompania honorowa – ODMASZEROWAĆ”**.

3. Dowódca kompanii honorowej podaje komendy: **„Kompania – BACZNOŚĆ”**, **„W czwórki, w prawo – ZWROT”**, **„Za mną – MARSZ”**.

4. Kompania honorowa z orkiestrą lub trębaczami – fanfarzystami opuszcza miejsce uroczystego apelu. Orkiestra gra w tym czasie melodie marszowe.

5. Po oddaleniu się kompanii honorowej z miejsca uroczystości na odległość 40 – 50 kroków dowódca uroczystości składa przełożonemu meldunek o zakończeniu uroczystości, np.: **„Panie ministże (panie nadbrygadierze), melduję zakończenie uroczystości”**.

6. Po złożeniu meldunku i opuszczeniu miejsca apelu przez zaproszonych gości dowódca uroczystości podaje komendy: **„Pododdziały – BACZNOŚĆ”**, **„Pododdziały, w rejon zakwaterowania – ODMASZEROWAĆ”**, **„Pododdziały – SPOCZNIJ”**.

7. Dowódcy pododdziałów podają stosowne komendy swoim pododdziałom i odmaszerowują na ich czele z miejsca uroczystego apelu.

Rozdział 9

Odrowadzenie sztandaru do miejsca przechowywania

§ 25.1. Po przybyciu kompanii honorowej wraz z poczem sztandarowym i orkiestrą (trębaczami – fanfarzystami) przed budynek, w którym przechowywany jest sztandar jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej, dowódca kompanii honorowej podaje komendy: **„Kompania – BACZNOŚĆ”**, **„Kompania – STÓJ”**, **„W dwuszereg, w lewo – FRONT”**, **„Na prawo – PATRZ”**.

2. Po ostatniej z komend orkiestra (trębacze – fanfarzyści) gra hasło Wojska Polskiego, a po jego zakończeniu dowódca kompanii podaje komendy: **„Poczet sztandarowy – BACZNOŚĆ”**, **„Sztandar odprowadzić”**. Poczet sztandarowy udaje się wówczas do pomieszczenia, w którym przechowywany jest sztandar.

3. Po wniesieniu sztandaru do pomieszczenia, powrocie pocztu sztandarowego i zajęciu przez niego miejsca w szyku dowódca kompanii honorowej odrowadza kompanię do rejonu zakwaterowania lub innego ustalonego miejsca.

§ 26.1. Jeżeli uroczysty apel odbywa się poza terenem jednostki Państwowej Straży Pożarnej, np. na placu miejskim, wówczas pododdziały pożarnicze biorące w nim udział po zakończeniu defilady udają się bezpośrednio do wcześniej ustalonego miejsca rozformowania.

2. Odrowadzenie sztandaru przez kompanię honorową następuje po powrocie kompanii do siedziby jednostki Państwowej Straży Pożarnej, w sposób analogiczny do określonego dla uroczystości prowadzonej na terenie jednostki.

Rozdział 10

Opuszczenie flagi państwowej

§ 27.1. Flagę państwową opuszcza się i zdejmuje w tym samym dniu, w którym była podnoszona.

2. Jeżeli uroczysty apel odbywał się na terenie jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej, flaga państwowa powinna być opuszczona i przeniesiona na miejsce jej stałego przechowywania.

3. Jeżeli uroczysty apel odbywał się poza terenem jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej, np. na placu miejskim, flagę opuszcza się w czasie ustalonym przez organizatora uroczystości w scenariuszu. Opuszczenia i zdjęcia flagi państwowej można dokonać niezwłocznie po zakończeniu uroczystego apelu, gdy uczestniczące pododdziały oraz zaproszeni goście opuszczają miejsce uroczystości.

4. W czasie opuszczania flagi państwowej strażacy znajdujący się poza szykiem zwracają się frontem do niej, przyjmują postawę zasadniczą i salutują.

5. W uroczystym opuszczeniu flagi państwowej biorą udział:

- 1) przedstawiciel organizatora uroczystości, którym może być: dowódca uroczystości, oficer dyżurny, wyznaczony oficer lub aspirant, dowódca sekcji lub inny wyznaczony funkcyjny;
 - 2) trębacze – fanfarzyści;
 - 3) poczet flagowy.
6. Przed opuszczeniem flagi państwowej uczestniczący w tej czynności funkcyjni zajmują miejsca przy maszcie flagowym, w następującym układzie:
- 1) przedstawiciel organizatora uroczystości i trębacze – fanfarzyści ustawiają się przed masztem flagowym, frontem do niego;
 - 2) poczet flagowy ustawia się za masztem, w odległości jednego kroku.
7. Po zajęciu stanowisk przez funkcyjnych przedstawiciel organizatora uroczystości podaje komendy: „**BACZNOŚĆ**”, „**Poczet flagowy, flagę państwową – OPUŚCIĆ**”, a wówczas trębacze – fanfarzyści zaczynają grać hasło Wojska Polskiego.
8. Przedstawiciel organizatora uroczystości, dowódca pocztu flagowego i asystujący salutują, a flagowy opuszcza flagę państwową. Czas opuszczania flagi powinien być ściśle zsynchronizowany z czasem grania hasła.
9. Po opuszczeniu flagi przedstawiciel organizatora uroczystości, dowódca pocztu flagowego i asystujący przestają salutować. Flagowy przy pomocy asystującego odpina flagę od linki nośnej masztu i składa ją w prostokąt o wymiarach 40 x 30 cm. Przedstawiciel organizatora uroczystości podaje komendę: „**Poczet flagowy, za mną – MARSZ**”.
10. Przeniesienie flagi państwowej po jej opuszczeniu odbywa się według tego samego porządku, co przenoszenie jej do podniesienia.
11. Poczet flagowy udaje się za przedstawicielem organizatora uroczystości, w odległości trzech kroków od niego, do miejsca stałego przechowywania flagi państwowej lub do wcześniej przygotowanego samochodu i odjeżdża do siedziby jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej.

Dział III UROCYSTA ZBIÓRKA

Rozdział 1

Przygotowanie i organizacja uroczystej zbiórki

§ 28. Uroczysta zbiórka jest odmianą uroczystego apelu. Nie biorą w niej udziału: kompania honorowa, pododdziały towarzyszące oraz orkiestra.

§ 29.1. Uroczystą zbiórkę prowadzi się na placu lub – w razie złych warunków atmosferycznych – w pomieszczeniach, takich jak np.: sala konferencyjna, sala odpraw, sala wykładowa, świetlica, sala sportowa, izba tradycji itp.

2. Ustawienie uczestników uroczystej zbiórki uzależnione jest od ich liczby, warunków przestrzennych lub lokalowych.

3. W uroczystej zbiórce biorą udział w szczególności: dowódca uroczystości, pododdziały i zaproszeni goście.

4. W uroczystej zbiórce uczestniczy poczet sztandarowy jednostki organizującej uroczystość.

5. Przewidziani do udziału w uroczystej zbiórce: kadra jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej, pododdziały, zaproszeni goście powinni przybyć na jej miejsce w czasie określonym przez dowódcę uroczystości.

§ 30.1. Po przybyciu na miejsce uroczystej zbiórki przyjmującego meldunek dowódca uroczystości podaje komendę

do przyjęcia postawy zasadniczej, np.: „**Panie, panowie oficerowie**” lub „**BACZNOŚĆ**” i składa meldunek, np.: „**Panie brygadierze, zastępca komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej, (stopień i nazwisko), melduje**”.

2. Przyjmujący meldunek staje przed mikrofonem frontem do pododdziałów, przyjmuje postawę zasadniczą, oddaje honory, po czym wita się z pododdziałami słowami: „**Czołem pododdziały**” lub „**Czołem strażacy**”.

3. Pododdziały odpowiadają np.: „**Czołem panie brygadierze**”.

4. Przyjmujący meldunek wydaje wówczas dowódcy uroczystości polecenie: „**Proszę kontynuować uroczystość**”, a następnie przechodzi na ustalone miejsce wśród zaproszonych gości.

5. Dowódca uroczystości podaje komendę do wprowadzenia sztandaru jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej: „**Sztandar (nazwa jednostki) Państwowej Straży Pożarnej – WPROWADZIĆ**”.

6. Poczet sztandarowy ustawia się w wyznaczonym wcześniej miejscu; odegrany (odtworzony) zostaje hymn państwowy.

7. Po odegraniu (odtworzeniu) hymnu państwowego dowódca uroczystości podaje komendy do przyjęcia postawy swobodnej: „**Panie, panowie oficerowie**” lub „**SPOCZNIJ**”.

Rozdział 2

Przebieg uroczystej zbiórki

§ 31.1. Po odtworzeniu hymnu państwowego osoba określona w szczegółowym scenariuszu uroczystości wita uczestników oraz przedstawia okazję, z jakiej została zorganizowana uroczysta zbiórka.

2. Przebieg zbiórki po powitaniu gości uzależniony jest od elementów ustalonych przez kierownika jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej w scenariuszu uroczystości, określonych w dalszej części ceremoniału.

3. Po zakończeniu części uroczystości, o której mowa w ust. 2, następują okolicznościowe przemówienia.

Rozdział 3

Zakończenie uroczystej zbiórki

§ 32.1. Uroczysta zbiórka kończy się odprowadzeniem sztandaru. Dowódca uroczystości podaje komendy: „**Panie, panowie oficerowie**” lub „**BACZNOŚĆ**”, „**Poczet sztandarowy, sztandar – ODPROWADZIĆ**”, po czym poczet sztandarowy opuszcza miejsce uroczystej zbiórki.

2. Dowódca uroczystości składa meldunek o zakończeniu uroczystości, a następnie, po opuszczeniu miejsca uroczystej zbiórki przez zaproszonych gości, podaje komendę: „**Panie, panowie oficerowie**” lub „**SPOCZNIJ**”, która kończy uroczystość.

Dział IV

UROCYSTOŚCI POŻARNICZE

Rozdział 1

Obchody świąt narodowych i Dnia Strażaka

§ 33.1. Obchody świąt narodowych i Dnia Strażaka organizuje się w formie uroczystego apelu lub uroczystej zbiórki.

2. Miejsce, czas i zakres ogólnopolskich obchodów świąt narodowych i Dnia Strażaka określa Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej, w porozumieniu z Pre-

zesem Zarządu Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Na uroczystości, o których mowa w ust. 1, zaprasza się przedstawicieli władz państwowych i resortowych, parlamentarzystów, kadre kierowniczą Państwowej Straży Pożarnej, kierownictwo Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej, przedstawicieli organizacji związków zawodowych działających w Państwowej Straży Pożarnej, strażaków przewidzianych do wyróżnienia, strażaków w stanie spoczynku oraz przedstawicieli instytucji i organizacji współpracujących ze służbą pożarniczą.

§ 34. W przeddzień święta narodowego lub Dnia Strażaka obiekty użytkowane przez jednostki organizacyjne Państwowej Straży Pożarnej dekoruje się flagami państwowymi oraz emblematami służby pożarniczej. W tym samym czasie w miejscach, które zostały upamiętnione bohaterską walką lub męczeństwem narodu polskiego, a przede wszystkim śmiercią strażaków, powinno się: wystawić posterunki honorowe, złożyć wieńce lub wianki kwiatów, zorganizować capstrzyki i apele poległych.

§ 35.1. Uroczystość przebiega zgodnie z porządkiem uroczystego apelu lub uroczystej zbiórki. Po podniesieniu flagi państwowej (odegraniu hymnu państwowego) i powitaniu gości przez osobę określoną w szczegółowym scenariuszu uroczystości następują czynności przewidziane w scenariuszu.

2. Głównym punktem uroczystego apelu lub uroczystej zbiórki jest wręczenie orderów, odznaczeń, odznak oraz nadanie wyższych stopni wyróżniającym się strażakom Państwowej Straży Pożarnej oraz członkom i działaczom ochotniczych straży pożarnych.

3. Wręczają je: Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, Prezes Rady Ministrów, minister właściwy do spraw wewnętrznych, Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej, Prezes Zarządu Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej i inne osoby, upoważnione przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej lub ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Rozdział 2

Zdawanie i przyjmowanie obowiązków przez strażaków powoływanych na kierownicze stanowiska służbowe

§ 36.1. Zdawanie i przyjmowanie obowiązków np. Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej odbywa się podczas uroczystego apelu lub uroczystej zbiórki w obecności Prezesa Rady Ministrów lub ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

2. Przyjmujący meldunek, np. minister właściwy do spraw wewnętrznych, przybywa do wyznaczonego miejsca w towarzystwie zdającego i przyjmującego obowiązki.

§ 37.1. W przypadku uroczystego apelu po złożeniu meldunku przez dowódcę uroczystości zdający i przyjmujący obowiązki udają się przed trybunę. Uroczystość przebiega zgodnie z porządkiem uroczystego apelu.

2. Po podniesieniu flagi państwowej i powitaniu gości przez osobę określoną w szczegółowym scenariuszu dowódca uroczystości podaje komendę: „..... (stopień i nazwisko), odczytać akty odwołania i powołania na stanowisko Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej”. Wyznaczony strażak odpowiada: „Rozkaz”, podchodzi do mikrofonu i salutuje. Trębacze – fanfarzyści grają hasło „Słuchajcie

wszyscy”, a następnie dowódca uroczystości podaje komendę: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”. Po niej zostają odczytane akty.

3. Po odczytaniu ostatniego aktu wyznaczony strażak salutuje i powraca na miejsce, a dowódca uroczystości podaje komendy: „**Pododdziały, na prawo – PATRZ**”, „**Poczet sztandarowy – BACZNOŚĆ**”, „**Przed front szyku – MARSZ**”.

4. Poczet sztandarowy przy akompaniamencie orkiestry występuje z szyku kompanii honorowej i zatrzymuje się w ustalonym miejscu.

5. Zdający i przyjmujący obowiązki Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej wraz z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych schodzą z trybuny honorowej, podchodzą do sztandaru i zatrzymują się w ustalonych miejscach.

6. Sztandarowy salutuje sztandarem, zdający i przyjmujący obowiązki oddają sztandarowi honory przez salutowanie.

7. Zdający obowiązki klęka na prawe kolano, prawą ręką ujmując płat sztandaru i całuje go, po czym wstaje i oddaje honory. Trębacze – fanfarzyści grają hasło Wojska Polskiego.

8. Sztandarowy przekazuje sztandar zdającemu obowiązki, po czym zdający i przyjmujący obowiązki wykonują zwrot w tył. Zdający obowiązki przekazuje sztandar ministrowi, który po przejęciu pochyla sztandar w kierunku przyjmującego obowiązki. Przyjmujący obowiązki klęka na prawe kolano, prawą ręką ujmując płat sztandaru i całuje go, a następnie wstaje i oddaje honory. Trębacze – fanfarzyści grają hasło Wojska Polskiego. Minister przekazuje sztandar przyjmującemu obowiązki. Zdający i przyjmujący obowiązki wykonują wówczas zwrot w tył. Przyjmujący obowiązki dokonuje prezentacji sztandaru, po czym przekazuje go sztandarowemu. Zdający i przyjmujący obowiązki oddają sztandarowi honory przez salutowanie, po czym wykonują zwrot w tył.

9. W czasie gdy trębacze – fanfarzyści grają hasło Wojska Polskiego, strażacy uczestniczący w uroczystości znajdujący się poza szykiem salutują.

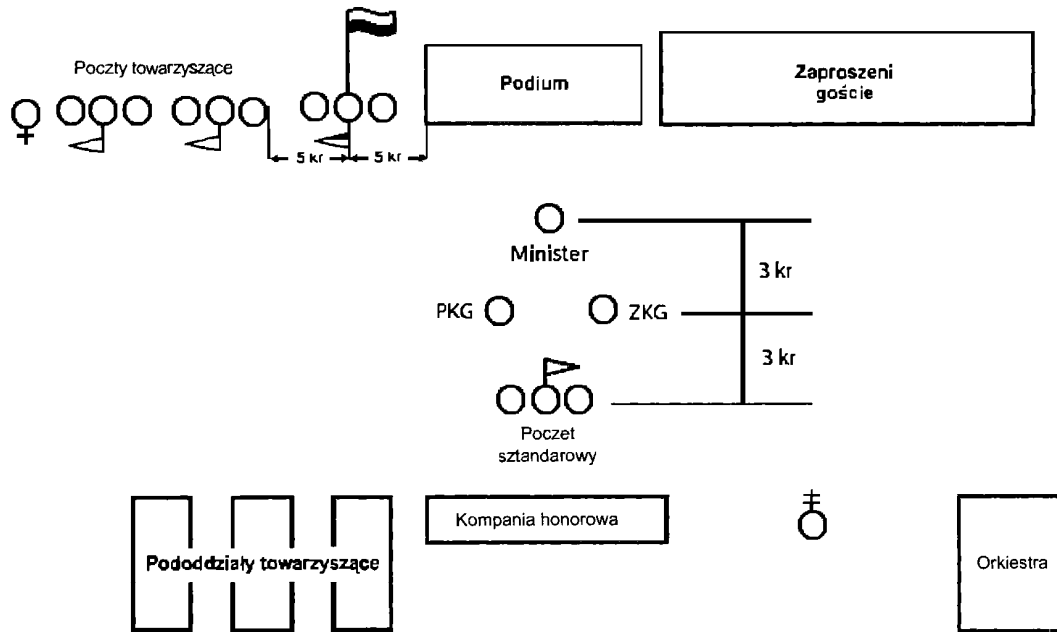
10. Zdający obowiązki Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej oddaje honory przez salutowanie i składa meldunek: „**Panie ministrze, (stopień i nazwisko zdającego obowiązki) melduje zdanie obowiązków Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej**”, po czym oddaje honory przez salutowanie.

11. Przyjmujący obowiązki Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej oddaje honory przez salutowanie i składa meldunek: „**Panie ministrze, (stopień i nazwisko przyjmującego obowiązki) melduje przyjęcie obowiązków Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej**”, po czym oddaje honory przez salutowanie.

12. Minister składa podziękowanie zdającemu obowiązki, przekazuje gratulacje przyjmującemu obowiązki, po czym wszyscy trzej zajmują miejsce na trybunie honorowej.

13. Dowódca uroczystości podaje komendy: „**Poczet sztandarowy – BACZNOŚĆ**”, „**Do szyku – MARSZ**”, a po zajęciu miejsca przez poczet sztandarowy w szyku kompanii honorowej komendy: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały – SPOCZNIJ**”.

14. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w licznościowym przemówieniu dziękuje dotychczasowemu kierownikowi jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej za jego służbę oraz przedstawia nowo powołanego na to stanowisko i krótko charakteryzuje przebieg jego dotychczasowej służby pożarniczej.

Rys. 6. Przykładowe ugrupowanie uczestników uroczystego apelu z okazji zdawania i przyjmowania obowiązków przez strażaków powoływanych na kierownicze stanowiska służbowe

15. Głos zabierają: zdający, przyjmujący obowiązki, a następnie zaproszeni goście.

16. Po okolicznościowych przemówieniach następuje zakończenie uroczystego apelu, według porządku określonego w ceremoniale.

17. Widok przykładowego ugrupowania uczestników uroczystego apelu z okazji zdawania i przyjmowania obowiązków przez strażaków powoływanych na kierownicze stanowiska służbowe przedstawia rys. 6.

§ 38.1. W przypadku uroczystej zbiórki po złożeniu meldunku przez dowódcę uroczystości zdający i przyjmujący obowiązki udają się na wyznaczone miejsce. Uroczystość przebiega zgodnie z porządkiem uroczystej zbiórki.

2. Po odegraniu hymnu państwowego i przywitaniu gości przez osobę określoną w szczegółowym scenariuszu dowódca uroczystości podaje komendę: „..... (stopień i nazwisko), odczytać akty odwołania i powołania na stanowisko Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej”. Wyznaczony strażak odpowiada „Rozkaz”, podchodzi do mikrofonu i oddaje honory przez salutowanie (skłon głowy). Dowódca uroczystości podaje komendę: „Panie i panowie oficerowie”. Po niej następuje odczytanie aktów.

3. Po odczytaniu aktów dowódca uroczystości podaje komendę: „Poczet sztandarowy – WYSTĄP”.

4. Poczet sztandarowy ustawia się w ustalonym miejscu.

5. Zdający i przyjmujący obowiązki Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej przechodzą na wyznaczone miejsca.

6. Sztandarowy salutuje sztandarem, zdający i przyjmujący obowiązki oddają sztandarowi honory przez salutowanie (skłon głowy).

7. Zdający obowiązki klęka na prawe kolano, prawą ręką ujmując płat sztandaru i całuje go, wstaje i oddaje honory.

8. Sztandarowy przekazuje sztandar zdającemu obowiązki, po czym zdający i przyjmujący obowiązki wykonują

zwrot w tył. Zdający obowiązki przekazuje sztandar ministrowi, który pochyla go w kierunku przyjmującego obowiązki. Przyjmujący obowiązki klęka na prawe kolano, prawą ręką ujmując płat sztandaru i całuje go, po czym wstaje i oddaje honory. Minister przekazuje sztandar przyjmującemu obowiązki. Zdający i przyjmujący obowiązki wykonują wówczas zwrot w tył. Przyjmujący obowiązki dokonuje prezentacji sztandaru i przekazuje go sztandarowemu. Zdający i przyjmujący obowiązki oddają sztandarowi honory przez salutowanie, po czym wykonują zwrot w tył.

9. Zdający obowiązki Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej oddaje honory przez salutowanie (skłon głowy) i składa meldunek: „Panie ministrze, (stopień i nazwisko zdającego obowiązki) melduje zdanie obowiązków Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej”, po czym oddaje honory przez salutowanie (skłon głowy).

10. Przyjmujący obowiązki Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej oddaje honory przez salutowanie (skłon głowy) i składa meldunek: „Panie ministrze, (stopień i nazwisko przyjmującego obowiązki) melduje przyjęcie obowiązków Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej”, po czym oddaje honory przez salutowanie (skłon głowy).

11. Minister składa podziękowanie zdającemu obowiązki, przekazuje gratulacje przyjmującemu obowiązki, po czym wszyscy trzej zajmują ustalone miejsca.

12. Dowódca uroczystości podaje komendę: „Poczet sztandarowy – WSTĄPIĆ”, a gdy poczet zajmie ustalone miejsce – komendę: „Panie i panowie oficerowie”.

13. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w okolicznościowym przemówieniu dziękuje dotychczasowemu kierownikowi jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej za jego służbę oraz przedstawia nowo powołanego na to stanowisko i krótko charakteryzuje przebieg jego dotychczasowej służby pożarniczej.

14. Głos zabierają: zdający, przyjmujący obowiązki, a następnie zaproszeni goście.

15. Po okolicznościowych przemówieniach następuje zakończenie uroczystej zbiórki, według porządku określonego w ceremoniale.

Rozdział 3

Zdawanie i obejmowanie kierowniczych stanowisk służbowych przez strażaków mianowanych

§ 39.1. Zdawanie i obejmowanie stanowiska np. dowódcy jednostki ratowniczo-gaśniczej odbywa się podczas uroczystego apelu lub uroczystej zbiórki, w obecności kierownika jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej lub jego przedstawiciela.

2. Przyjmujący meldunek, np. komendant powiatowy (miejski), przybywa do wyznaczonego miejsca w towarzystwie zdającego i obejmującego stanowisko.

§ 40. Przebieg zdawania i obejmowania kierowniczych stanowisk służbowych przez strażaków mianowanych jest taki sam, jak w przypadku uroczystości zdawania i przyjmowania obowiązków przez strażaków powoływanych na kierownicze stanowiska służbowe, z wyłączeniem przekazywania sztandaru przez zdającego i przyjmującego obowiązki.

Rozdział 4

Ślubowanie strażaków Państwowej Straży Pożarnej

§ 41.1. Ślubowanie strażaków może odbywać się podczas uroczystego apelu lub uroczystej zbiórki.

2. Uroczystość przebiega zgodnie z porządkiem uroczystego apelu lub uroczystej zbiórki.

§ 42.1. Po przywitaniu gości przez osobę określoną w szczegółowym scenariuszu uroczystości następuje akt ślubowania określony w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 września 2001 r. w sprawie ceremoniału składania ślubowania przez strażaków Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. Nr 114, poz. 1227).

2. Po okolicznościowych przemówieniach następuje zakończenie uroczystego apelu lub uroczystej zbiórki, według porządku określonego w ceremoniale.

Rozdział 5

Otwarcie strażnicy

§ 43.1. Uroczystość otwarcia i oddania do użytku obiektu strażnicy jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej odbywa się podczas uroczystego apelu.

2. W apelu uczestniczą pododdziały jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej oddającej obiekt do użytku. Do udziału w nim można zaprosić pododdziały innych służb i jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej.

3. Obiekt przekazywanej strażnicy powinien być odpowiednio przygotowany do uroczystości. W otwartych drzwiach mocuje się biało-czerwoną wstęgę, przeznaczoną do symbolicznego otwarcia obiektu; na stoliku przykrytym estetycznym sukniem, pluszem lub innym materiałem stawia się tacę z nożycami do przecięcia wstęgi.

§ 44.1. Uroczystość przebiega zgodnie z porządkiem uroczystego apelu.

2. Po podniesieniu flagi państwowej i powitaniu gości przez osobę określoną w szczegółowym scenariuszu odczytuje się krótką, zwięzłą historię budowy obiektu.

3. Odczytanie postanowienia (uchwały) o przyznaniu odznaczeń, dyplomów uznania czy innych wyróżnień osobom szczególnie zasłużonym w organizacji i prowadzeniu budowy obiektu strażnicy oraz wręczenie tych wyróżnień przebiega zgodnie z porządkiem ustalonym w ceremoniale.

4. Po zakończeniu wręczania wyróżnień, o których mowa w ust. 3, dowódca uroczystości podaje komendy: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały, na prawo (lewo) – PATRZ**”.

5. Organizator uroczystości zaprasza przyjmującego meldunek oraz inne osoby określone w scenariuszu do dokonania aktu otwarcia obiektu strażnicy, a wówczas:

- 1) zaproszeni podchodzą do drzwi strażnicy, w których jest zamocowana wstęga;
- 2) przyjmujący meldunek bierze nożyce z tacy podanej przez wyznaczoną osobę;
- 3) przyjmujący meldunek częściowo przecina wstęgę, a następnie zaprasza do tej czynności pozostałe osoby przewidziane w scenariuszu uroczystości, które kolejno nacinają wstęgę, aż do jej całkowitego przecięcia;
- 4) następnie orkiestra (trębacz – fanfarzyści) gra fanfary (w JRG dopuszcza się stosowanie sygnałów alarmowych).

6. Po przecięciu wstęgi dowódca uroczystości podaje komendy: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały – SPOCZNIJ**”. Osoby określone w scenariuszu uroczystości wpisują się do książki pamiątkowej lub kroniki jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej.

7. W scenariuszu uroczystości można przewidzieć poświęcenie strażnicy, które prowadzi się według zasad określonych w ceremoniale.

8. Po okolicznościowych przemówieniach następuje zakończenie uroczystego apelu, według porządku określonego w ceremoniale.

9. Zaproszeni goście oprowadzani są po obiekcie przez kierownika jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej.

Rozdział 6

Przekazanie sprzętu pożarniczego jednostce organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej

§ 45.1. Przekazanie sprzętu pożarniczego jednostce organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej może odbywać się podczas uroczystego apelu lub uroczystej zbiórki.

2. Uroczystość przebiega zgodnie z porządkiem uroczystego apelu lub uroczystej zbiórki.

3. Po powitaniu gości przez osobę określoną w szczegółowym scenariuszu uroczystości wyznaczony i wywołany przez dowódcę uroczystości strażak odczytuje akt przekazania sprzętu pożarniczego.

4. Osoba przekazująca sprzęt bierze z wcześniej przygotowanego stolika stosowne dokumenty związane z przekazywanym sprzętem i wręcza je osobie określonej w scenariuszu uroczystości, składając przy tym stosowne do okoliczności gratulacje i życzenia, po czym wraca na uprzednio zajmowane miejsce.

5. W scenariuszu uroczystości można przewidzieć poświęcenie przekazywanego sprzętu pożarniczego, które prowadzi się według zasad określonych w ceremoniale.

6. Po okolicznościowych przemówieniach następuje zakończenie uroczystego apelu lub uroczystej zbiórki, według porządku zakończenia określonego w ceremoniale.

Rozdział 7 Oficjalne części zawodów i mistrzostw w sporcie pożarniczym

§ 46.1. Oficjalnymi częściami zawodów (mistrzostw), zwanymi dalej „uroczystościami”, są: otwarcie zawodów, dekoracja zwycięzców oraz zakończenie zawodów.

2. Podany porządek przebiegu uroczystości dotyczy zawodów organizowanych na obszarze kraju.

3. Dopuszcza się możliwość uproszczenia lub pominięcia niektórych elementów porządku przebiegu oficjalnej części zawodów. Organizację zawodów można łączyć z obchodami świąt narodowych, Dnia Strażaka oraz innymi ważnymi wydarzeniami na obszarze województwa lub powiatu.

§ 47.1. W szczegółowym scenariuszu uroczystości należy uwzględnić:

- 1) alfabetyczną kolejność ustawienia startujących drużyn, pamiętając, że drużyna reprezentująca gospodarza zawodów ustawia się w szyku jako ostatnia;
- 2) rodzaj ugrupowania drużyn (w szyku rozwiniętym lub linii kolumn);
- 3) miejsce ustawienia komisji sędziowskiej.

2. Drużyny startujące w zawodach grupują się w ustalonym miejscu i czasie.

3. Uczestnicy uroczystości ustawiają się w następującym szyku:

- 1) orkiestra;
- 2) kierownik zawodów;
- 3) poczet flagowy;
- 4) osoba niosąca znak drużyny;
- 5) kierownik lub trener drużyny oraz drużyna.

4. Drużyny ustawiają się frontem do trybuny honorowej, na wytycznej linii. Po zajęciu miejsc przez uczestników uroczystości kierownik zawodów podaje komendy: „**Pododdziały (drużyny) – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały (drużyny), równaj – W PRAWO**”.

5. Po wyrównaniu szyku kierownik zawodów podaje komendy: „**Pododdziały (drużyny) – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały (drużyny) – SPOCZNIJ**”.

6. Sędzia główny zawodów wprowadza komisję sędziowską na ustalone dla niej miejsce.

7. Po przybyciu na miejsce uroczystości zaproszonych gości i przyjmującego meldunek oraz zajęciu przez nich miejsca na trybunie honorowej kierownik zawodów podaje komendy: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały, na prawo – PATRZ**”. Orkiestra rozpoczyna wówczas granie marsza powitalnego, a dowódcy drużyn, jeżeli występują w umundurowaniu – salutują.

8. Kierownik zawodów podchodzi do trybuny honorowej, oddaje honory i składa meldunek, np.: „**Panie nadbrygadierze, kierownik zawodów, (stopień i nazwisko), melduje reprezentację Państwowej Straży Pożarnej gotowe do rozpoczęcia Mistrzostw Polski w Sporcie Pożarniczym**”.

9. Przyjmujący meldunek wydaje polecenie: „**Proszę realizować scenariusz uroczystości**”. Kierownik zawodów odpowiada: „**Rozkaz**”, oddaje honory, wykonuje zwrot w tył, przechodzi na ustalone miejsce i podaje komendy do podniesienia flagi państwowej.

10. Po podniesieniu flagi, przebiegającym według zasad określonych dla uroczystego apelu, kierownik zawodów podaje komendy: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały – SPOCZNIJ**”.

11. Głos zabiera organizator zawodów, który dokonuje ich oficjalnego otwarcia, kończąc swoje przemówienie np. słowami: „**Mistrzostwa Polski w Sporcie Pożarniczym uważam za otwarte**”.

12. Kierownik zawodów podaje komendy: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały, w prawo (lewo) – ZWROT**”, „**Do rozpoczęcia konkurencji – MARSZ**”.

13. Drużyny opuszczają miejsce uroczystości w takt melodii marszowych, maszerując przed trybuną honorową. Orkiestra opuszcza swoje miejsce jako ostatnia.

14. Po przejściu ostatniej reprezentacji przed trybuną honorową kierownik zawodów podchodzi do trybuny honorowej, oddaje honory i składa meldunek, np.: „**Panie nadbrygadierze, (stopień i nazwisko) melduje zakończenie uroczystości otwarcia Mistrzostw Polski w Sporcie Pożarniczym**”, oddaje honory i odmaszerowuje.

§ 48.1. Jeżeli w zawodach uczestniczą reprezentacje strażaków z innych zaproszonych państw, wówczas ustawia się je w szyku za poczem flagowym, w kolejności alfabetycznej według alfabetu polskiego.

2. Jeżeli reprezentacja zagraniczna występuje ze swoją flagą narodową, niesie ją jeden z jej członków. Maszeruje on w odległości trzech kroków za osobą niosącą tabliczkę z nazwą państwa danej reprezentacji i trzy kroki przed kierownikiem własnej drużyny.

§ 49.1. Na zakończeniu zawodów ugrupowanie drużyn oraz komisji sędziowskiej, jak i ich wprowadzenie, przebiega w takim samym porządku, jak podczas uroczystości otwarcia zawodów.

2. Kierownik zawodów podaje komendy: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały, na prawo – PATRZ**”, po czym podchodzi do trybuny honorowej i składa meldunek, np.: „**Panie nadbrygadierze, kierownik zawodów, (stopień i nazwisko), melduje reprezentację Państwowej Straży Pożarnej do ogłoszenia końcowych wyników i zakończenia mistrzostw**”.

3. Po otrzymaniu od przyjmującego meldunek dyspozycji do realizacji scenariusza zakończenia zawodów odpowiada: „**Rozkaz**” i podaje komendy: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały – SPOCZNIJ**”.

4. Sędzia główny odczytuje sprawozdanie z przeprowadzonych zawodów.

5. Następuje dekoracja zwycięzców:

- 1) wywołane drużyny i zawodnicy występują z szyku i zajmują na podium miejsca odpowiadające uzyskanym rezultatom;
- 2) trębacze – fanfarzyści zajmują miejsce z boku podium dla zwycięzców, ustawiając się prostopadle do niego i trybuny honorowej;
- 3) dokonujący dekoracji z osobami towarzyszącymi schodzą z trybuny honorowej i zajmują miejsce przed podium dla zwycięzców;
- 4) służba techniczna podaje przygotowane wyróżnienia i następuje akt dekoracji zwycięzców.

6. Do udziału w dekoracji zwycięzców konkurencji zespołowych może zostać włączony trener drużyny, a w przypadku klasyfikacji drużynowej – kierownik reprezentacji.

7. Po zakończeniu dekoracji i wręczeniu wyróżnień we wszystkich konkurencjach przewidzianych regulaminem zawodów osoba dokonująca tego aktu i osoby jej towarzyszące wracają na trybunę honorową.

8. Kierownik zawodów podaje komendę do zajęcia miejsca w szyku przez trębaczy – fanfarzystów: „**Trębacze, do szyku – WSTĄP**”.

9. Organizator zawodów wygłasza przemówienie końcowe, zamykając je np. słowami: „**Mistrzostwa Polski w Sporcie Pożarniczym uważam za zamknięte**”.

10. Kierownik zawodów podaje komendy: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały, w ugrupowanie marszowe, kierunek w prawo – MASZEROWAĆ**”, „**Pododdziały – SPOCZNIJ**”. Dowódcy drużyn podają swoim pododdziałom komendy do zmiany szyku i marszu ustaloną trasę do opuszczenia miejsca uroczystości (można zaplanować także przemarsz drużyn przed trybuną honorową).

11. W czasie gdy drużyny opuszczają miejsce uroczystości, orkiestra gra melodie marszowe. Orkiestra wymaszerowuje za ostatnim pododdziałem.

12. Sędzia główny zawodów podaje komendy do opuszczenia miejsca uroczystości przez komisję sędziowską i rozwiązuje komisję.

13. Kierownik zawodów podchodzi do trybuny honorowej, oddaje honory i składa meldunek, np.: „**Panie nadbrygadierze, melduję zakończenie Mistrzostw Polski w Sporcie Pożarniczym**”, ponownie oddaje honory i odmaszerowuje. Meldunek ten kończy uroczystość.

Rozdział 8

Wizyty przedstawicieli najwyższych władz państwowych

§ 50.1. Przez przedstawicieli najwyższych władz państwowych należy rozumieć: Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałków Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz Prezesa Rady Ministrów, zwanych dalej „wizytującymi”.

2. Podczas pobytu w jednostce organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej wizytującemu towarzyszy minister właściwy do spraw wewnętrznych oraz Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej.

3. W każdej uroczystości powitania i przyjmowania wizytujących w Państwowej Straży Pożarnej uczestniczy komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej oraz kierownictwo wizytowanej jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej.

4. Wskazane jest zaproszenie do udziału w wizycie przedstawicieli terenowych organów władzy państwowej i samorządowej.

§ 51.1. Wizyta, w zależności od jej celu i charakteru, powinna składać się z trzech części:

- 1) powitania wizytujących;
- 2) pobytu wizytujących w jednostce organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej;
- 3) pożegnania wizytujących.

2. Powitanie wizytujących może się odbyć na terenie jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej lub na granicy terenu własnego działania wizytowanej jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej.

3. Jeżeli powitanie wizytujących odbywa się na terenie jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej, wówczas przeprowadza się uroczysty apel lub uroczystą zbiórkę.

4. Pobyt wizytujących w jednostce organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej przebiega według wcześniej opracowanego i uzgodnionego z wizytującymi scenariusza.

5. Pożegnania wizytujących odbywa się również zgodnie z tym scenariuszem.

Rozdział 9

Wizyty pożarniczych delegacji zagranicznych

§ 52.1. Osobą towarzyszącą delegacji zagranicznej podczas powitania powinien być przedstawiciel pożarnictwa polskiego w randze, jaką piastuje osoba stojąca na czele przybyłej delegacji.

2. Wskazane jest wyznaczenie opiekuna delegacji zagranicznej z ramienia zapraszającej jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej, który będzie odpowiedzialny za całą organizację i sprawny przebieg wizyty.

§ 53. Przebieg powitania zależy od szczegółów delegacji zagranicznej oraz rangi jej uczestników; szczegółowe ustalenia z tego zakresu, jak również cel i dokładny program pobytu delegacji, powinny być wcześniej uzgodnione oraz przekazane kierownikowi wizytowanej jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej.

§ 54.1. Jeżeli delegacji zagranicznej towarzyszy przedstawiciel Państwowej Straży Pożarnej, który jest przełożonym kierownika wizytowanej jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej, kierownik tej jednostki składa meldunek o gotowości jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej do przyjęcia delegacji zagranicznej.

2. Jeżeli delegacji zagranicznej towarzyszy przedstawiciel Państwowej Straży Pożarnej wyższy lub równy stopniem kierownikowi wizytowanej jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej, lecz nie ma uprawnień przełożonego, wówczas kierownik tej jednostki powinien się jedynie przedstawić.

3. Jeżeli osoba towarzysząca delegacji zagranicznej nie ma uprawnień przełożonego w stosunku do kierownika wizytowanej jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej lub ma niższy stopień pożarniczy, wówczas zamelduje ona kierownikowi wizytowanej jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej przybycie delegacji zagranicznej na jego teren.

§ 55.1. Podczas powitania delegacji zagranicznej dokonuje się wzajemnej prezentacji uczestniczących w nim osób.

2. Po przybyciu na miejsce spotkania osoby biorące w nim udział zostają sobie przedstawione oraz zapoznają się ze szczegółowym programem pobytu. Wskazane jest ustalenie miejsc honorowych, na których należy rozmieścić gości podczas posiłku powitalnego i pożegnającego.

3. Zaleca się ustawienie na stołach proporczyków o polskich barwach narodowych i barwach państwa, które reprezentują przybyłe delegacje zagraniczne.

§ 56. Siedzibę jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej można udekorować np. flagami narodowymi Polski i państw, których delegacje wizytują jednostkę.

Rozdział 10

Zmiana służby w jednostce ratowniczo-gaśniczej

§ 57.1. Podczas zdawania i przyjmowania służby dokonuje się w szczególności przeglądu stanu technicznego i sprawności sprzętu stanowiącego wyposażenie jednostki ratowniczo-gaśniczej, jego właściwego rozmieszczenia i kompletności.

2. Zmiana służby odbywa się w każdej jednostce ratowniczo-gaśniczej o stałej porze.

3. Zmianę służby w jednostce ratowniczo-gaśniczej przeprowadza jej dowódca, zastępca dowódcy lub wyznaczony strażak ze zmiany zdającej.

4. W zmianie służby uczestniczą dwie zmiany służbowe jednostki ratowniczo-gaśniczej, tj. zmiana zdająca i zmiana przyjmująca służbę.

5. Zmianę służby organizuje się w miejscu określonym przez dowódcę jednostki ratowniczo-gaśniczej, na zewnątrz pomieszczeń garażowych strażnicy – chyba że złe warunki atmosferyczne na to nie pozwalają.

6. Zmiany służbowe do zdania i przyjęcia służby uformowane mogą być w jednolitym szyku rozwiniętym lub pododdziałami – wówczas na ich czele ustawiają się dowódcy pododdziałów.

7. W zależności od warunków terenowych zmiany służbowe ustawiane są prostopadle lub równoległe do bram garażowych, frontem do siebie.

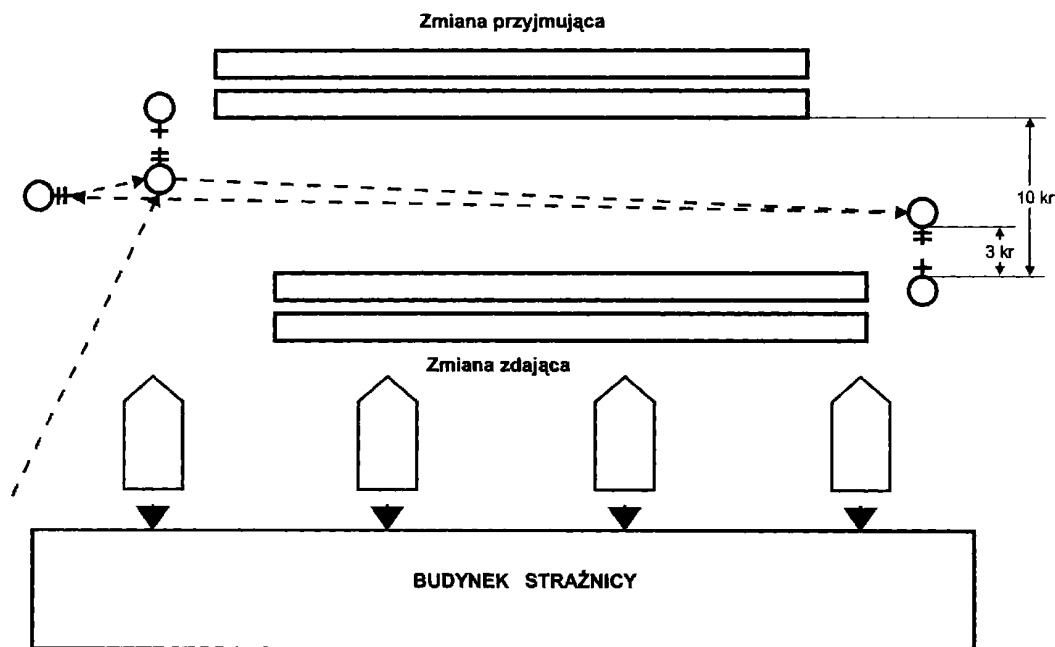
8. Jeżeli zmiany służbowe ustawione są prostopadle do bram garażowych, zmiana zdająca służbę zajmuje w pierwszej

części przekazania służby miejsce po prawej stronie strażaka prowadzącego zmianę, a zmiana przyjmująca po jego lewej stronie. Gdy natomiast zmiany służbowe ustawione są równoległe do bram garażowych, zmiana zdająca służbę zajmuje w pierwszej części miejsce bliżej bram garażowych.

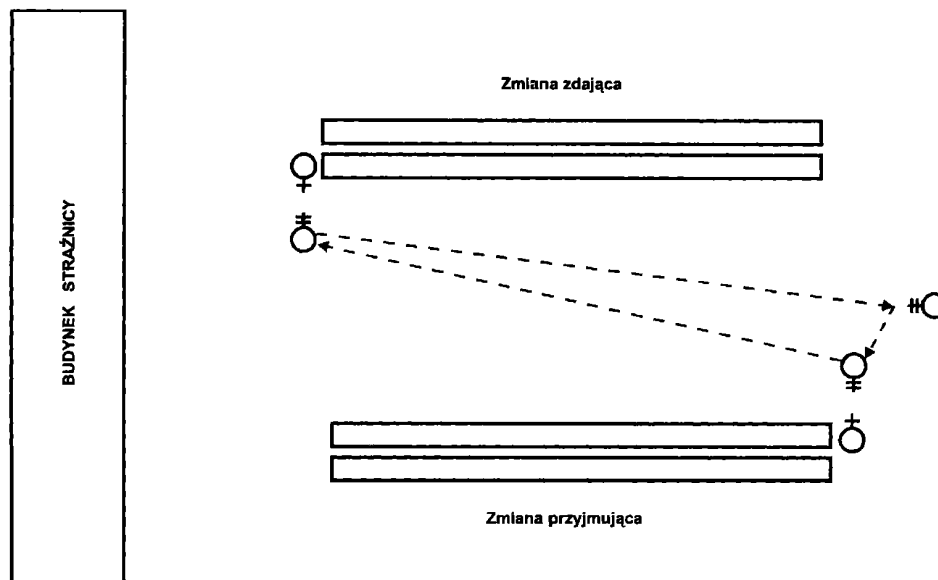
9. Widok ustawienia zmian służbowych przedstawia rys. 7 i 8.

§ 58.1. W pierwszej części zmiany służby realizowane są następujące czynności:

- 1) na ustalony w danej jednostce ratowniczo-gaśniczej sygnał strażacy zmiany zdającej i przyjmującej służbę ustawiają się w ustalonym miejscu;
- 2) dowódcy zmian służbowych sprawdzają stan osobowy swoich zmian, wygląd zewnętrzny

Rys. 7. Zmiana służby w JRG: ustawienia zmian służbowych, wersja A

Rys. 8. Zmiana służby w JRG: ustawienia zmian służbowych, wersja B

- strażaków, stan ich umundurowania, środków ochrony indywidualnej i ekwipunku osobistego oraz dokonują wyrównania szeregów;
- 3) w chwili zajęcia miejsca pośrodku zmian służbowych przez przeprowadzającego zmianę służby dowódcy poszczególnych zmian wykonują krok w przód z jednoczesnym zwrotem w lewo i wydają komendy: „**Zmiana pierwsza (druga, trzecia) – BACZNOŚĆ**”, „**Na prawo (lewo) – PATRZ**”, po czym wykonują krok w lewo z jednoczesnym zwrotem w prawo i wracają na uprzednio zajmowane miejsce w szyku na prawym skrzydle zmiany służbowej;
 - 4) przeprowadzający zmianę służby podchodzi do dowódcy zmiany przyjmującej służbę, zatrzymując się przed nim w odległości około trzech kroków, ten zaś oddaje honory przez salutowanie i składa meldunek: „**Panie (stopień), dowódca zmiany pierwszej (drugiej, trzeciej), (stopień) (nazwisko), melduje zmianę gotową do przyjęcia służby podziału bojowego**” i salutuje;
 - 5) przeprowadzający zmianę służby oddaje honory przez salutowanie, wykonuje zwrot w prawo i przechodzi w odległości trzech kroków przed frontem zmiany przyjmującej służbę, dokonując jej przeglądu, a po dojściu do jej lewego skrzydła wykonuje zwrot w prawo i podchodzi na odległość trzech kroków do dowódcy zmiany zdającej służbę;
 - 6) dowódcy (dowódca zmiany zdającej służbę jako pierwszy) oddają honory przez salutowanie, a następnie dowódca zmiany zdającej służbę salutuje i składa meldunek: „**Panie (stopień), dowódca zmiany drugiej (pierwszej, trzeciej), (stopień) (nazwisko), melduje zmianę gotową do zdania służby podziału bojowego**” i obydwaj salutują;
 - 7) przeprowadzający zmianę służby wykonuje zwrot w prawo i przechodzi w odległości trzech kroków przed frontem zmiany zdającej służbę, dokonując jej przeglądu, a następnie zajmuje miejsce pośrodku zmian służbowych, oddaje honory przez salutowanie i wita się ze zmianami: „**Czołem strażacy**”, zaś zmiany służbowe odpowiadają: „**Czołem panie (stopień)**”;
 - 8) po powitaniu przeprowadzający zmianę służby podaje komendy: „**Na moją komendę, zmiany – BACZNOŚĆ**”, „**Dowódca zmiany pierwszej (drugiej, trzeciej), (stopień i nazwisko strażaka przyjmującego służbę), odczytać rozkaz dzienny**”, „**Zmiany – SPOCZNIJ**”;
 - 9) wymieniony dowódca występuje wówczas z szyku, maszeruje krokiem zwykłym na środek zmian służbowych, zajmuje miejsce na wysokości przeprowadzającego zmianę służby, po jego lewej stronie, oddaje honory przez salutowanie i podaje komendy: „**Na moją komendę, zmiany – BACZNOŚĆ**” i odczytuje nagłówek rozkazu: „**Jednostka ratowniczo-gaśnicza Państwowej Straży Pożarnej w (nazwa miejscowości) rozkaz dzienny numer z dnia r.**”, następnie podaje komendę: „**Zmiany – SPOCZNIJ**” i odczytuje dalszą treść rozkazu; następnie podaje komendę: „**Zmiany – BACZNOŚĆ**” i odczytuje stanowisko, stopień, imię i nazwisko osoby, która rozkaz podpisała, po czym podaje komendę: „**Zmiany – SPOCZNIJ**”, oddaje honory przez salutowanie i wraca na poprzednie miejsce w szyku swojej zmiany służbowej;
 - 10) po wstąpieniu do szyku odczytującego rozkaz przeprowadzający zmianę służby podaje komendę: „**Na moją komendę, zmiany – BACZNOŚĆ**”, „**Dowódcy zmian, zmiany do zdania i przyjęcia służby – ODPROWADZIĆ**”, „**Zmiany – SPOCZNIJ**”;
 - 11) dowódcy zmian służbowych podają wówczas komendy: „**Na moją komendę, zmiana – BACZNOŚĆ**”, „**Do zdania służby – ROZEJŚĆ SIĘ**” i odpowiednio: „**Do przyjęcia służby – ROZEJŚĆ SIĘ**”;
 - 12) załogi zmian służbowych dokonują przekazania sprzętu i wyposażenia, według zasad obowiązujących w tym zakresie;
 - 13) po zakończeniu sprawdzenia sprzętu dowódcy zmian służbowych zarządzają zbiórkę swoich załóg na miejscu prowadzenia zmiany służby.
2. W drugiej części zmiany służby, tj. po przekazaniu sprzętu i wyposażenia, zmiany przyjmująca i zdająca zamieniają się miejscami, po czym następują kolejne czynności:
- 1) przeprowadzający zmianę służby podaje komendę: „**Zmiana służby**”;
 - 2) dowódcy zmian służbowych podają swoim załogom komendy: „**Zmiany – BACZNOŚĆ**”, „**Na prawo (lewo) – PATRZ**”, po czym dowódca zmiany zdającej służbę oznajmia: „**Służba zdana**”, zaś dowódca zmiany przyjmującej służbę: „**Służba przyjęta**”, a prowadzący zmianę służby: „**Służba rozpoczęta**”;
 - 3) wszyscy dowódcy oddają honory przez salutowanie i wówczas na 3 – 5 sekund uruchamia się sygnały dźwiękowe przyjęte w danej jednostce ratowniczo-gaśniczej;
 - 4) po wyłączeniu sygnałów dźwiękowych wszyscy dowódcy przestają salutować, dowódca jednostki ratowniczo-gaśniczej podaje następnie komendę: „**Dowódcy zmian, zmiany odprowadzić**”;
 - 5) dowódcy zmian służbowych podają komendy: „**Zmiana – BACZNOŚĆ**”, „**W prawo (lewo) – ZWROT**”, „**Do koszar – MARSZ**”. Zmiana służby zostaje zakończona.
- § 59.1. Zmiana służby dyżurnej prowadzona jest w ustalonym w danej jednostce ratowniczo-gaśniczej miejscu i czasie.
2. Funkcyjni służby dyżurnej wyznaczani są rozkazem dziennym.
 3. Podczas zmiany służby dyżurnej realizowane są następujące czynności:
 - 1) przeprowadzający zmianę służby podchodzi na odległość trzech kroków do strażaka zdającego określone obowiązki służbowe i zatrzymuje się przed nim;

- 2) strażak oddaje honory przez salutowanie i składa meldunek.: „**Panie** (stopień), (stopień i nazwisko) **melduje zdanie służby** (nazwa pełnionej służby). **W czasie pełnienia służby nic ważnego nie zaszło**”;
- 3) po przyjęciu meldunku prowadzący zmianę służby wykonuje jeden krok w bok, w prawo, stając naprzeciwko następnego funkcyjnego służby dyżurnej;
- 4) strażacy zdający i przyjmujący określone obowiązki służbowe oddają wówczas równocześnie honory przez salutowanie, a prowadzący zmianę służby odpowiada salutowaniem;
- 5) po tej czynności strażak przyjmujący określone obowiązki służbowe składa meldunek.: „**Panie** (stopień), (stopień, nazwisko) **melduje przyjęcie** (nazwa pełnionej służby). **Służbę przyjąłem bez zastrzeżeń, obowiązki są mi znane**”;
- 6) po przyjęciu ostatniego meldunku prowadzący zmianę służby dokonuje przeglądu funkcyjnych służby dyżurnej, zwracając uwagę na ich wygląd zewnętrzny, znajomość obowiązków oraz wydaje w tym względzie stosowne dyspozycje, a następnie podaje komendę: „**Służba, do pełnienia swoich obowiązków – ROZEJŚĆ SIĘ**”;
- 7) funkcyjni służby dyżurnej oddają wówczas jednocześnie honory przez salutowanie i rozchodzą się do swoich zadań.

Rozdział 11

Włączenie jednostek ochrony przeciwpożarowej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego

§ 60.1. Obchody włączenia jednostki ochrony przeciwpożarowej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (KSRG) przeprowadza się w formie uroczystego apelu lub uroczystej zbiórki.

2. Uroczystość wręczenia decyzji może być organizowana dla więcej niż jednej jednostki ochrony przeciwpożarowej, np. terenu jednej gminy czy powiatu.

3. W uroczystości powinien uczestniczyć wójt gminy (burmistrz, prezydent), z terenu której pochodzi jednostka włączana do KSRG, oraz – w miarę możliwości – pełny stan osobowy tej jednostki.

4. Organizatorem uroczystości jest komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej oraz właściwy organ jednostki ochrony przeciwpożarowej włączanej do KSRG. W przypadku uroczystości z udziałem większej liczby jednostek włączanych do KSRG powinny one wszystkie współpracować z komendantem powiatowym (miejskim) Państwowej Straży Pożarnej w zakresie jej właściwego i sprawnego przebiegu.

5. Dowódcą uroczystości jest strażak komendy powiatowej (miejskiej) Państwowej Straży Pożarnej.

§ 61.1. Uroczystość przebiega zgodnie z porządkiem uroczystego apelu lub uroczystej zbiórki.

2. Po przywitaniu gości przez osobę określoną w szczegółowym scenariuszu uroczystości następuje odczytanie oraz wręczenie decyzji o włączeniu do KSRG jednostki ochrony przeciwpożarowej.

3. Po wręczeniu decyzji zaproszeni goście mogą wygłaszać okolicznościowe i gratulacyjne przemówienia oraz dokonują wpisów do kronik jednostek.

4. Jeżeli wręczenie decyzji łącznie jest z innymi ważnymi wydarzeniami, wówczas przebiegają one zgodnie z porządkiem przewidzianym dla nich w scenariuszu uroczystości.

5. Po okolicznościowych przemówieniach osoba określona w scenariuszu składa gratulacje stronom porozumienia oraz dziękuje przybyłym na uroczystość gościom. Zakończenie tej uroczystości ma taki sam przebieg, jak zakończenie uroczystego apelu lub uroczystej zbiórki.

Dział VI CEREMONIE POŻARNICZE

Rozdział 1

Składanie wieńców na Grobie Nieznanego Żołnierza i innych miejscach pamięci

§ 62. Wieńce lub wiązanek kwiatów składa delegacja ochrony przeciwpożarowej, którą tworzą ustaleniami przez organizatorów przedstawiciele kierownictwa Państwowej Straży Pożarnej i Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 63. Scenariusz składania wieńców lub wiązanek kwiatów na płycie Grobu Nieznanego Żołnierza należy uzgodnić z wojskową służbą garnizonową.

§ 64.1. W uroczystości składania wieńców na płycie Grobu Nieznanego Żołnierza lub innych miejscach pamięci bierze udział pożarnicza asysta honorowa, w skład której wchodzi kompania honorowa, posterunek honorowy, orkiestra oraz ewentualnie kompania honorowa Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej, poczty sztandarowe i pododdziały towarzyszące.

2. W uroczystości, o której mowa w ust. 1, biorą również udział osoby niosące i układające wieńce oraz inne osoby, ustalone każdorazowo przez organizatora uroczystości, np. pododdział porządkowy, asysta przy księdze pamiątkowej Grobu Nieznanego Żołnierza.

§ 65.1. Pożarnicza asysta honorowa przybywa na miejsce uroczystości 20 minut przed jej rozpoczęciem.

2. Po ustawieniu pożarniczej asysty honorowej wystawia się strażaków na posterunku honorowym.

§ 66.1. Rozpoczynając wystawienie posterunku honorowego, dowódca pożarniczej asysty honorowej występuje ze swego miejsca w szyku i podaje komendę: „**Pierwsza zmiana posterunku honorowego – WYSTĄP**”, a na te słowa wcześniej ustaleniu strażacy występują trzy kroki z szyku pododdziału.

2. Dowódca pożarniczej asysty honorowej podchodzi wówczas do zmiany, staje naprzeciw niej, w odległości trzech kroków, wykonuje zwrot w tył, podaje przez lewe ramię komendę: „**Za mną – MARSZ**” i prowadzi zmianę do płyty Grobu Nieznanego Żołnierza lub innego miejsca pamięci.

3. W ustalonej wcześniej odległości przed Grobem Nieznanego Żołnierza lub innego miejsca pamięci dowódca pożarniczej asysty honorowej zatrzymuje się i oddaje honory przez salutowanie. Strażacy, nie zatrzymując się, podchodzą do płyty Grobu Nieznanego Żołnierza lub innego miejsca pamięci, zatrzymują się po obu jego stronach, na wysokości i po zewnętrznej (lewej i prawej) ręce żołnierzy Wojska Pol-

skiego pełniących wartę, wykonują równocześnie zwrot w tył i pozostają na posterunku.

4. Po wykonaniu przez posterunek honorowy czynności określonych w ust. 1 – 3 dowódca pożarniczej asysty honorowej oddaje honory przez salutowanie i powraca na swoje miejsce na prawym skrzydle pożarniczej asysty honorowej.

5. Jeżeli zmiana posterunku honorowego przewidziana jest przed rozpoczęciem uroczystości składania wieńców, wówczas w ustalonym czasie dowódca pożarniczej asysty honorowej wyprowadza drugą zmianę posterunku honorowego – w taki sam sposób, jak zmianę pierwszą, z tym, że strażacy drugiej zmiany po dojściu do płyty Grobu Nieznanego Żołnierza lub innych miejsc pamięci ustawiają się po zewnętrznej stronie strażaków zmiany pierwszej, a po ich odejściu wstępują na zajmowane przez nich wcześniej miejsce.

6. Strażacy posterunku honorowego zmiany pierwszej po ustawieniu się przy nich zmienników rozpoczynają równocześnie marsz i zatrzymują się trzy kroki przed dowódcą pożarniczej asysty honorowej.

7. Następnie dowódca pożarniczej asysty honorowej oddaje honory przez salutowanie, wykonuje zwrot w tył i rozpoczyna równocześnie ze strażakami marsz, odprowadzając ich na poprzednie miejsce w szyku (lewe skrzydło), a sam wraca na prawe skrzydło pożarniczej asysty honorowej.

§ 67.1. Delegacja pożarnicza przewidziana do złożenia wieńca ustawia się naprzeciwko Grobu Nieznanego Żołnierza lub innego miejsca pamięci, dowódca kompanii honorowej podaje komendy: „**Kompania – BACZNOŚĆ**”, „**Na prawo – PATRZ**”, orkiestra rozpoczyna granie hymnu państwowego, a po jego zakończeniu tremolo, które wykonuje aż do czasu złożenia wieńca. Delegacja pożarnicza ustawiona za wieńcem rozpoczyna marsz w kierunku Grobu Nieznanego Żołnierza lub innego miejsca pamięci i składa wieniec na jego płycie w ustalony wcześniej sposób.

2. Po złożeniu wieńca członkowie delegacji pożarniczej oddają honory przez salutowanie, a następnie wykonują zwrot w lewo i przechodzą do księgi pamiątkowej Grobu Nieznanego Żołnierza lub innego miejsca pamięci, w której składają swoje podpisy.

§ 68.1. Na zakończenie uroczystości orkiestra odgrywa hasło Wojska Polskiego lub inny okolicznościowy utwór, np. „Warszawiankę”.

2. Dowódca kompanii honorowej podaje komendy: „**Kompania – BACZNOŚĆ**”, „**W czwórki w prawo – ZWROT**”, „**Kierunek za mną – MARSZ**”. Kompania honorowa opuszcza miejsce uroczystości.

3. Po odprowadzeniu kompanii honorowej miejsce uroczystości opuszcza delegacja pożarnicza.

4. Po opuszczeniu miejsca uroczystości przez delegację pożarniczą dowódca pożarniczej asysty honorowej odwołuje posterunek honorowy i odprowadza go w ustalone wcześniej miejsce.

§ 69. W czasie składania wiązanek kwiatów na grobach szczególnie zasłużonych dla pożarnictwa polskiego na 15 minut przed ustalonym czasem przybycia delegacji przy wytypowanych grobach strażaków zostają wystawione dwuosobowe pożarnicze posterunki honorowe. W tym samym czasie przy mogiłach strażaków zajmują miejsca strażacy z wiązkami kwiatów i zniczami, a w alejkach cmentarza zostają rozstawieni kierunkowi.

§ 70.1. Po przybyciu na teren cmentarza delegacji pożarniczej dowódca uroczystości składa Komendantowi Głównemu

Państwowej Straży Pożarnej lub innemu przełożonemu mel-dunek, np.: „**Panie nadbrygadierze, dowódca uroczystości, (stopień i nazwisko), melduje gotowość do złożenia wiązanek kwiatów na mogiłach strażaków**”.

2. Dowódca uroczystości prowadzi delegację pożarniczą do wyznaczonych grobów.

3. Po dojściu delegacji pożarniczej do pierwszego grobu Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej lub inny przełożony przejmuje wiązkę kwiatów od niosącego ją strażaka i składa ją na płycie, a członkowie delegacji pożarniczej zapalają znicze nagrobkowe, po czym oddają honory przez salutowanie.

4. Następnie delegacja pożarnicza przechodzi do kolejnych grobów strażaków i składa na nich wiązanki kwiatów oraz zapala znicze, powtarzając czynności, o których mowa w ust. 3.

5. Uroczystość kończy się po złożeniu kwiatów i zapaleniu zniczy na ostatnim ustalonym przez organizatora uroczystości grobie.

§ 71. Strażaków z posterunków honorowych pełniących przy grobach oraz kierunkowych z alejek cmentarza odwołuje dowódca uroczystości po jej zakończeniu.

Rozdział 2

Apel poległych

§ 72.1. Apel poległych przeprowadza się w wieczór poprzedzający dzień uroczystości organizowanych z okazji:

- 1) Dnia Wszystkich Świętych;
- 2) ważnych rocznic historycznych;
- 3) Dnia Strażaka;
- 4) jubileuszu jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej.

2. Apel poległych można łączyć z odsłonięciem pomnika lub tablicy pamiątkowej, uroczystym capstrzykiem i składaniem wieńców.

3. Dopuszcza się przeprowadzenie apelu poległych w dniu uroczystości podczas uroczystego apelu, jeżeli w scenariuszu uroczystości przewidziano składanie wiązanek i wieńców na grobach oraz pod tablicami pamiątkowymi i pomnikami.

§ 73.1. W apelu poległych uczestniczą ustalone przez organizatora uroczystości:

- 1) kompania honorowa z pocztem sztandarowym;
- 2) orkiestra;
- 3) pododdziały towarzyszące;
- 4) posterunki honorowe.

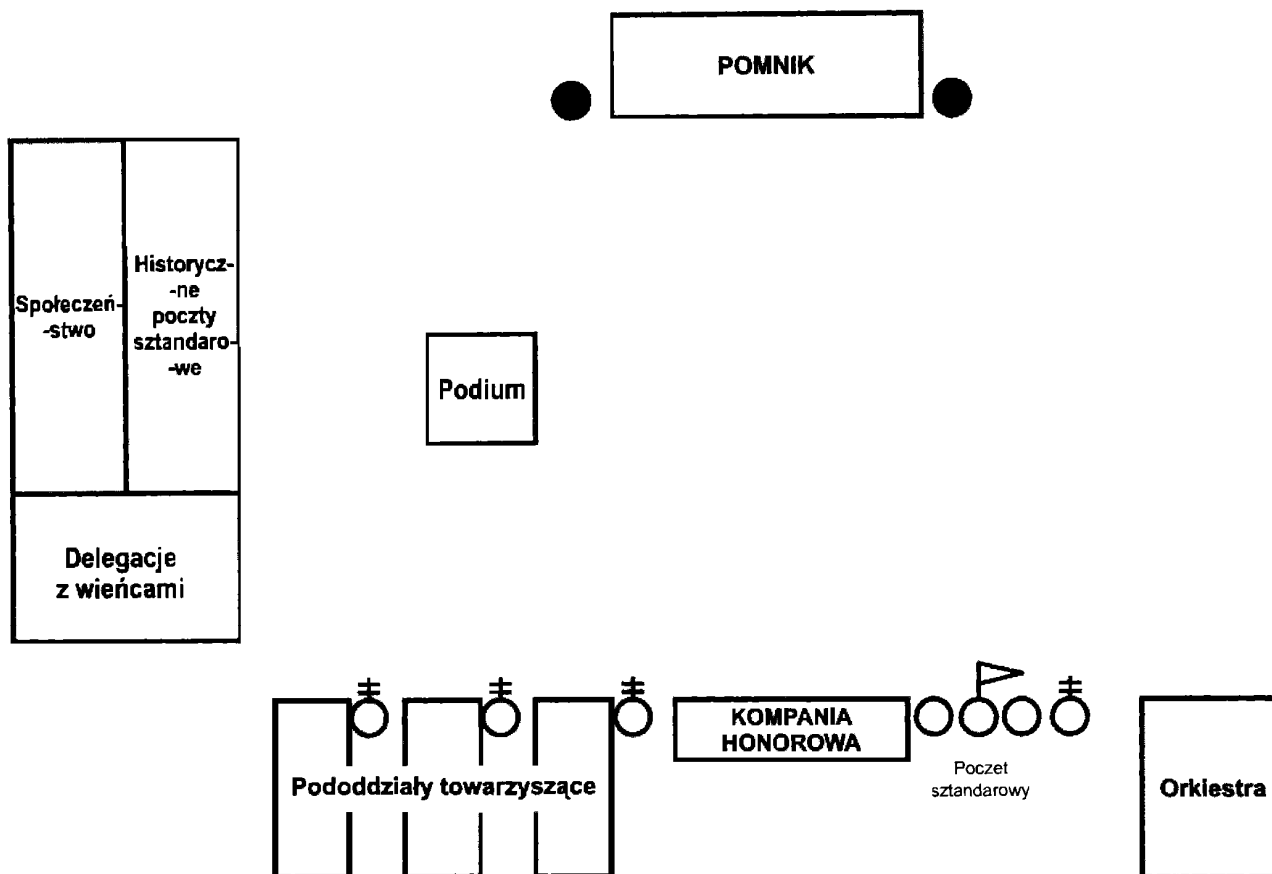
2. Widok ugrupowania uczestników apelu poległych przedstawia rys. 9.

§ 74. Przed rozpoczęciem uroczystości wystawia się strażaków na posterunku honorowym po obu stronach pomnika lub tablicy pamiątkowej oraz zapala się znicze.

§ 75.1. Po przeglądzie pododdziałów i odegraniu hymnu państwowego na podium wchodzi strażak wyznaczony do odczytania apelu poległych.

2. Po każdym zwrocie: „**Wzywam was do apelu**” lub „**Stańcie do apelu**” strażacy zgrupowanych pododdziałów odpowiadają: „**Zginęli w obronie życia i mienia obywateli**” lub „**Chwała bohaterom**”, a werbliści każdorazowo grają tremolo, również po słowach kończących apel: „**Cześć ich pamięci**”.

3. W treści apelu organizowanego z okazji jubileuszu jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej można

Rys. 9. Przykładowe ugrupowanie uczestników apelu poległych

wymienić wszystkich jej założycieli oraz tych, którzy położyli szczególne zasługi dla jej organizacji i rozwoju (możliwe jest też wymienienie ich grupowo).

4. Dowódca uroczystości podaje komendę: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”, trębacze – fanfarzyści grają hasło Wojska Polskiego.

5. Jeżeli nie przewidziano składania wieńców, to sygnałem tym kończy się apel poległych.

6. Dowódca uroczystości podaje wówczas komendy: „**Pododdziały – ODMASZEROWAĆ**” i „**Pododdziały – SPOCZNIJ**”.

7. Dowódcy pododdziałów wydają odpowiednie komendy i odprowadzają pododdziały z miejsca apelu poległych.

§ 76.1. Jeżeli w uroczystości występują pododdziały z bronią, to po odczytaniu apelu poległych dowódca uroczystości podaje komendę: „**Salwa honorowa**”.

2. Dowódca pododdziału Policji, Straży Granicznej lub Wojska Polskiego występuje przed szyk swojego pododdziału i podaje stosowne komendy do oddania salwy honorowej.

§ 77. Strażacy pozostają na posterunku honorowym do czasu ustalonego przez organizatora uroczystości, po czym są odprowadzani przez jej dowódcę.

Rozdział 3

Odślanianie pomników i tablic pamiątkowych

§ 78.1. Jednostki organizacyjne Państwowej Straży Pożarnej mogą być organizatorami uroczystości odsłonięcia pomnika (tablicy pamiątkowej) związanego tematycznie ze służbą pożarniczą

2. Odślanianie pomnika (tablicy pamiątkowej) odbywa się podczas uroczystego apelu lub uroczystej zbiórki.

§ 79.1. Na godzinę przed rozpoczęciem tej uroczystości przy pomniku wystawia się strażaków na posterunku honorowym.

2. Kompanię honorową oraz pododdziały towarzyszące wprowadza się na miejsce uroczystości na 15 minut, a pożarniczą asystę honorową na 5 minut przed przybyciem osoby dokonującej aktu odsłonięcia pomnika.

§ 80.1. Uroczystość przebiega zgodnie z porządkiem uroczystego apelu lub uroczystej zbiórki. Po powitaniu gości przez osobę określoną w szczegółowym scenariuszu uroczystości wygłaszane są okolicznościowe przemówienia.

2. Dowódca uroczystości podaje komendy: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały, na prawo – PATRZ**”. Osoba dokonująca aktu odsłonięcia pomnika schodzi z trybuny honorowej, podchodzi do pomnika i dokonuje jego odsłonięcia – polega ono na zdjęciu biało-czerwonej szarfy umocowanej w prawym górnym rogu pomnika i przeciągniętej skośnie do jego lewego dolnego rogu.

3. Trębacze – fanfarzyści grają hasło Wojska Polskiego, osoba dokonująca aktu odsłonięcia oraz strażacy znajdujący się poza szykiem oddają honory przez salutowanie.

4. Dowódca uroczystości podaje komendy: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały – SPOCZNIJ**”, osoba dokonująca odsłonięcia pomnika opuszcza miejsce przed pomnikiem.

5. Zakończenie odsłonięcia pomnika przebiega zgodnie z porządkiem uroczystego apelu lub uroczystej zbiórki określonym w ceremoniale.

§ 81.1. Po odsłonięciu pomnika może nastąpić jego poświęcenie.

2. Wieńce można składać po zakończeniu czynności liturgicznych poświęcenia pomnika.

Dział VI WYRÓŻNIENIA JEDNOSTKI ORGANIZACYJNEJ PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ

Rozdział 1 Nadanie sztandaru

§ 82. Nadanie sztandaru jednostce organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej odbywa się podczas uroczystego apelu.

§ 83.1. Na placu uroczystości poza elementami przewidzianymi dla uroczystego apelu umieszcza się stół na sztandar, nakryty estetycznym sukniem lub pluszem, na którym układa się rozwinięty sztandar jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej, ozdobny młotek do wbijania gwoździ i gwoździe ozdobne z wygrawerowanymi nazwiskami gości, nazwami instytucji, firm, organizacji fundujących sztandar lub szczególnie zasłużonych dla służby pożarniczej.

2. Należy przewidzieć również stolik przykryty estetycznym pluszem, sukniem lub innym materiałem, na którym umieszcza się kronikę jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej i długopis do składania podpisów, a także paramenty liturgiczne do poświęcenia sztandaru, jeżeli według scenariusza ma się ono odbyć na placu podczas uroczystości.

3. Widok ustawienia podczas uroczystości nadania sztandaru przedstawia rys. 10.

§ 84.1. Przed rozpoczęciem uroczystości sztandar układa się na stole główną stroną płata do góry (na stronie głównej znajduje się biały równoramienny krzyż o długości ramion równej wymiarom płata), drzewce sztandaru umieszcza się zaś wzdłuż prawej krawędzi stołu (patrząc od strony pododdziałów).

2. W drzewcu sztandaru powinny zostać wcześniej wywiercone otwory na gwoździe ozdobne, osoby przewidziane do uroczystego wbicia gwoździ dokonują jedynie ich symbolicznego dobitcia do drzewca.

3. Dopuszczalne jest wcześniejsze częściowe zamocowanie gwoździ ozdobnych w drzewcu sztandaru.

§ 85.1. Uroczystość przebiega zgodnie z porządkiem uroczystego apelu.

2. Po podniesieniu flagi państwowej i powitaniu gości przez osobę określoną w szczegółowym scenariuszu uroczystości wygłaszane jest krótkie przemówienie okolicznościowe o charakterze uroczystości.

3. Dowódca uroczystości podaje komendę: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”, a przedstawiciel społecznego komitetu fundacji sztandaru odczytuje akt ufundowania sztandaru jednostce organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej.

4. Po odczytaniu aktu dowódca uroczystości podaje komendę: „**Pododdziały – SPOCZNIJ**”, a przedstawiciel fundatora sztandaru zaprasza gości określonych w scenariuszu uroczystości do wbicia gwoździ ozdobnych w drzewce sztandaru, a kapelana do jego poświęcenia.

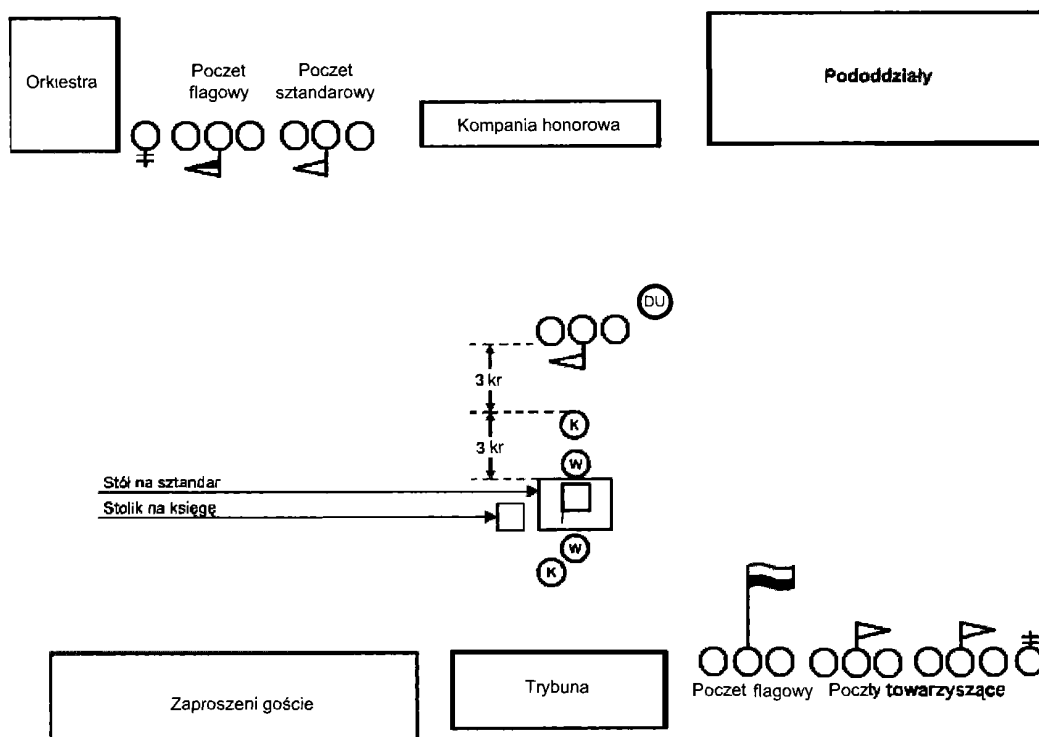
5. Zaproszeni goście podchodzą w ustalonym porządku do stołu ze sztandarem i kolejno:

- 1) wbijają gwoździe;
- 2) przechodzą do stolika, na którym złożona jest kronika jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej lub akt fundacji sztandaru, składają podpisy i pozostają przy tym stoliku.

6. Po złożeniu podpisu przez ostatniego gościa następuje akt poświęcenia sztandaru, którego dokonuje kapelan lub inny duchowny, według zasad określonych w ceremoniale.

7. W dalszej kolejności:

- 1) dowódca uroczystości podaje komendę: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”, „..... (stopień,

Rys. 10. Przykładowe ugrupowanie uczestników uroczystego apelu z okazji wręczenia sztandaru

- nazwisko) – odczytać akt nadania sztandaru”;
- 2) wywołany strażak podchodzi do mikrofonu usytuowanego na centralnym miejscu placu i oddaje honory;
 - 3) orkiestra (trębacze – fanfarzyści) gra hasło „**Słuchajcie wszyscy**”;
 - 4) następuje odczytanie aktu nadania sztandaru;
 - 5) strażak odczytujący akt oddaje honory i wraca na uprzednio zajmowane miejsce;
 - 6) dowódca uroczystości podaje komendy: „**Pododdziały, na prawo (lewo) – PATRZ**”, „**Poczet sztandarowy – BACZNOŚĆ**”, „**Do wręczenia sztandaru – MARSZ**”;
 - 7) poczet sztandarowy występuje przed front pododdziałów i zatrzymuje się naprzeciw stołu ze sztandarem, w odległości około sześciu kroków od niego, a trzy kroki za przyjmującym sztandar kierownikiem jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej;
 - 8) na komendę dowódcy uroczystości przyjmujący sztandar zajmuje miejsce przed stołem ze sztandarem (patrzac od strony pododdziałów);
 - 9) sztandarowi pocztów sztandarowych towarzyszących uroczystości salutują sztandarem w miejscu;
 - 10) po zatrzymaniu się pocztu za przyjmującym sztandar wręczający sztandar zajmuje miejsce przed stołem ze sztandarem (patrzac od strony pododdziałów), naprzeciw przyjmującego sztandar, w odległości około trzech kroków od niego;
 - 11) przedstawiciel fundatora przenosi sztandar ze stołu i przekazuje go wręczającemu sztandar, wygłaszając odpowiednią formułę, np.: „**W imieniu społecznego komitetu fundacji sztandaru dla komendy powiatowej (miejskiej) Państwowej Straży Pożarnej w (nazwa miejscowości) przekazuję ufundowany sztandar w celu dokonania aktu wręczenia**” i wraca na swoje poprzednie miejsce, przy kronice jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej. Sztandar może też podać wręczającemu wcześniej wyznaczony strażak, jednak nie wygłasza on wówczas żadnej formuły;
 - 12) wręczający sztandar przejmuje sztandar i podnosi go do pozycji pionowej;
 - 13) trębacze – fanfarzyści grają sygnał „**Słuchajcie wszyscy**”;
 - 14) wręczający sztandar podchodzi do przyjmującego sztandar i zwracając się do niego, wygłasza odpowiednią formułę, np.: „**W imieniu ministra spraw wewnętrznych i administracji wręczam komendzie powiatowej (miejskiej) Państwowej Straży Pożarnej w (nazwa miejscowości) sztandar ufundowany przez społeczeństwo i środowisko pożarnicze**”, a następnie pochyla sztandar tak, by dolny brzeg płata znajdował się na wysokości około jednego metra nad ziemią;
 - 15) przyjmujący sztandar klęka na prawe kolano, prawą ręką ujmuje płat sztandaru, podnosi go do ust i całuje, opuszcza płat sztandaru, wstaje i przejmuje sztandar od wręczającego, mówiąc „**Ku chwale Ojczyzny**”; następnie wykonuje zwrot w tył, unosi sztandar i prezentuje go, pochylając w prawo i w lewo, po czym podchodzi do pocztu sztandarowego;
 - 16) strażacy pocztu sztandarowego klękają na prawe kolano, przyjmujący pochyla sztandar tak, aby jego dolny brzeg znalazł się na wysokości około jednego metra nad ziemią;
 - 17) sztandarowy prawą ręką ujmuje płat sztandaru, podnosi go do ust i całuje, po czym opuszcza;
 - 18) na ustalony sygnał dowódcy pocztu strażacy pocztu sztandarowego wstają;
 - 19) sztandarowy przejmuje sztandar od przyjmującego sztandar i wykonuje nim chwyt „prezentuj”;
 - 20) po ustawieniu przez poczet sztandaru w pozycji „prezentuj” trębacze – fanfarzyści grają hasło Wojska Polskiego;
 - 21) wręczający sztandar oraz strażacy uczestniczący w uroczystości poza szykiem salutują;
 - 22) po odegraniu hasła wręczający sztandar oraz osoby asystujące zgromadzone przy stoliku z kroniką jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej i przyjmujący sztandar wracają na trybunę.
8. Sztandarowi pocztów towarzyszących uroczystości wykonują sztandarem chwyt „do nogi”.
9. Po zajęciu miejsca na trybunie honorowej przez wręczającego sztandar i osoby asystujące dowódca uroczystości podaje komendę: „**Poczet sztandarowy, do prezentacji sztandaru – MARSZ**”, sztandarowy wykonuje sztandarem chwyt „na ramię”.
10. Poczet wykonuje zwrot w lewo przez zachodzenie, maszeruje do lewego skrzydła ugrupowania pododdziałów i ponownie wykonuje zwrot w lewo przez zachodzenie. Sztandarowy przenosi sztandar z ramienia w położenie „salutowanie w marszu”.
11. Poczet maszeruje przed frontem pododdziałów w odległości około pięciu kroków od nich, salutując sztandarem. Po dojściu do prawego skrzydła ugrupowanych pododdziałów zajmuje swoje miejsce w szyku, a sztandarowy wykonuje sztandarem chwyt „prezentuj”.
12. Dowódca uroczystości podaje komendy: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały – SPOCZNIJ**”.
13. Wręczający sztandar wygłasza okolicznościowe przemówienie.
14. Osoby określone w scenariuszu uroczystości wygłaszają okolicznościowe przemówienia po wręczającym sztandar.
15. Kierownik jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej uhonorowanej sztandarem przemawia jako ostatni, dziękując za zaszczytne wyróżnienie jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej.
16. Po okolicznościowych przemówieniach następuje zakończenie uroczystego apelu, według porządku określonego w ceremoniale.

Rozdział 2 Pożegnanie sztandaru

§ 86. Pożegnanie sztandaru jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej odbywa się podczas uroczystego apelu i ma miejsce w przypadku:

- 1) zmian organizacyjnych, związanych np. z likwidacją jednostki organizacyjnej;
- 2) wprowadzenia nowego wzoru sztandaru.

§ 87.1. Uroczystość przebiega zgodnie z porządkiem uroczystego apelu.

2. Po podniesieniu flagi państwowej i powitaniu gości przez osobę określoną w szczegółowym scenariuszu uroczystości:

- 1) dowódca uroczystości podaje komendę: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”, „..... (stopień, nazwisko) – odczytać zarządzenie (postanowienie) o wprowadzeniu nowego wzoru sztandaru”;
- 2) wyznaczony w szczegółowym scenariuszu strażak podchodzi do mikrofonu usytuowanego na centralnym miejscu placu apelowego i oddaje honory;
- 3) orkiestra (trębacze – fanfarzyści) gra hasło „**Śłuchajcie wszyscy**”, po którym następuje odczytanie zarządzenia (postanowienia);
- 4) odczytujący akt oddaje honory i powraca na swoje miejsce;
- 5) po odczytaniu aktu dowódca uroczystości podaje komendę: „**Pododdziały – SPOCZNIJ**”;
- 6) następnie przemawia przełożony wyższego szczebla oraz kierownik jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej żegnającej sztandar;
- 7) dowódca uroczystości podaje komendy: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały, na prawo – PATRZ**”, „**Poczet sztandarowy – BACZNOŚĆ**”, „**Do przekazania sztandaru – MARSZ**”;
- 8) poczet sztandarowy występuje z szyku pododdziałów, maszeruje krokiem zwykłym przed trybuną i staje w ustalonym miejscu, frontem do pododdziałów;
- 9) sztandarowy wykonuje sztandarem chwyt „prezentuj”;
- 10) dowódca uroczystości podaje komendę: „**Delegacja strażaków, do pożegnania sztandaru – MARSZ**”;
- 11) po komendzie występująca w nieparzystym składzie delegacja strażaków występuje z szyku, maszeruje krokiem zwykłym do sztandaru i zatrzymuje się przed nim w odległości trzech kroków;
- 12) sztandarowy salutuje sztandarem;
- 13) strażak stojący w środku delegacji klęka na prawe kolano i podnosi płat sztandaru do ust, całuje go, a następnie opuszcza i wstaje;
- 14) sztandarowy wykonuje sztandarem chwyt „prezentuj”, a następnie „na ramię”;
- 15) dowódca uroczystości podaje wówczas komendy: „**Delegacja strażaków, w tył – ZWROT**”, „**Do szyku – MARSZ**”;
- 16) delegacja wstępuje na uprzednio zajmowane miejsce w szyku pododdziałów;
- 17) kierownik jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej schodzi z trybuny honorowej, podchodzi do pocztu sztandarowego, staje przed sztandarem i oddaje mu honory przez salutowanie;

- 18) sztandarowy salutuje sztandarem, a sztandarowi pocztów towarzyszących pochylają sztandary;
- 19) kierownik jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej przestaje salutować, klęka na prawe kolano, prawą ręką ujmuje płat sztandaru, podnosi go do ust, całuje, następnie opuszcza i wstaje;
- 20) sztandarowy wykonuje sztandarem chwyt „na ramię”, a następnie „do nogi” i przekazuje sztandar kierownikowi jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej;
- 21) trębacze – fanfarzyści grają hasło Wojska Polskiego;
- 22) strażacy znajdujący się poza szykiem pododdziałów salutują;
- 23) kierownik jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej przejmuje sztandar, wykonuje zwrot w tył, unosi go i prezentuje, pochylając w prawo, potem w lewo, po czym wykonuje zwrot w tył i przekazuje sztandar sztandarowemu;
- 24) dowódca uroczystości podaje komendy: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały – SPOCZNIJ**”;
- 25) kierownik jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej wraca na trybunę;
- 26) dowódca uroczystości podaje komendy: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały, na prawo – PATRZ**”, „**Poczet sztandarowy, do pożegnalnej prezentacji sztandaru – MARSZ**”;
- 27) poczet sztandarowy maszeruje do lewego skrzydła pododdziałów, przechodzi w odległości 5 kroków przed ich frontem, wykonując chwyt „salutowanie w marszu”, i wraca na swoje miejsce przed trybuną;
- 28) dowódca uroczystości podaje komendy do defilady;
- 29) pododdziały defilują przed sztandarem i wracają na uprzednio zajmowane miejsce;
- 30) dowódca uroczystości podaje wówczas komendy: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały, na prawo – PATRZ**”, „**Poczet sztandarowy – BACZNOŚĆ**”, „**Do szyku – MARSZ**”;
- 31) poczet wstępuje na swoje miejsce w szyku.

3. Po okolicznościowych przemówieniach następuje zakończenie uroczystego apelu, według porządku określonego w ceremoniale.

§ 88.1. Jeżeli jednostka organizacyjna Państwowej Straży Pożarnej otrzymuje nowy sztandar, a jego nadanie zostało połączone z pożegnaniem dotychczasowego, wówczas w pierwszej kolejności odbywa się pożegnanie, a następnie – nadanie jednostce nowego sztandaru, z tym, że:

- 1) poczet sztandarowy po prezentacji dotychczasowego sztandaru przed frontem pododdziałów zajmuje wyznaczone miejsce przy trybunie honorowej i pozostaje tam do końca uroczystości;
- 2) nie prowadzi się defilady pododdziałów przed sztandarem;
- 3) w składzie kompanii honorowej, za pocztem sztandarowym z dotychczasowym sztandarem, ustawia się w odległości jednego kroku poczet sztandarowy bez sztandaru, który będzie przyjmował nowy sztandar.

2. Obowiązuje następujące uformowanie pododdziałów do uroczystości:

- 1) orkiestra;
- 2) poczet flagowy;
- 3) poczet sztandarowy z dotychczasowym sztandarem;
- 4) poczet sztandarowy bez sztandaru;
- 5) kompania honorowa w szyku rozwiniętym;
- 6) kierownictwo jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej;
- 7) delegacja jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej do pożegnania dotychczasowego sztandaru oraz pododdziały towarzyszące w linii kolumn.

3. Po defiladzie kończącej uroczystość nadania sztandaru dotychczasowy sztandar odprowadzany jest w ustalone miejsce.

Rozdział 3

Nadanie odznaczenia jednostce organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej

§ 89.1. Nadanie odznaczenia jednostce organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej odbywa się podczas uroczystego apelu i dokonuje się poprzez akt dekoracji sztandaru nadanym odznaczeniem.

2. Aktu dekoracji dokonuje uprawniony przedstawiciel organu, który nadał dane odznaczenie.

§ 90.1. Przed rozpoczęciem uroczystości nadania odznaczenia należy zamontować na drzewcu sztandaru jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej, tuż pod jego górnym, na wysokości górnej części płata sztandaru, specjalny uchwyt umożliwiający szybkie i trwałe umocowanie odznaczenia.

2. Jeżeli jednostka organizacyjna Państwowej Straży Pożarnej była wcześniej wyróżniona odznaczeniem, uchwyt na następne odznaczenie umieszcza się wzdłuż drzewca sztandaru – z góry na dół, w odstępach co 5 – 10 cm, według starszeństwa przyznanych wyróżnień.

3. Odznaczenia umieszcza się u dołu kokardy zawieszanej ze wstęgi właściwej dla danego odznaczenia. Powinno być ono przypięte do poduszki o wymiarach 30 x 30 cm wykonanej z aksamitu, kokarda odznaczenia powinna mieć zapięcie umożliwiające sprawne zamocowanie do uchwytu na drzewcu sztandaru.

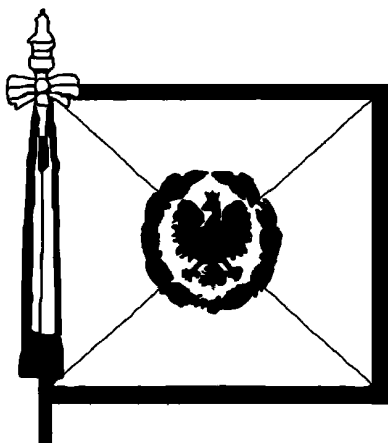
4. Przed rozpoczęciem uroczystości poduszkę z odznaczeniem należy złożyć na stoliku przykrytym estetycznym płaszczem, sukniem lub innym materiałem.

5. Widok udekorowanego sztandaru przedstawia rys. 11.

§ 91.1. Uroczystość przebiega zgodnie z porządkiem uroczystego apelu.

2. Po podniesieniu flagi państwowej i powitaniu gości przez osobę określoną w szczegółowym scenariuszu uroczystości:

- 1) dowódca uroczystości podaje komendy: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”, „..... (stopień i nazwisko) – odczytać postanowienie (uchwałę) o nadaniu odznaczenia”;
- 2) strażak podchodzi do mikrofonu i oddaje honory;
- 3) orkiestra (trębacze – fanfarzyści) gra hasło „**Sluchajcie wszyscy**”;
- 4) następuje odczytanie postanowienia (uchwały) o nadaniu odznaczenia;
- 5) strażak oddaje honory i powraca na uprzednio zajmowane miejsce;
- 6) dowódca uroczystości podaje komendy, np.: „**Pododdziały, na prawo – PATRZ**”, „**Poczet sztandarowy – BACZNOŚĆ**”, „**Do dekoracji Złotym Znakiem Związku – MARSZ**”;
- 7) poczet sztandarowy występuje z szyku i zatrzymuje się przed trybuną, w odległości około 10 kroków od niej;
- 8) sztandarowy salutuje sztandarem;
- 9) osoba dokonująca aktu dekoracji, asystujący jej kierownik jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej oraz osoba wyznaczona do niesienia odznaczenia (idąca pół kroku z tyłu z prawej strony) podchodzą do pocztu sztandarowego, zatrzymują się trzy kroki przed nim i oddają honory;
- 10) osoba dokonująca aktu dekoracji bierze z poduszki odznaczenie, podchodzi do sztandaru i przypina je we wcześniej przygotowanym miejscu, tj. po tej stronie płata sztandaru, na której jest umieszczone godło państwowe;
- 11) osoba dokonująca aktu dekoracji wraca na poprzednie miejsce, trzy kroki przed poczem sztandarowym, i razem z asystującym oddaje honory sztandarowi;
- 12) trębacze – fanfarzyści grają hasło Wojska Polskiego;
- 13) po odegraniu hasła osoba dokonująca aktu dekoracji i asystujący przestają salutować i wracają na trybunę honorową;
- 14) sztandarowy wykonuje sztandarem chwyt „prezentuj”;
- 15) dowódca uroczystości podaje komendę: „**Poczet sztandarowy, do prezentacji odznaczenia – MARSZ**”;
- 16) sztandarowy przenosi sztandar w położenie „na ramię”, poczet maszeruje do lewego skrzydła pododdziałów, zachodzi w lewo i maszeruje krokiem zwykłym wzdłuż szyku, w odległości pięciu kroków w kierunku ich prawego skrzydła, prezentując sztandar z odznaczeniem;
- 17) podczas prezentacji orkiestra gra melodie marszowe;

Rys. 11. Udekorowany sztandar

18) po wstąpieniu pocztu sztandarowego na swoje miejsce w szyku dowódca uroczystości podaje komendy: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały – SPOCZNIJ**”.

3. Po okolicznościowych przemówieniach następuje zakończenie uroczystego apelu, według porządku określonego w ceremoniale.

§ 92.1. Jeżeli nadanie odznaczenia odbywa się jednocześnie z wręczeniem sztandaru, uroczysty apel rozpoczyna się zgodnie z porządkiem uroczystości wręczenia sztandaru, aż do momentu zajęcia przez wręczającego sztandar miejsca na trybunie honorowej. Wówczas odczytuje się postanowienie (uchwałę) o nadaniu odznaczenia jednostce organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej i dalej uroczystość przebiega zgodnie z porządkiem przewidzianym dla aktu dekoracji.

2. Po zakończeniu czynności określonych w ust. 1 dowódca uroczystości podaje komendę: „**Poczet sztandarowy, do prezentacji sztandaru i odznaczenia – MARSZ**”.

3. Dalsza część uroczystości przebiega według porządku uroczystości wręczenia sztandaru określonego w ceremoniale.

Rozdział 4

Obchody jubileuszy w jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej

§ 93. Jubileusze obchodzi się w okresach nie krótszych niż pięcioletnie.

§ 94.1. Obchody jubileuszowe przeprowadza się w formie uroczystego apelu.

2. Uroczystość przebiega zgodnie z porządkiem uroczystego apelu.

3. Po podniesieniu flagi państwowej i powitaniu gości przez osobę określoną w szczegółowym scenariuszu organizator uroczystości wygłasza krótkie przemówienie powitalne, odczytuje się zwięzłą historię związaną z obchodzonym jubileuszem oraz nadesłane do jednostki gratulacje i życzenia lub tylko wybraną ich część.

4. W dalszej kolejności realizowane są czynności przewidziane w scenariuszu uroczystości, np. wręczenie odznaczeń i wyróżnień.

5. Po okolicznościowych przemówieniach następuje zakończenie uroczystego apelu, według porządku określonego w ceremoniale.

Dział VII

UHONOROWANIE STRAŻAKÓW PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ

Rozdział I

Powitanie strażaka przeniesionego do dalszego pełnienia służby w jednostce organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej lub osoby podejmującej służbę przygotowawczą

§ 95.1. Powitanie i przedstawienie strażaka przeniesionego do dalszego pełnienia służby w jednostce organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej lub osoby podejmującej służbę przygotowawczą ma miejsce w dniu mianowania na stanowisko służbowe.

2. Strażak przeniesiony do dalszego pełnienia służby w danej jednostce lub osoba podejmująca w niej służbę przygotowawczą zgłasza się do kierownika komórki organizacyjnej (biura, wydziału, sekcji) zajmującej się sprawami osobo-

wymi (kadrowymi), który zapoznaje go z jego bezpośrednim przełożonym, a ten przedstawia go pozostałym pracownikom jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej lub tylko osobom na stanowiskach kierowniczych.

§ 96.1. W jednostce ratowniczo-gaśniczej powitanie i przedstawienie osoby podejmującej służbę przygotowawczą następuje podczas zmiany służby, a informacja o tym powinna być zawarta w rozkazie dziennym.

2. Dowódca jednostki ratowniczo-gaśniczej, witając podejmującego służbę, przydziela mu jednocześnie jednego z dowódców sekcji lub zastępu do sprawowania roli opiekuna.

3. Opiekun zapoznaje podejmującego służbę ze strukturą organizacyjną jednostki, jej zadaniami i zakresem działania, władzami jednostki organizacyjnej – w tym z bezpośrednim przełożonym, regulaminem służby, organizacją życia koszarowego, podstawowymi obowiązkami i prawami oraz przepisami z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy.

Rozdział 2

Wręczenie odznaczeń oraz aktów nadania wyższych stopni

§ 97.1. Wręczenie odznaczeń i aktów nadania wyższych stopni odbywa się podczas uroczystych apeli lub uroczystych zbiórek.

2. Przez odznaczenie należy rozumieć także order, medal i odznakę.

3. Strażacy otrzymujący akty nadania wyższych stopni przybywają na uroczystości wręczenia z dystynkcjami nowych stopni.

§ 98.1. Uroczystość przebiega zgodnie z porządkiem uroczystego apelu lub uroczystej zbiórki.

2. Po powitaniu gości przez osobę określoną w szczegółowym scenariuszu:

- 1) dowódca uroczystości podaje komendę: „..... (stopień, nazwisko), odczytać wyciągi z postanowień o przyznaniu odznaczeń oraz rozkazów o nadaniu wyższych stopni”;
- 2) wyznaczony strażak odpowiada: „**Rozkaz**”, podchodzi do mikrofonu, oddaje honory przez salutowanie, a dowódca uroczystości podaje komendę do przyjęcia postawy zasadniczej, np.: „**Panie i panowie oficerowie**”;
- 3) trębacze – fanfarzyści grają sygnał „**Sluchajcie wszyscy**”, po którym następuje odczytywanie stosownych dokumentów (aktów) według rangi odznaczenia (stopnia);
- 4) po kolejno odczytywanych dokumentach (aktach) – dowódca uroczystości podaje komendy: „**Odznaczeni, przed front szyku – MARSZ**”, „**Pododdziały – SPOCZNIJ**”, a po wręczeniu podaje komendę: „**Odznaczeni, do szyku – WSTĄP**”;
- 5) odznaczeni lub awansowani na wyższe stopnie występują z szyku pododdziałów albo wcześniej ustalonego miejsca zgrupowania i ustawiają się w szeregu na ustalonym wcześniej miejscu (przy ustawianiu wyróżnionych obowiązuje zasada zajmowania kolejnych miejsc według rangi odznaczenia, a przy nadawaniu wyższych stopni – według hierarchii tych stopni). Jeżeli w gronie wyróżnionych odznaczeniami lub awansowanych na wyższe

stopnie znajdują się strażacy wchodzący w skład pocztu sztandarowego, to nie występują oni z szyku, a wyróżniane im wyróżnienia wręczane są w miejscu ustawienia pocztu sztandarowego;

- 6) uprawniona do wręczenia odznaczeń osoba i towarzyszący jej kierownik jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej oraz osoba wyznaczona do niesienia odznaczeń (idąca pół kroku z tyłu z prawej strony) podchodzą do prawego skrzydła ustawionych w szeregu osób odznaczonych;
- 7) osoba niosąca odznaczenia podaje je wręczającemu, który przypinając odznaczenie, mówi np.: „**W imieniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wręczam panu Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski**”, a następnie wręcza wyróżnionemu (lewą ręką) legitymację, po czym wymienia z nim uścisk dłoni i mówi: „**Gratuluję**”. Wyróżniony odznaczeniem przyjmuje (lewą ręką) legitymację, oddaje uścisk dłoni i odpowiada: „**Ku chwale Ojczyzny**”. Gratulacje składa również kierownik jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej towarzyszący wręczającemu odznaczenie;
- 8) analogiczne czynności wykonuje się podczas wręczania aktów nadania wyższych stopni, z tym, że wręczający mówi np. „**Gratuluję panu brygadierowi**”, wręcza (lewą ręką) akt nadania stopnia i wymienia uścisk dłoni, awansowany przyjmuje (lewą ręką) akt nadania stopnia i odpowiada „**Ku chwale Ojczyzny**”;
- 9) wręczający wyróżnienia wraz z towarzyszącymi mu osobami wraca na uprzednio zajmowane miejsce;
- 10) po wręczeniu wszystkich orderów, odznaczeń, medali honorowych i odznak oraz aktów nadania wyższych stopni przedstawiciel wyróżnionych składa podziękowanie.

3. Po okolicznościowych przemówieniach następuje zakończenie uroczystego apelu lub uroczystej zbiórki, według porządku określonego w ceremoniale.

§ 99. Osobom rannym podczas działań ratowniczych prowadzonych przez jednostki organizacyjne Państwowej Straży Pożarnej będącym w trakcie leczenia wręcza się odznaczenia oraz akty nadania wyższych stopni w miejscach rekonwalescencji.

Rozdział 3

Wyróżnienie Medalem Honorowym im. Józefa Tuliszkowskiego

§ 100. Wręczenia Medalu Honorowego można dokonać podczas uroczystego apelu lub uroczystej zbiórki.

§ 101. Aktu wręczenia Medalu Honorowego i dyplomu dokonuje Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej w asyście kanclerza Kapituły Medalu lub osoba przez niego upoważniona.

§ 102. Medale Honorowe wraz z dyplomami układa się na stole przykrytym estetycznym pluszem, sukniem lub innym materiałem.

Rozdział 4

Uhonorowanie za dotychczasową służbę pożarniczą

§ 103.1. List gratulacyjny i decyzję w sprawie przyznania nagrody jubileuszowej wręcza się jubilatowi w sali tradycji, sali konferencyjnej, świetlicy lub w innym odpowiednim pomieszczeniu.

2. Jeżeli wręczenia wyróżnień za 30 i więcej lat służby dokonuje przełożony, uroczystość może się odbywać w jego gabinecie.

3. W uroczystości uczestniczy kierownictwo jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej, w której wyróżniony pełni lub pełnił służbę, oraz przełożeni jubilata.

4. Strażaka szczególnie zasłużonego dla służby pożarniczej można uhonorować na uroczystej zbiórce.

5. List gratulacyjny i decyzję w sprawie przyznania nagrody jubileuszowej wręcza kierownik jednostki organizacyjnej lub wyższy przełożony, który z tej okazji wygłasza stosowne przemówienie, zwracając szczególną uwagę na dokonania jubilata, jego osiągnięcia i zasługi dla służby pożarniczej i jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej. Następnie podchodzi do jubilata, odbiera od osoby asystującej ww. dokumenty, a wręczając je, podaje rękę i mówi np.: „**Panie brygadierze, gratuluję jubileuszu 30 lat nienagannej służby pożarniczej dla dobra Ojczyzny**”. Jubilat odpowiada: „**Ku chwale Ojczyzny**”, po czym wyraża krótkie podziękowanie.

6. Gratulacje i życzenia mogą składać jubilatowi również koledzy z pracy i służby.

7. Jeżeli wręczenie wyróżnień odbywa się podczas uroczystej zbiórki, przebiega ono zgodnie z porządkiem uroczystej zbiórki określonym w ceremoniale.

Rozdział 5

Pożegnanie strażaków zwalnianych ze służby

§ 104.1. Pożegnanie strażaków może odbyć się podczas uroczystej zbiórki.

2. W uroczystości pożegnania uczestniczy kierownictwo jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej, w której zwalniany strażak pełnił służbę, jego przełożeni oraz najbliżsi współpracownicy i koledzy. Może w niej także brać udział jego współmałżonek oraz najbliższa rodzina.

§ 105.1. Jeżeli pożegnanie odbywa się podczas uroczystej zbiórki, przebiega ono zgodnie z porządkiem uroczystej zbiórki określonym w ceremoniale.

2. Po powitaniu gości przez osobę ustaloną w szczegółowym scenariuszu kierownik jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej charakteryzuje przebieg służby zwalnianego strażaka, podkreśla jego zasługi dla służby pożarniczej i jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej oraz wymienia szczególne osiągnięcia. Jeżeli zwalniany strażak jest odznaczony lub nadawany jest mu wyższy stopień, odczytywane są stosowne akty.

3. Następnie głos zabiera przełożony zeganego strażaka i jeden z jego kolegów. Jako ostatni zabiera głos strażak zwalniany ze służby.

4. Po okolicznościowych przemówieniach następuje zakończenie uroczystej zbiórki, według porządku określonego w ceremoniale.

Rozdział 6 Ślub strażaka

§ 106.1. W czasie ślubu strażaka można wystawić asystę honorową (może nią być szpaler reprezentacyjny) przed wejściem do urzędu stanu cywilnego lub obiektu sakralnego.

2. Jeżeli uroczystość ma oprawę religijną, funkcje asysty przy liturgii mogą pełnić koledzy – strażacy.

3. Przed wyjściem młodej pary z urzędu stanu cywilnego lub obiektu sakralnego ustawia się szpaler reprezentacyjny, w dwóch szeregach zwróconych frontem do siebie, po obu stronach wyjścia. Wskazane jest także oddanie honorów przez przyjęcie postawy zasadniczej oraz wykonanie daszka z toporków strażackich. Młoda para przechodzi między szeregami szpalera do pojazdu.

4. Jeżeli jednostka organizacyjna Państwowej Straży Pożarnej dysponuje stosownym, zabytkowym lub historycznym pojazdem pożarniczym, to młoda para może zostać przewieziona tym pojazdem na miejsce uroczystości i do domu weselnego.

Rozdział 7 Pogrzeb z pożarniczą asystą honorową

§ 107.1. Na pogrzeb strażaka, który zginął podczas działań ratowniczych, zapewnia się pożarniczą asystę honorową, chyba że rodzina strażaka zadeklaruje rezygnację z asysty.

2. Kierownik jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej może wyrazić zgodę na przydzielenie asysty honorowej strażakom zmarłym w innych okolicznościach niż wymienione w ust. 1 oraz strażakom w stanie spoczynku.

§ 108.1. Asystę honorową stanowią: kompania honorowa z pocztem sztandarowym (udekorowanym kokardą z czarnej wstęgi – kirem), orkiestra, strażacy wyznaczeni do pełnienia służby na posterunku honorowym przy trumnie oraz strażacy niosący odznaczenia oraz wieńce i wiązanki.

2. Skład pożarniczej asysty honorowej ustala kierownik jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej, w której zmarły strażak pełnił służbę.

§ 109.1. Jeżeli kondukt pogrzebowy przechodzi ulicami miejscowości, trumnę z ciałem zmarłego można przewozić na drabinie mechanicznej lub innym odkrytym samochodzie, po uzyskaniu zgody właściwych władz. Trumnę ustawia się centralnie na platformie pojazdu.

2. Czapkę wyjściową układa się:

- 1) na wianku trumny, na wysokości piersi zmarłego, zwróconą daszkiem w kierunku nóg;
- 2) po prawej stronie urny, patrząc w kierunku ołtarza, daszkiem zwróconym w jego stronę.

3. W przypadku pogrzebu strażaka, który zmarł tragicznie na służbie:

- 1) trumnę okrywa się flagą narodową w ten sposób, że kolor biały znajduje się po lewej stronie,

patrząc w kierunku ołtarza lub kierunku przemieszczania się konduktu;

- 2) obok urny, pod czapką, układa się flagę narodową złożoną zgodnie z rys. 2. Dopuszcza się okrycie flagą narodową postumentu, na którym ustawiona jest urna.

4. Przed trumną układa się poduszki żałobne z przypiętymi orderami i odznaczeniami zmarłego. Zasady i kolejność rozmieszczenia orderów i odznaczeń określa rozdział VI rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 10 listopada 1992 r. w sprawie opisu, materiału, wymiarów, wzorów rysunkowych oraz sposobu i okoliczności noszenia odznak, orderów i odznaczeń (Dz. U. Nr 90, poz. 452, z 2006 r. Nr 196, poz. 1445 oraz z 2007 r. Nr 53, poz. 353 i Nr 151, poz. 1075).

5. Jeżeli strażak zaginął na służbie, pogrzeb ma charakter symboliczny.

§ 110.1. Wyznaniowy kondukt pogrzebowy formowany jest w następującej kolejności:

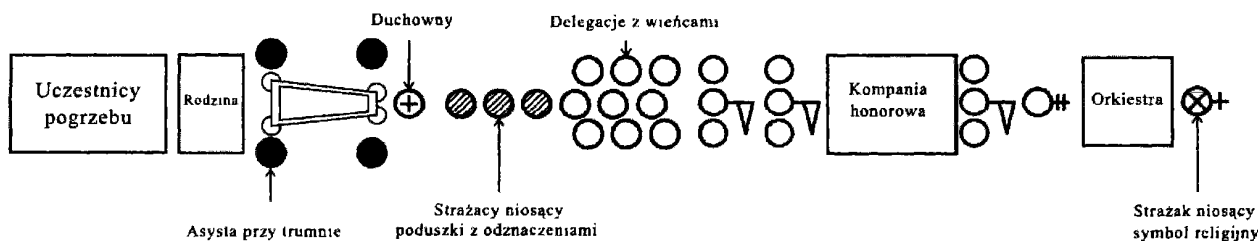
- 1) strażak niosący symbol religijny;
- 2) orkiestra;
- 3) kompania honorowa z pocztem sztandarowym;
- 4) poczty sztandarowe towarzyszące uroczystości;
- 5) delegacje z wieńcami;
- 6) strażacy niosący poduszki z orderami i odznaczeniami;
- 7) duchowny;
- 8) strażacy niosący trumnę w asyście czteroosobowego posterunku honorowego;
- 9) rodzina zmarłego;
- 10) delegacje oraz inne osoby uczestniczące w uroczystości pogrzebowej.

2. Widok ugrupowania wyznaniowego konduktu pogrzebowego przedstawia rys. 12.

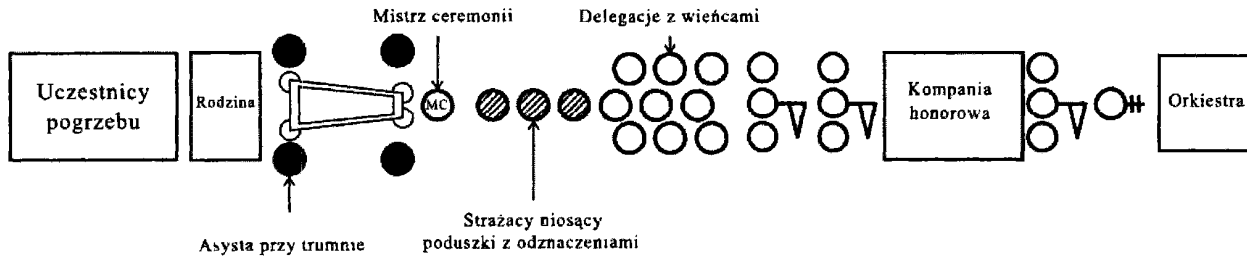
3. Bezwyznaniowy kondukt pogrzebowy formowany jest w następującej kolejności:

- 1) orkiestra;
- 2) kompania honorowa z pocztem sztandarowym;
- 3) poczty sztandarowe towarzyszące uroczystości;
- 4) delegacje z wieńcami;
- 5) strażacy niosący poduszki z orderami i odznaczeniami;
- 6) mistrz ceremonii;
- 7) strażacy niosący trumnę w asyście czteroosobowego posterunku honorowego;
- 8) rodzina zmarłego;
- 9) delegacje oraz inne osoby uczestniczące w uroczystości pogrzebowej.

3. Widok ugrupowania bezwyznaniowego konduktu żałobnego przedstawia rys. 13.

Rys. 12. Ugrupowanie wyznaniowego konduktu pogrzebowego

Rys. 13. Ugrupowanie bezwyznaniowego konduktu pogrzebowego

§ 111.1. Na 15 minut przed ceremonią pogrzebową pożarnicza asysta honorowa ustawia się w szyku rozwiniętym.

2. Na 15 minut przed ceremonią wystawia się posterunek honorowy przy trumnie, w skład którego mogą wchodzić koledzy zmarłego. Na 5 minut przed ceremonią wystawia się posterunek honorowy, który tworzą strażacy ze składu asysty honorowej.

3. Strażacy na posterunku honorowym stają po dwóch lub czterech z każdej strony trumny, w pozycji zasadniczej, zwróceniem twarzy w jej kierunku.

4. W przypadku pogrzebu z urną dopuszcza się wystawienie posterunku honorowego składającego się z dwóch lub czterech strażaków.

5. Na 5 minut przed wyprowadzeniem trumny z ciałem zmarłego dowódca pożarniczej asysty honorowej dokonuje zmiany strażaków na posterunku honorowym:

- 1) dowódca wchodzi na czele strażaków kolejnej zmiany, staje przed trumną i oddaje honory przez salutowanie;
- 2) strażacy wprowadzanej zmiany podchodzą do wyznaczonych miejsc i ustawiają się na miejscu dotychczasowego posterunku, który odstepuje od trumny w bok o jeden krok, a następnie wychodzi za dowódcą.

6. Po dokonaniu zmiany na posterunku honorowym ustalony wcześniej strażak wprowadza do miejsca wystawienia trumny osoby (strażaków, członków młodzieżowych drużyn pożarniczych) mające nieść poduszki z odznaczeniami (orderami) oraz wieńce i wiązanki, po czym wyprowadza je na zewnątrz i ustawia w miejscu umożliwiającym włączenie się do konduktu pogrzebowego.

7. Na ustalony znak organizującego uroczystość pogrzebową trębacze – fanfarzyści grają sygnał „Baczność”.

8. Z chwilą ukazania się trumny w wyjściu dowódca pożarniczej asysty honorowej podaje komendy: „Pododdział – BACZNOŚĆ”, „Pododdział, na prawo (lewo) – PATRZ”. Po tych komendach werbliści wykonują modulowane tremolo.

9. W tym czasie strażacy biorący udział w uroczystości pogrzebowej znajdujący się poza szykiem salutują, aż do czasu podania komendy „Pododdział – BACZNOŚĆ”.

10. Niosący trumnę zatrzymują się na minutę, aby umożliwić uczestnikom uroczystości oddanie honorów zmarłemu, po czym dowódca pożarniczej asysty honorowej podaje komendy: „Pododdział – BACZNOŚĆ”, „W czwórki, w prawo – ZWROT”, „Pododdział, za mną – MARSZ”. Na komendę „MARSZ” cały kondukt pogrzebowy rusza w takt marsza żałobnego.

11. Kompania honorowa, osoby niosące wieńce i poduszki z orderami i odznaczeniami (według kolejności wynikającej z ich starszeństwa) oraz strażacy posterunku honorowego maszerują bez wymachu rąk, w odstepie jedne-

go kroku od pojazdu, na którym znajduje się trumna; strażacy idący w konducie pogrzebowym nie zdejmują nakrycia głowy.

12. Po przybyciu konduktu pogrzebowego na miejsce pochówku orkiestra przerywa grę i ustawia się wraz z kompanią honorową w szyku rozwiniętym, w odległości nie większej niż pięćdziesiąt kroków od grobu. Delegacje z wieńcami i osoby niosące poduszki z orderami i odznaczeniami stają po obu stronach grobu, w odległości dwóch – trzech kroków od niego. Strażacy posterunku honorowego stają bezpośrednio przy grobie, jeżeli jest to możliwe. Trumnę ustawia się przed grobem na odpowiednich podporach, nie zdejmując z niej czapki.

13. Po ustawieniu trumny trębacze – fanfarzyści grają sygnał „Słuchajcie wszyscy” (uroczystość pogrzebu osób wybitnie zasłużonych dla służby pożarniczej i państwa może rozpocząć odegranie hymnu państwowego).

14. W przypadku pogrzebu wyznaniowego duchowny – kapelan strażaków, jako mistrz ceremonii, odprawia egzekwie pogrzebowe.

15. Następnie może zabrać głos kierownik jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej lub jego przedstawiciel, żegnając w ten sposób zmarłego. Zmarłego pożegnać może również jeden z jego kolegów, przedstawiciel związków zawodowych działających w Państwowej Straży Pożarnej, a także osoba z najbliższej rodziny.

16. Po egzekwiach pogrzebowych lub przemówieniach organizator zdejmuje z trumny czapkę i flagę państwową, którą składa zgodnie z rys. 2.

17. Dowódca kompanii honorowej (pożarniczej asysty honorowej) podaje komendy: „Pododdział – BACZNOŚĆ”, „Pododdział, na prawo (lewo) – PATRZ”, sztandarowy salutuje sztandarem, a strażacy stojący poza szykiem oddają honory przez salutowanie. Trumna z ciałem zmarłego składana jest do grobu, trębacze – fanfarzyści grają w tym czasie trzykrotnie hasło Wojska Polskiego (dopuszcza się stosowanie sygnałów dźwiękowych pojazdów pożarniczych zamiast hasła Wojska Polskiego lub po jego odegraniu).

18. Werbliści wykonują tremolo, strażacy i delegacje uczestniczące w uroczystości pogrzebowej składają wieńce i wiązanki kwiatów na grobie, a następnie oddają honory przez salutowanie (skłon głowy w przypadku osoby cywilnej). Po złożeniu ostatniego wieńca werbliści przerywają grę.

19. Dowódca kompanii honorowej podaje komendy: „Pododdział – BACZNOŚĆ”, „Pododdział – SPOCZNIJ”, orkiestra rozpoczyna granie marsza żałobnego Chopina lub innego żałobnego utworu muzycznego, uzgodnionego z rodziną zmarłego.

20. Następnie przełożony zmarłego lub jego przedstawiciel przekazuje rodzinie odpięte wcześniej z poduszek i złożone w specjalnie przygotowanym futerale ordera i odznaczenia oraz czapkę i flagę oraz składa kondolencje. W dalszej

kolejności kondolencje składają rodzinie delegacje strażaków i przyjaciele zmarłego.

21. Kompania honorowa i orkiestra opuszczają teren cmentarza.

§ 112.1. Jeżeli zmarły został pośmiertnie odznaczony lub nadano mu wyższy stopień, to przed przemówieniami pożegnawnymi odczytuje się wyciąg z odpowiedniego aktu.

2. Nadany order (odznaczenie) przypina do specjalnej poduszki kompetentny i uprawniony przedstawiciel przyznającego to wyróżnienie.

3. W przypadku pośmiertnego nadania wyższego stopnia na czapce zmarłego przed uroczystością pogrzebową powinny zostać umieszczone nowe dystynkcje.

4. Jeżeli w uroczystości pogrzebu strażaka uczestniczy pododdział Policji lub Wojska Polskiego i jest przygotowany do oddania salwy honorowej, następuje ona po złożeniu trumny z ciałem zmarłego do grobu, a przed składaniem wieńców i wiązanek kwiatów.

§ 113. W przypadku pogrzebu z urną przepisy niniejszego ceremoniału odnoszące się do trumny z ciałem zmarłego stosuje się odpowiednio, o ile nie postanowiono inaczej.

Dział VIII UROCZYSTOŚCI SZKOLNE

Rozdział 1

Inauguracja roku akademickiego w Szkole Głównej Służby Pożarniczej oraz inauguracja roku szkolnego w pozostałych szkołach Państwowej Straży Pożarnej

§ 114. Rok akademicki w Szkole Głównej Służby Pożarniczej oraz rok szkolny w Centralnej Szkole Państwowej Straży Pożarnej i szkołach aspirantów Państwowej Straży Pożarnej inaugurowany jest uroczystym ślubowaniem strażaków w służbie kandydackiej i odbywa się podczas uroczystego apelu lub uroczystej zbiórki.

§ 115.1. Uroczystość przebiega zgodnie z porządkiem uroczystego apelu lub uroczystej zbiórki.

2. Po powitaniu gości przez osobę wyznaczoną w szczegółowym scenariuszu następuje akt ślubowania określony w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 września 2001 r. w sprawie ceremoniału składania ślubowania przez strażaków Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. Nr 114, poz. 1227).

3. Po okolicznościowych przemówieniach następuje zakończenie uroczystego apelu lub uroczystej zbiórki, według porządku określonego w ceremoniale.

Rozdział 2

Immatrykulacja w Szkole Głównej Służby Pożarniczej

§ 116. Immatrykulacja w Szkole Głównej Służby Pożarniczej odbywa się podczas uroczystej zbiórki, z uwzględnieniem szczegółowego scenariusza uroczystości akademickich.

§ 117.1. Po przybyciu na miejsce uroczystości zaproszonych gości oraz kierownictwa uczelni dowódca składa meldunek przełożonemu. Po zajęciu miejsc przez zaproszonych gości podaje komendę: „**Poczet sztandarowy, sztandar uczelni – WPROWADZIĆ**”. Po zajęciu wyznaczonego miejsca przez poczet sztandarowy dowódca uroczystości prosi o zajęcie miejsc zgromadzonych gości. Głos zabiera Prorektor – Zastępca Komendanta Szkoły Głównej Służby Pożarniczej ds. dydaktycznych i naukowych. Po zakończeniu jego przemówienia dowódca uroczystości prosi o powstanie, a następnie

podaje komendę: „**Do – ŚLUBOWANIA**”. Ślubujący podnoszą prawą dłoń jak do salutowania na wysokość ramienia, a sztandarowy salutuje sztandarem. Następnie Rektor – Komendant Szkoły Głównej Służby Pożarniczej odbiera ślubowanie, odcytując jego rotę. Studenci pierwszego roku po odcytowaniu roty ślubowania odpowiadają: „**Ślubuję**”. Następnie dowódca uroczystości podaje komendę: „**Po – ŚLUBOWANIU**”. Składający ślubowanie opuszczają prawą rękę, a sztandarowy wykonuje sztandarem chwyt „do nogi”.

2. Dowódca uroczystości prosi zgromadzonych gości o zajęcie miejsc, a następnie o wystąpienie delegacji studentów pierwszego roku studiów stacjonarnych i niestacjonarnych I stopnia Wydziału Inżynierii Bezpieczeństwa Pożarowego i Wydziału Inżynierii Bezpieczeństwa Cywilnego do wręczenia indeksów. Delegacje studentów ustawiają się w ustalonym miejscu i kolejności. Po ustawieniu się wszystkich słuchaczy oraz zajęciu miejsc przez rektora i dziekanów wydziałów dowódca uroczystości wyczytuje osobę mającą wystąpić po odbiór indeksu. Wyczytana osoba podchodzi do rektora i zatrzymuje się przed nim. Rektor, trzymając buławę w prawej ręce, dotyka nią lewego ramienia słuchacza, następnie przekłada buławę do lewej ręki i gratuluje słuchaczowi. Dziekan wydziału słuchacza wręcza mu indeks do lewej ręki i gratuluje. Po otrzymaniu indeksu słuchacz udaje się na miejsce zajmowane przed wystąpieniem po odbiór indeksu. Czynnności te się powtarzają, aż do wręczenia wszystkich indeksów. Przy pasowaniu na studenta i wręczaniu indeksu przełożeni mówią: „**Gratuluję**”, student odpowiada: „**Ku chwale Ojczyzny**” – w przypadku studentów strażaków, „**Dziękuję**” – w przypadku studentów cywilnych.

3. Po wręczeniu indeksów Rektor – Komendant Szkoły Głównej Służby Pożarniczej i dziekani udają się na poprzednio zajmowane miejsca.

4. Rektor – Komendant Szkoły Głównej Służby Pożarniczej wygłasza formułę: „**Z dniem dzisiejszym strażakom w służbie kandydackiej pierwszego rocznika zezwalam na używanie tytułu podchorążego. Składam wszystkim studentom I roku studiów z tej okazji serdeczne gratulacje. Rok akademicki (np. 2008/2009) uważam za otwarty**”.

5. Następnie głos zabiera przedstawiciel samorządu studenckiego.

6. Dowódca uroczystości prosi wszystkich o powstanie oraz zapowiada odśpiewanie „Pieśni rycerskiej” i „Gaudeamus”. Po odśpiewaniu pieśni dowódca uroczystości podaje komendę: „**Poczet sztandarowy, sztandar uczelni – ODPROWADZIĆ**”. Po odprowadzeniu sztandaru dowódca uroczystości prosi wszystkich o zajęcie miejsc.

7. Dowódca uroczystości informuje: „**Wykład inauguracyjny na temat wygłosi (stopień, tytuł naukowy, imię i nazwisko prelegenta)**”. Wygłoszony zostaje wykład inauguracyjny.

8. Po zakończeniu wykładu można być przedstawioną część artystyczną.

9. Dowódca uroczystości dziękuje wszystkim zebranym osobom. Oznacza to zakończenie uroczystości.

Rozdział 3

Dzień Podchorążego i Dzień Kadeta

§ 118.1. Dzień Podchorążego jest wewnętrznym świętem Szkoły Głównej Służby Pożarniczej i odbywa się podczas uroczystej zbiórki.

2. Dzień Kadeta jest wewnętrznym świętem Centralnej Szkoły Państwowej Straży Pożarnej oraz szkół aspirantów

Państwowej Straży Pożarnej i odbywa się podczas uroczystej zbiórki.

§ 119.1. Uroczystość przebiega zgodnie z porządkiem określonym dla uroczystej zbiórki.

2. Po odegraniu hymnu państwowego i przywitaniu gości przez osobę określoną w szczegółowym scenariuszu uroczystości jej dowódca podaje komendy: „**Szkoła – BACZNOŚĆ**”, „..... (stopień, nazwisko), **odczytać rozkaz specjalny Rektora – Komendanta Szkoły Głównej Służby Pożarniczej**”, „**Szkoła – SPOCZNIJ**”.

3. Wyznaczony strażak odpowiada: „**Rozkaz**”, podchodzi do mikrofonu, oddaje honory przez salutowanie (skłon głowy), dowódca uroczystości podaje komendę: „**Szkoła – BACZNOŚĆ**”. Następuje odczytanie preambuły rozkazu, po której dowódca uroczystości podaje komendę: „**Szkoła – SPOCZNIJ**”. Po odczytaniu treści rozkazu, po słowie „podpisał”, dowódca uroczystości podaje komendę: „**Szkoła – BACZNOŚĆ**”. Gdy odczytane zostaną stanowisko, stopień, imię i nazwisko podpisującego rozkaz, dowódca uroczystości podaje komendę: „**Szkoła – SPOCZNIJ**”. Wówczas następuje wręczenie wyróżnień wymienionych w rozkazie oraz przemówienie kierownika jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej.

4. W Szkole Głównej Służby Pożarniczej samorząd studencki ogłasza wyniki wyborów na najsympatyczniejszego wykładowcę roku akademickiego i wręcza okolicznościowe wyróżnienie.

5. Po okolicznościowych przemówieniach następują czynności określone dla zakończenia uroczystej zbiórki.

§ 120.1. Po zakończeniu uroczystej zbiórki mają miejsce określone w scenariuszu uroczystości towarzyszące, np.: w Szkole Głównej Służby Pożarniczej następuje odczytanie tekstu bulli przygotowanej przez studentów – podchorążych i symboliczne przekazanie studentom władzy w uczelni oraz klucza do jej bram. Studenci – podchorążowie pełnią władzę do ciszy nocnej w danym dniu. Odbywają się różnego rodzaju imprezy sportowe i kulturalno-artystyczne, np. Bal Podchorążego.

2. W dniu uroczystości delegacje podchorążych (kadetów) mogą składać kwiaty przed symbolami walk o wyzwolenie narodowe, na mogiłach poległych i zasłużonych strażaków itp.

3. W Szkole Głównej Służby Pożarniczej delegacja podchorążych pierwszego rocznika szkoły może uczestniczyć w uroczystościach Dnia Podchorążego organizowanych w miejscowości Warka, gdzie składa wiązanek kwiatów na płycie upamiętniającej patriotyczną działalność Piotra Wysockiego.

Rozdział 4

Wręczenie aktów nadania stopni i dyplomów ukończenia studiów w Szkole Głównej Służby Pożarniczej

§ 121. Wręczenie absolwentom aktów nadania stopni, odznak i dyplomów ukończenia studiów oraz wyróżnień za uzyskane wyniki w nauce następuje podczas uroczystej zbiórki organizowanej przed promocją na pierwszy stopień oficerski. Uroczystość ta ma charakter akademicki.

§ 122.1. Uroczystość wręczenia dyplomów i aktów nadania stopni przebiega zgodnie z porządkiem uroczystej zbiórki.

2. Po odegraniu hymnu państwowego głos zabiera prorektor.

3. Po zakończeniu jego przemówienia dowódca uroczystości podaje odpowiednią komendę, np.: „**Proszę**

o wystąpienie absolwentów Szkoły Głównej Służby Pożarniczej z Republiki Litewskiej”. Po komendzie wymienieni przez dowódcę uroczystości studenci udają się do rektora po odbiór dyplomów. Zasadą jest, że w pierwszej kolejności proszeni są o wystąpienie absolwenci z innych krajów. Przy wręczaniu dyplomów może asystować przedstawiciel kraju (ambasador, konsul), z którego pochodzi student.

4. Kolejno wręczane są dyplomy: prymusowi (najlepszymu absolwentowi) stacjonarnych studiów dla strażaków w służbie kandydackiej – kolejno II i I stopnia, niestacjonarnych studiów I stopnia dla strażaków Państwowej Straży Pożarnej. Dyplomy wręcza rektor w asyście prorektora ds. dydaktycznych i naukowych.

5. Następnie w kolejności wyczytywania (według alfabety) podchodzą pozostali absolwenci: stacjonarnych studiów dla strażaków w służbie kandydackiej – kolejno II i I stopnia, a następnie niestacjonarnych studiów I stopnia. Dyplomy wręcza dziekan Wydziału Inżynierii Bezpieczeństwa Pożarowego.

6. Podczas wręczania dyplomu wręczający wypowiada odpowiednią formułę, np.: „**Gratuluję ukończenia studiów na Wydziale Inżynierii Bezpieczeństwa Pożarowego Szkoły Głównej Służby Pożarniczej i uzyskania tytułu inżyniera pożarnictwa**” i podaje dyplom prawą ręką. Absolwent odbiera dyplom lewą ręką, a po wymianie uścisku dłoni i słowach wręczającego: „**Gratuluję**” odpowiada: „**Ku chwale Ojczyzny**” i oddaje honory przez salutowanie (skłon głowy).

7. Następnie mogą zostać odczytane rozkazy, postanowienia lub decyzje o przyznaniu medali pamiątkowych, nagród, wyróżnień za uzyskanie najlepszych wyników w nauce, sporcie, działalności na rzecz uczelni itp., które wręcza rektor lub ich fundator.

8. Dowódca uroczystości prosi o zabranie głosu rektora i inne osoby ustalone w scenariuszu szczegółowym.

9. Po okolicznościowych przemówieniach następuje zakończenie uroczystej zbiórki, według porządku określonego w ceremoniale.

Rozdział 5

Promocja absolwentów szkół Państwowej Straży Pożarnej

§ 123.1. Nadanie pierwszego stopnia oficerskiego lub aspiranckiego następuje podczas uroczystego apelu.

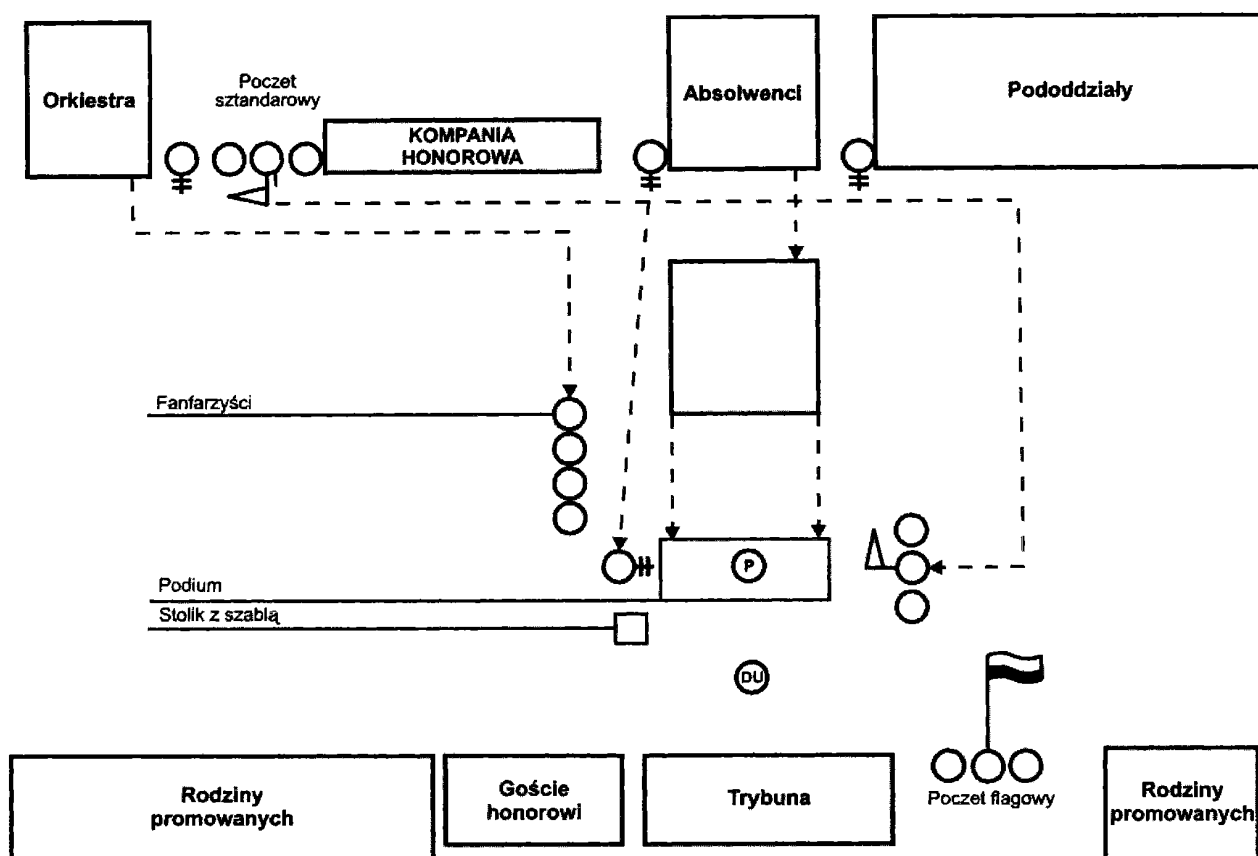
2. Aktu promowania na pierwszy stopień oficerski lub aspirancki dokonuje się na specjalnie przygotowanym i starannie nakrytym podium.

3. Przed promocją na pierwszy stopień oficerski z prawej strony trybuny honorowej, patrząc od strony pododdziałów, ustawia się stolik przykryty estetycznym pluszem, sukniem lub innym materiałem i składa na nim wyjętą z pochwy szablę.

§ 124. Aktu promowania oficerów lub aspirantów, w imieniu ministra właściwego do spraw wewnętrznych, dokonuje Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej lub jego zastępca.

§ 125.1. Ustawienie pododdziałów szkolnych należy zaplanować tak, aby pododdział absolwentów był usytuowany na wprost podium.

2. Pododdział promowanych ustawia się w kolumnie, np. czwórkowej, a najlepszy absolwent, zwany dalej „prymusem”, zajmuje miejsce na prawym skrzydle pierwszego szeregu absolwentów.

Rys. 14. Przykładowe ustawienie pododdziałów do promocji oficerskiej

3. Widok przykładowego ustawienia do promocji oficerskiej przedstawia rys. 14.

§ 126.1. Uroczystość przebiega zgodnie z porządkiem uroczystego apelu.

2. Po odegraniu hymnu państwowego oraz powitaniu gości przez osobę określoną w szczegółowym scenariuszu następują kolejne czynności:

- 1) dowódca uroczystości podaje komendy: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”, „..... (stopień, nazwisko), **odczytać wyciągi z rozkazów personalnych** (nazwa organu)”, „**Pododdziały – SPOCZNIJ**”, wyznaczony strażak odpowiada: „**Rozkaz**”, podchodzi do mikrofonu i oddaje honory, trębacze – fanfarzyści grają hasło „**Śłuchajcie wszyscy**”. Dowódca uroczystości podaje komendę: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”, a wyznaczony strażak odczytuje wyciąg z rozkazów personalnych Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji o nadaniu stopnia młodszego kapitana absolwentom stacjonarnych studiów I i II stopnia – dla strażaków w służbie kandydackiej oraz niestacjonarnych studiów I stopnia – dla strażaków Państwowej Straży Pożarnej. Po odczytaniu wyciągu z rozkazów dowódca uroczystości podaje komendę: „**Pododdziały – SPOCZNIJ**”, a strażak odczytujący wyciągi z rozkazów po oddaniu honorów udaje się na wyznaczone miejsce;
- 2) dowódca uroczystości podaje komendy: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały, na**

prawo – PATRZ”, „**Poczet sztandarowy i trębacze – BACZNOŚĆ**”, „**Do podium – MARSZ**”;

- 3) poczet sztandarowy maszeruje krokiem zwykłym na ustalone wcześniej miejsce z lewej strony podium (patrząc od strony pododdziałów) i ustawia się prostopadłe do szyku pododdziałów;
- 4) po prawej stronie podium (patrząc od strony pododdziałów) ustawiają się trębacze – fanfarzyści;
- 5) dowódca uroczystości podaje komendy do wystąpienia batalionu promowanych: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”, „**Batalion absolwentów, do promocji – MASZEROWAĆ**”, „**Pododdziały – SPOCZNIJ**”;
- 6) dowódca batalionu absolwentów maszeruje krokiem zwykłym do wyznaczonego miejsca przed podium, wykonuje zwrot w lewo i podaje komendy: „**Na moją komendę, batalion absolwentów – BACZNOŚĆ**”; „**Batalion absolwentów, trzy kroki na wprost – MARSZ**”;
- 7) po ustawieniu się pocztu sztandarowego, trębaczy – fanfarzystów i batalionu absolwentów z trybuny honorowej schodzi promujący. Podchodzi on do stolika, na którym jest ułożona szabla. Szablę podaje promującemu wyznaczony oficer. Promujący ujmuje ją w prawą rękę i staje na środku podium w postawie zasadniczej, z szablą trzymaną w pozycji „na ramień”;

- 8) po zajęciu miejsca przez promującego dowódca batalionu podaje komendę do wystąpienia prymusa, np.: „**Prymus Szkoły Głównej Służby Pożarniczej, (stopień, nazwisko), do – PROMOCJI**”;
 - 9) prymus maszeruje krokiem zwykłym do środka podium, a trębacze – fanfarzyści grają sygnał „**Do promocji**”. Prymus wstępuje na podium lewą nogą, a następnie klęka na prawe kolano, opierając dłoń lewej ręki na udzie lewej nogi – końce palców ułożone na równi z kolanem; prawa ręka wzdłuż tułowia, jej palce złączone, palec wskazujący na szwie prawej nogawki spodni. Promujący staje przed prymusem i wygłasza formułę: „**W imieniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji nadaję panu (pani) stopień młodszego kapitana Państwowej Straży Pożarnej**”, dotyka piórem szabli jego lewego ramienia (grzbiet szabli skierowany jest w stronę szyi promowanego), po czym przekłada szablę do lewej ręki w położenie „na ramię”;
 - 10) prymus wstaje i przyjmuje postawę zasadniczą, a promujący podaje mu rękę, mówiąc: „**Gratuluję, panie kapitanie (pani kapitan)**”;
 - 11) prymus odpowiada „**Ku chwale Ojczyzny**”;
 - 12) promujący przekłada szablę do prawej ręki, nie zmieniając jej położenia;
 - 13) dowódca batalionu absolwentów podaje pierwszej zmianie absolwentów komendę: „**Do – PROMOCJI**”. Na zapowiedź komendy (**Do**) prymus wykonuje zwrot w lewo, a na jej hasło (**PROMOCJI**) maszeruje krokiem zwykłym wzdłuż podium aż do jego lewej krawędzi, zachodzi w marszu w lewo i wychodzi na tył szyku batalionu absolwentów. Trębacze – fanfarzyści grają sygnał „**Do promocji**”. Do podium podchodzi pierwsza zmiana absolwentów, która powtarza wszystkie czynności prymusa, a batalion absolwentów wykonuje krok na wprost;
 - 14) po zajęciu miejsca na podium przez pierwszą zmianę absolwentów promujący wygłasza formułę: „**W imieniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji nadaję paniom i panom stopień młodszego kapitana Państwowej Straży Pożarnej**”, następnie przechodzi na prawe skrzydło zmiany i kolejno promuje absolwentów, powtarzając wszystkie czynności jak przy promowaniu prymusa;
 - 15) po promocji pierwszego absolwenta w zmianie promujący robi krok w prawo i promuje następnego absolwenta, zaś po zakończeniu promocji całej zmiany przekłada szablę do prawej ręki i nie zmieniając jej położenia wraca na środek podium;
 - 16) na kolejną komendę dowódcy batalionu absolwentów: „**Do – PROMOCJI**” zmiana promowanych wykonuje zwrot (pół zmiany w lewo, pół zmiany w prawo) i maszeruje krokiem zwykłym wzdłuż podium do jego krawędzi, zachodzi w marszu (odpowiednio w lewo i w prawo) i wychodzi na tył szyku batalionu absolwentów, a do podium podchodzi następna zmiana absolwentów;
 - 17) każdy promowany bez dodatkowej komendy, indywidualnie, odślania oznaki stopnia, zdejmując zasłony (szlufki) z naramiennika oraz z nakrycia głowy;
 - 18) po zakończeniu promocji ostatniej zmiany absolwentów dowódca batalionu absolwentów podaje komendę: „**Po – PROMOCJI**”;
 - 19) ostatnia zmiana absolwentów wstępuje do szyku;
 - 20) promujący oddaje szablę wyznaczonemu oficerowi i wraca na trybunę honorową, oficer zaś odkłada szablę na stolik i ustawia się na wyznaczonym miejscu;
 - 21) dowódca uroczystości podaje komendy: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”, „**Batalion absolwentów i trębacze, do szyku – WSTĄPIĆ**”, „**Pododdziały – SPOCZNIJ**”;
 - 22) dowódca batalionu absolwentów podaje kolejno komendy: „**Batalion absolwentów – BACZNOŚĆ, w tył – ZWROT, trzy kroki na wprost – MARSZ, w tył – ZWROT**”, „**Batalion absolwentów – SPOCZNIJ**”;
 - 23) po zajęciu miejsca w szyku pododdziałów przez batalion absolwentów i trębaczy – fanfarzystów dowódca uroczystości podaje komendy: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały, na prawo – PATRZ**”, „**Poczet sztandarowy – BACZNOŚĆ**”, „**Do szyku – MARSZ**”, a po ich wykonaniu komendy: „**Pododdziały – BACZNOŚĆ**” i „**Pododdziały – SPOCZNIJ**”.
3. Po okolicznościowych przemówieniach, które kończy podziękowanie przedstawiciela promowanych, następuje zakończenie uroczystego apelu, według porządku określonego w ceremoniale.
- § 127. Akt promowania na stopień młodszego aspiranta Państwowej Straży Pożarnej przebiega tak jak promocja oficerska, z niżej podanymi wyjątkami:
- 1) przy promocji aspirantów nie używa się szabli promocyjnej, lecz wręcza się akty nadania stopnia;
 - 2) aspiranci promowani są w pozycji stojącej.
- Rozdział 6
Nadanie pierwszego stopnia podoficerskiego
- § 128.1. Aktu promocji na pierwszy stopień podoficerski dokonuje komendant szkoły podoficerskiej Państwowej Straży Pożarnej lub wyższy przełożony podczas organizowanego z tej okazji uroczystego apelu lub uroczystej zbiórki.
2. Pododdział absolwentów, uformowany w kolumnę czwórkową, szóstkową lub ósemkową, ustawia się na wprost trybuny honorowej.
- § 129.1. Uroczystość przebiega zgodnie z porządkiem uroczystego apelu lub uroczystej zbiórki.
2. Po powitaniu gości przez osobę określoną w szczegółowym scenariuszu następuje odczytanie rozkazu personalnego, wystąpienie pododdziału absolwentów oraz wręczenie aktów nadania pierwszego stopnia podoficerskiego.
3. Następnie odczytuje się rozkaz komendanta szkoły podoficerskiej Państwowej Straży Pożarnej o przyznanych wyróżnieniach, np. za uzyskanie najlepszych wyników

w kształceniu, działalność na rzecz szkoły podoficerskiej, za wyniki sportowe itp.

4. Po okolicznościowych przemówieniach, które kończy podziękowanie przedstawiciela absolwentów, następuje zakończenie uroczystego apelu, według porządku określonego w ceremoniale.

Rozdział 7

Rozpoczęcie i zakończenie kształcenia w szkole podoficerskiej Państwowej Straży Pożarnej i ośrodka szkolenia

§ 130.1. Kształcenie w szkole podoficerskiej i ośrodka szkolenia rozpoczyna się i kończy uroczystą zbiórką.

2. Uroczystość rozpoczęcia kształcenia przebiega zgodnie z porządkiem uroczystej zbiórki.

3. Po powitaniu gości przez osobę określoną w szczegółowym scenariuszu następuje odczytanie decyzji (rozkazu) o rozpoczęciu określonego rodzaju kształcenia (kursu), czasie rozpoczęcia i zakończenia kursu, zakwalifikowaniu kandydatów, powołaniu funkcyjnych kursu, podziale organizacyjnym uczestników i władzach kursu.

4. Osoba wyznaczona w scenariuszu uroczystości w okolicznościowym przemówieniu przedstawia kadrę dydaktyczną, informuje o celu i zakresie kształcenia, uprawnieniach absolwentów, porządku dnia w szkole, rozkładzie zajęć, regulaminie szkoły lub ośrodka szkolenia oraz innych istotnych problemach związanych z prowadzonym kształceniem i funkcjonowaniem szkoły lub ośrodka szkolenia. Uroczystość tę kończą czynności określone dla zakończenia uroczystej zbiórki.

5. Zakończenie kształcenia w szkole podoficerskiej Państwowej Straży Pożarnej prowadzi się według porządku uroczystości nadania pierwszego stopnia podoficerskiego określonego w ceremoniale.

Dział IX

UROCZYŚTOŚCI PATRIOTYCZNO-RELIGIJNE

Rozdział 1

Postanowienia ogólne

§ 131.1. Strażaków obowiązuje poszanowanie obrzędów danego wyznania oraz poszanowanie poglądów osób bezwyznaniowych – niezależnie od własnych przekonań.

2. Podczas uroczystości patriotyczno-religijnych strażacy mogą pełnić posługę liturgiczną.

3. Strażacy uczestniczący w uroczystościach patriotyczno-religijnych w szyku wykonują jedynie komendy dowódcy uroczystości.

4. Strażacy występujący poza szykiem w miejscach kultu religijnego przyjmują postawę zgodną z ceremonią uroczystości religijnej.

5. Podczas mszy świętej i nabożeństw w momentach, gdy wierni przyklękają, umundurowani strażacy przyjmują postawę zasadniczą, kładą prawą dłoń na piersi i pochylają głowę.

6. W miejscach kultu religijnego strażaków występujących indywidualnie obowiązuje zdjęcie nakrycia głowy. Postanowienie to nie dotyczy kobiet występujących w umundurowaniu.

7. Pożarnicza asysta honorowa w miejscach kultu religijnego występuje w ustalonym dla niej nakryciu głowy.

8. Członkowie posterunku honorowego wystawionego w miejscach kultu religijnego, np. przy Grobie Pańskim, występują w czapkach lub hełmach.

9. Salutowanie sztandarem następuje w chwili oddawania honorów sztandarowi przez celebransa, na początku i końcu uroczystości.

10. Udział strażaków w części liturgicznej uroczystości patriotyczno-religijnych oraz w uroczystościach o charakterze tylko religijnym, np. mszy świętej czy nabożeństwie, powinien być uzgadniany w szczegółach z kapelanem

§ 132.1. Ceremoniał uroczystości patriotyczno-religijnych i religijnych dla wyznania rzymskokatolickiego, ewangelicko-augsburskiego i prawosławnego przebiega według scenariusza opisanego w niniejszym dziale.

2. Organizacja uroczystości patriotyczno-religijnych innych Kościołów i związków wyznaniowych legalnie działających w Rzeczypospolitej Polskiej powinna przebiegać według scenariuszy uzgodnionych z duchownymi tych wyznań.

Rozdział 2

Udział pożarniczej asysty honorowej w uroczystościach patriotyczno-religijnych i religijnych dla wyznania rzymskokatolickiego

§ 133.1. do uroczystości patriotyczno-religijnych połączonych z błogosławieństwem lub poświęceniem z udziałem pożarniczej asysty honorowej zalicza się w szczególności:

- 1) ślubowanie;
- 2) odsłonięcie pomnika i tablicy pamiątkowej;
- 3) nadanie sztandaru;
- 4) otwarcie strażnicy;
- 5) przekazanie sprzętu pożarniczego;
- 6) ślub strażaka;
- 7) pogrzeb strażaka;
- 8) inaugurację roku akademickiego, szkolnego;
- 9) wręczenie aktów mianowania, aktów nadania stopni i dyplomów.

2. Pożarnicza asysta honorowa może brać udział w takich uroczystościach religijnych, jak np.:

- 1) msza święta w kościele;
- 2) msza święta polowa;
- 3) procesja;
- 4) pielgrzymka;
- 5) posterunek honorowy przy Grobie Pańskim.

§ 134. Ślubowanie przebiega według następującego porządku:

- 1) po zajęciu miejsca w szyku przez poczet sztandarowy dowódca uroczystości podaje komendę: „**Szkoła – BACZNOŚĆ**”;
- 2) kapelan podchodzi do mikrofonu i udziela błogosławieństwa;
- 3) po słowie kapelana: „**Amen**” ślubujący mogą położyć prawą rękę na sercu i wypowiedzieć słowa: „**Tak nam dopomóż Bóg**”;
- 4) dowódca uroczystości podaje komendę: „**Szkoła – SPOCZNIJ**”.

§ 135. Odsłonięcie pomnika i tablicy pamiątkowej przebiega według następującego porządku:

- 1) kropidło i naczynie z wodą święconą ustawia się na stoliku usytuowanym w pobliżu pomnika (tablicy);
- 2) po odsłonięciu pomnika (tablicy) i wydaniu przez dowódcę uroczystości komendy: „**Pododdziały – SPOCZNIJ**” strażak wyznaczony do posługi liturgicznej bierze ze stolika kro-

pidło i naczynie z wodą święconą i zajmuje miejsce po lewej stronie kapelana, w odległości jednego kroku z tyłu, a kapelan dokonuje poświęcenia;

- 3) po poświęceniu strażak odnosi kropidło i naczynie z wodą święconą na stolik i przechodzi na swoje wcześniejsze miejsce.

§ 136.1. Nadanie sztandaru przebiega według następującego porządku:

- 1) poświęcenia sztandaru dokonuje się na miejscu prowadzenia uroczystego apelu;
- 2) po zakończeniu wbijania gwoździ ozdobnych w drzewce sztandaru kapelan podchodzi do stolika, na którym ułożony jest sztandar, stając tyłem do trybuny honorowej;
- 3) strażak wyznaczony do posługi liturgicznej bierze ze stolika kropidło i naczynie z wodą święconą i zajmuje miejsce po lewej stronie kapelana, w odległości jednego kroku z tyłu;
- 4) kapelan dokonuje poświęcenia sztandaru;
- 5) strażak pełniący posługę liturgiczną odnosi kropidło i naczynie z wodą święconą na stolik i przechodzi na swoje wcześniejsze miejsce.

2. Jeżeli poświęcenia sztandaru dokonuje się podczas mszy świętej, rozpoczyna się ona powitaniem przybyłych gości przez osobę określoną w szczegółowym scenariuszu uroczystości oraz okolicznościowym przemówieniem gospodarza terenu lub przedstawiciela społecznego komitetu fundacji sztandaru. Poświęcenia dokonuje się po homilii.

3. Po poświęceniu i prezentacji sztandaru celebrowana jest dalej msza święta.

4. Okolicznościowe przemówienia, dekoracje i defilada następują po zakończeniu mszy świętej.

§ 137. Otwarcie strażnicy przebiega według następującego porządku:

- 1) po okolicznościowych przemówieniach i ewentualnych wyróżnieniach strażak wyznaczony do posługi liturgicznej bierze ze stolika kropidło i naczynie z wodą święconą i zajmuje miejsce po lewej stronie kapelana, w odległości jednego kroku z tyłu;
- 2) kapelan dokonuje poświęcenia strażnicy w asyście strażaka, który niesie naczynie z wodą święconą i kropidło, a następnie poświęca przedmioty kultu;
- 3) strażak pełniący posługę liturgiczną asystuje kapelanowi do chwili zakończenia poświęcenia wnętrza strażnicy, po czym odnosi kropidło i naczynie z wodą święconą na stolik i przechodzi na swoje wcześniejsze miejsce;
- 4) kapelan bierze krzyż i przekazuje go kierownikowi jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej, któremu podlega otwierany obiekt;
- 5) przyjmujący krzyż klęka na prawe kolano, całuje krzyż, wstaje i odbiera krzyż, który przekazuje wyznaczonemu strażakowi;
- 6) osoby zaproszone do przecięcia wstęgi, kierownik jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej, kapelan oraz strażacy niosący przedmioty kultu ustawiają się przy drzwiach wejściowych (bramie garażowej) do strażnicy;

7) następuje przecięcie wstęgi, wniesienie do strażnicy przedmiotów kultu i umieszczenie ich w ustalonym wcześniej miejscu;

8) po wejściu kapelana i gości do wnętrza dokonuje się poświęcenia pomieszczeń strażnicy oraz znajdującego się tam sprzętu;

9) w dalszej kolejności następują wpisy do księgi pamiątkowej (kroniki) jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej.

§ 138. Przekazanie sprzętu pożarniczego przebiega według następującego porządku:

- 1) poświęcenia dokonuje się po oficjalnym przekazaniu sprzętu;
- 2) kapelan wychodzi na centralne miejsce prowadzonej uroczystości, odmawia stosowną modlitwę i podchodzi do przekazanego sprzętu;
- 3) strażak wyznaczony do posługi liturgicznej bierze ze stolika kropidło i naczynie z wodą święconą i zajmuje miejsce po lewej stronie kapelana, w odległości jednego kroku z tyłu;
- 4) kapelan dokonuje poświęcenia sprzętu, przekazuje kropidło strażakowi i wraca na uprzednio zajmowane miejsce;
- 5) strażak odnosi kropidło i naczynie z wodą święconą na stolik, a następnie przechodzi na swoje wcześniejsze miejsce.

§ 139. Ślub strażaka przebiega według następującego porządku:

- 1) kapelan wychodzi wraz ze strażakami pełniącymi funkcje liturgiczne przed wejście do kościoła, aby powitać nowożeńców;
- 2) po wyjściu z kościoła kapelan i towarzyszący mu strażacy zakładają nakrycia głowy;
- 3) po słowach powitania wprowadza się nowożeńców do kościoła, kapelan i asystujący mu strażacy wykonują zwrot w tył, w drzwiach kościoła zdejmują nakrycia głowy;
- 4) za kapelanem postępują nowożeńcy, świadkowie i zaproszeni goście;
- 5) kapelan i poprzedzający go strażacy podchodzą do ołtarza, zatrzymują się, przyklękają i zajmują wyznaczone miejsca przy ołtarzu;
- 6) podobnie zachowują się nowożeńcy i świadkowie;
- 7) gdy wszyscy goście zajmą ustalone dla nich miejsca, do kościoła wchodzi asysta honorowa i ustawia się kilka kroków za miejscem zajmowanym przez świadków;
- 8) do momentu zatrzymania się asysty honorowej kapelan stoi obok ołtarza, a następnie ubiera się w szaty liturgiczne;
- 9) jeżeli w ceremonii ślubu uczestniczą poczty sztandarowe, wchodzi do kościoła przed pożarniczą asystą honorową i ustawiają się na wyznaczonym miejscu.

§ 140. Pogrzeb z pożarniczą asystą honorową przebiega według następującego porządku:

- 1) przy wyprowadzaniu trumny z ciałem z domu zmarłego lub pogrzebowego albo kaplicy:
 - a) 15 minut przed rozpoczęciem uroczystości wprowadza się posterunek honorowy,
 - b) o wyznaczonej godzinie kapelan rozpoczyna modlitwę przy trumnie z ciałem zmarłego,

- c) po zakończeniu modlitw, jeżeli wieko trumny jest zdjęte, posterunek honorowy opuszcza pomieszczenie i następuje pożegnanie rodziny ze zmarłym,
 - d) następnie formuje się kondukt pogrzebowy zgodnie z rys. 11,
 - e) strażakowi niosącemu krzyż w konduktie mogą asystować dwaj strażacy, którzy zajmują miejsca po jego prawej i lewej stronie;
- 2) przy uroczystościach pogrzebowych w kościele lub kaplicy:
- a) 15 minut przed rozpoczęciem uroczystości wprowadza się posterunek honorowy,
 - b) delegacje strażaków chcące złożyć wieńce lub wiązanki kwiatów przy trumnie przed mszą świętą wchodzi do kościoła lub kaplicy bez nakrycia głowy, składają wieńce (wiązanki kwiatów), oddają honory przez skłon głowy i zajmują miejsca,
 - c) o wyznaczonej godzinie rozpoczyna się msza święta lub nabożeństwo żałobne,
 - d) po zakończeniu mszy świętej (nabożeństwa) odprowadzane są modlitwy przy trumnie z ciałem zmarłego, przed którymi dowódca kompanii honorowej podaje komendę: „**Kompania – BACZNOŚĆ**”,
 - e) obrzędowe modlitwy po mszy świętej przy trumnie w kościele, przed jej wyprowadzeniem, odprawia kapelan w mundurze i stule, bez nakrycia głowy – podobnie jak w kaplicy cmentarnej, gdy nie odprawia się mszy,
 - f) po zakończeniu modlitwy następuje przemieszczenie się kompanii honorowej, która zajmuje miejsce w konduktie pogrzebowym zgodnie z rys. 11,
 - g) po sformowaniu konduktu pogrzebowego dowódca kompanii honorowej podaje komendę do rozpoczęcia marszu,
 - h) jeżeli przejazd z kościoła na cmentarz odbywa się środkami lokomocji, to samochód z trumną poprzedza oznakowany samochód pożarniczy (policyjny) z włączoną sygnalizacją świetlną oraz samochód, w którym jedzie kapelan. Za samochodem przewożącym trumnę jadą samochody z rodziną zmarłego i uczestnikami pogrzebu. Asysta honorowa, orkiestra oraz poczty sztandarowe powinny pojechać na cmentarz bezpośrednio po mszy, aby tam przygotować się do wystąpienia w konduktie pogrzebowym;
- 3) przy uroczystościach pogrzebowych przy grobie zmarłego:
- a) kompania honorowa ustawia się w miejscu widocznym,
 - b) posterunek honorowy zajmuje miejsce przy trumnie,
 - c) po ustawieniu trumny przed grobem i odegraniu przez trębaczy – fanfarzystów sygnału „**Słuchajcie wszyscy**” kapelan rozpoczyna modlitwy,
 - d) strażacy i kapelan nie zdejmują na czas modlitw nakrycia głowy,
 - e) w przewidzianym przez rytuał miejscu kapelan jako pierwszy wygłasza słowa pożegna-

nia, a po nim czynią to inni, według porządku ustalonego w scenariuszu pogrzebu,

- f) przed złożeniem trumny z ciałem zmarłego do grobu dowódca kompanii honorowej podaje komendy: „**Kompania – BACZNOŚĆ**”, „**Na prawo – PATRZ**”, a orkiestra zaczyna grać marsza żałobnego,
- g) kapelan i strażacy oddają honory przez salutowanie i pozostają przy grobie na czas składania wieńców,
- h) w samochodach pożarniczych włączone zostają sygnały dźwiękowe,
- i) po złożeniu trumny do grobu następuje składanie wieńców.

§ 141.1. Podczas ślubowania strażaków w służbie kandydackiej w Szkole Głównej Służby Pożarniczej po złożeniu ślubowania kapelan udziela im błogosławieństwa i składa życzenia na okres studiów.

2. Po dokonaniu aktu promocji strażaków w Szkole Głównej Służby Pożarniczej kapelan udziela im błogosławieństwa i składa życzenia.

3. Podczas inauguracji roku szkolnego po wręczeniu indeksów kandydatom na pierwszy rok nauki kapelan udziela im błogosławieństwa i składa życzenia.

4. Podczas zakończenia nauki w szkole po wręczeniu aktów nadania stopnia i dyplomów ukończenia nauki kapelan udziela błogosławieństwa i składa życzenia.

§ 142. Podczas wręczenia aktów mianowania i dyplomów, po wręczeniu aktów mianowania, dyplomów i odznak szkoły oraz po wprowadzeniu pododdziałów do szyku, kapelan składa wyróżnionym gratulacje i życzenia. Następnie udziela im błogosławieństwa na dalsze lata służby.

§ 143.1. Uroczystości religijne z udziałem strażaków odbywają się w obiektach sakralnych. W szczególnych przypadkach mogą się one odbywać w innych, odpowiednio przygotowanych miejscach.

2. Msze święte w obiekcie sakralnym odprawiane w intencji strażaków i służby pożarniczej odbywają się w szczególności z okazji: świąt narodowych, Dnia Strażaka, ślubowania, wręczenia sztandaru, obchodów jubileuszy, promocji.

3. W uroczystych mszach świętych z udziałem strażaków lub w intencji służby pożarniczej może uczestniczyć kompania honorowa z poczem sztandarowym. Występując w obiekcie sakralnym, kompania honorowa ustawia się w szyku marszowym w kolumnie dwójkowej naprzeciw ołtarza lub w prawej nawie, patrząc od strony wejścia głównego.

4. Jeżeli brak miejsca nie pozwala na wprowadzenie do obiektu sakralnego kompanii honorowej, można pozostawić ją na zewnątrz, a wówczas wprowadza się tylko poczet sztandarowy.

5. W okolicznościowej mszy świętej mogą również uczestniczyć poczty sztandarowe towarzyszące, które wprowadza się do miejsca sakralnego przed rozpoczęciem mszy.

6. Poczet sztandarowy kompanii honorowej ustawia się po prawej stronie ołtarza. Jeżeli we mszy uczestniczy większa liczba pocztów, mogą być one ustawiane, zależnie od warunków przestrzennych, po jednej lub po obu stronach ołtarza.

7. Jeżeli we mszy świętej bierze udział więcej pododdziałów, to ustawiają się one za kompanią honorową i zachowują się tak, jak ona.

8. Na 10 minut przed rozpoczęciem mszy świętej winni przybyć indywidualni uczestnicy uroczystości oraz orkiestra.

9. Kompanię honorową oraz pododdziały towarzyszące biorące udział w mszy świętej w szyku zwartym wprowadza się do miejsca sakralnego na 5 minut przed uroczystością.

10. Jeżeli w mszy świętej uczestniczy orkiestra, komendy dowódcy kompanii honorowej powinny być poprzedzane sygnałem „**Sluchajcie wszyscy**” i podawane głosem wyraźnym, ale ściszym.

11. Dowódca kompanii honorowej podaje komendy: „**Pododdział – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdział, na prawo – PATRZ**” (dowódca kompanii honorowej, dowódcy i asystujący pocztów sztandarowych oddają honory przez salutowanie, sztandarowi salutują sztandarami), w następujących momentach mszy świętej:

- 1) przed czytaniem Ewangelii, gdy wierni zakończą śpiew „**Alleluja**”, a po słowach: „**Oto Słowo Pańskie – Chwała Tobie, Chryste**” – komendy: „**Pododdział – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdział – SPOCZNIJ**”;
- 2) przed przeistoczeniem, po słowach: „**... ciałem i krwią Pana naszego, Jezusa Chrystusa**”, a po opuszczeniu kielicha – komendy: „**Pododdział – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdział – SPOCZNIJ**”;
- 3) gdy wierni zakończą śpiew „**Baranku Boży**”, a po opuszczeniu hostii – komendy: „**Pododdział – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdział – SPOCZNIJ**”;
- 4) przed błogosławieństwem, po słowach: „**Przyjmijcie Boże błogosławieństwo**”, a po słowach: „**Idźcie w pokoju Chrystusa – Bogu niech będą dzięki**” – komendy: „**Pododdział – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdział – SPOCZNIJ**”.

12. Jeżeli w składzie pocztów sztandarowych i kompanii honorowej znajdują się strażacy pragnący przyjąć komunię świętą, to nie występują oni z szyku, a jedynie kładą prawą rękę na sercu. Kapłan powinien przynieść komunię świętą w miejsce ustawienia pocztu sztandarowego i kompanii honorowej. Członkowie pocztu, kompanii honorowej i innych pododdziałów przyjmują komunię świętą w nakryciu głowy.

13. Poczet sztandarowy kompanii honorowej i pocztu towarzyszące wychodzą z obiektu sakralnego po słowach: „**Idźcie w pokoju Chrystusa**”. Wyjście pocztów sztandarowych może być poprzedzone odegraniem hasła Wojska Polskiego oraz „**Roty**” lub pieśni „**Boże, coś Polskę**”.

14. Celebrujący mszę świętą odchodzi wraz z asystą liturgiczną od ołtarza dopiero po wyjściu z obiektu sakralnego pocztów sztandarowych i kompanii honorowej.

§ 144.1. Msza święta polowa organizowana jest z tych samych okazji i ma taki sam przebieg, jak msza święta w obiekcie sakralnym.

2. Aby zapewnić niezakłócony przebieg uroczystości, należy wyznaczyć służbę porządkową.

§ 145. Podczas procesji strażacy mogą pełnić posługę przy niesieniu krzyża, baldachimu, figur, obrazów, chorągwi, jak również przy zabezpieczaniu porządku. Każdorazowy udział strażaków w procesji musi być uzgodniony z duchownym – organizatorem procesji.

§ 146.1. Pielgrzymki mogą być organizowane na szczeblu kraju i regionu. Organizatorem pielgrzymki na szczeblu kraju jest Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej, Prezes Zarządu Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP oraz kapelan krajowy. Organizatorem pielgrzymki na szczeblu regionu jest komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej, prezes oddziału zarządu wojewódzkiego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP i kapelan krajowy bądź wojewódzki.

2. Porządek organizacyjny pielgrzymki ustalają organizatorzy, przesyłając stosowną informację z odpowiednim wyprzedzeniem do podmiotów zainteresowanych.

3. Do udziału w pielgrzymce powinno się zaprosić strażaków w stanie spoczynku, rencistów pożarnictwa, a przede wszystkim członków rodzin strażaków.

§ 147.1. Posterunek honorowy przy Grobie Pańskim powinien być uzgodniony z właściwym duchownym odpowiedzialnym za porządek liturgiczny w kościele.

2. Liczba osób mających pełnić służbę na posterunku honorowym uzależniona jest od czasu jego trwania.

3. Czas pełnienia przez jedną zmianę służby na posterunku honorowym nie powinien być dłuższy niż 30 minut.

4. Wprowadzenie posterunku honorowego przebiega według następującego porządku:

- 1) w czasie ustalonym z duchownym odpowiedzialnym za porządek liturgiczny w kościele dowódca wchodzi z pierwszą zmianą do obiektu sakralnego;
- 2) strażacy posterunku honorowego idą w odległości trzech kroków za dowódcą;
- 3) dowódca udaje się przed Grob Pański, zatrzymując się około sześciu kroków od niego, i oddaje honory przez salutowanie;
- 4) strażacy posterunku honorowego, nie zatrzymując się, podchodzą do Grobu Pańskiego;
- 5) w ustalonym wcześniej miejscu zatrzymują się i wykonują zwroty, aby zająć pozycję naprzeciw siebie, i tak pozostają;
- 6) dowódca oddaje honory przez salutowanie, wykonuje zwrot w tył i odchodzi od Grobu Pańskiego.

5. Zmiany posterunku honorowego przy Grobie Pańskim przebiegają według następującego porządku:

- 1) dowódca wprowadza następną zmianę posterunku honorowego tak jak zmianę pierwszą;
- 2) strażacy następnej zmiany posterunku po dościsnięciu do Grobu Pańskiego ustawiają się po zewnętrznej stronie stojących strażaków, a po ich odejściu wstępują na ich miejsce;
- 3) strażacy pełniący posterunek honorowy po dościsnięciu do nich zmienników rozpoczynają równocześnie marsz i zatrzymują się trzy kroki przed dowódcą;
- 4) dowódca oddaje honory przez salutowanie, wykonuje zwrot w tył i rozpoczyna równocześnie ze strażakami marsz, odprowadzając ich na ustalone miejsce;
- 5) po ostatnią zmianę przychodzi dowódca, odprowadzając ją tak, jak wcześniejsze zmiany.

Rozdział 3

Udział pożarniczej asysty honorowej w uroczystościach patriotyczno-religijnych i religijnych dla wyznania ewangelicko-augsburskiego

§ 148.1. Do uroczystości patriotyczno-religijnych połączonych z błogosławieństwem lub poświęceniem z udziałem pożarniczej asysty honorowej zalicza się w szczególności:

- 1) ślubowanie;
- 2) odsłonięcie pomnika i tablicy pamiątkowej;
- 3) nadanie sztandaru;
- 4) otwarcie strażnicy;
- 5) przekazanie sprzętu pożarniczego;
- 6) ślub strażaka;
- 7) pogrzeb strażaka;
- 8) inaugurację roku akademickiego i szkolnego;
- 9) wręczenie aktów mianowania, aktów nadania stopni i dyplomów.

2. Pożarnicza asysta honorowa może brać udział w takich uroczystościach religijnych, jak np.:

- 1) nabożeństwo w kościele;
- 2) nabożeństwo polowe.

§ 149. Ślubowanie przebiega według następującego porządku:

- 1) po zajęciu miejsca w szyku przez poczet sztandarowy dowódca uroczystości podaje komendę, np.: „**Szkoła – BACZNOŚĆ**”;
- 2) kapelan podchodzi do mikrofonu i udziela błogosławieństwa;
- 3) po słowie kapelana: „**Amen**” ślubujący mogą położyć prawą rękę na sercu i wypowiedzieć słowa: „**Tak nam dopomóż Bóg!**”;
- 4) dowódca uroczystości podaje komendę: „**Szkoła – SPOCZNIJ**”.

§ 150. Odsłonięcie pomnika i tablicy pamiątkowej przebiega według następującego porządku:

- 1) po odsłonięciu pomnika (tablicy) i wydaniu przez dowódcę uroczystości komendy: „**Pododdziały – SPOCZNIJ**” kapelan dokonuje poświęcenia;
- 2) kapelan wraca na uprzednio zajmowane miejsce.

§ 151.1. Nadanie sztandaru przebiega według następującego porządku:

- 1) poświęcenia sztandaru dokonuje się na miejscu prowadzenia uroczystego apelu;
- 2) po zakończeniu wbijania gwoździ ozdobnych w drzewce sztandaru kapelan podchodzi do stolika, na którym ułożony jest sztandar, stając tyłem do trybuny honorowej;
- 3) kapelan dokonuje poświęcenia sztandaru.

2. Jeżeli poświęcenia sztandaru dokonuje się podczas nabożeństwa, rozpoczyna się ono powitaniem przybyłych gości przez osobę określoną w szczegółowym scenariuszu uroczystości oraz okolicznościowym przemówieniem gospodarza terenu lub przedstawiciela społecznego komitetu fundacji sztandaru. Poświęcenia dokonuje się po homilii.

3. Po poświęceniu i prezentacji sztandaru kontynuowany jest porządek nabożeństwa.

4. Okolicznościowe przemówienia, dekoracje i defilada następują po zakończeniu nabożeństwa.

§ 152. Otwarcie strażnicy przebiega według następującego porządku:

- 1) po okolicznościowych przemówieniach i ewentualnych wyróżnieniach kapelan dokonuje poświęcenia strażnicy, a następnie poświęca przedmioty kultu;
- 2) kapelan bierze krzyż i przekazuje go kierownikowi jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej, któremu podlega otwierany obiekt;
- 3) przyjmujący krzyż klęka na prawe kolano, całuje krzyż, wstaje i odbiera krzyż, który przekazuje wyznaczonemu strażakowi;
- 4) osoby zaproszone do przecięcia wstęgi, kierownik jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej, kapelan oraz strażacy niosący symbol kultu ustawiają się przy drzwiach wejściowych (bramie garażowej) do strażnicy;
- 5) następuje przecięcie wstęgi, wniesienie krzyża do strażnicy i umieszczenie go w ustalonym wcześniej miejscu;
- 6) po wejściu kapelana i gości do wnętrza dokonuje się poświęcenia pomieszczenia strażnicy oraz znajdującego się tam sprzętu;
- 7) w dalszej kolejności następują wpisy do księgi pamiątkowej jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej.

§ 153. Przekazanie sprzętu pożarniczego przebiega według następującego porządku:

- 1) poświęcenia dokonuje się po oficjalnym przekazaniu sprzętu;
- 2) kapelan wychodzi na centralne miejsce uroczystości, odmawia stosowną modlitwę i podchodzi do przekazanego sprzętu, błogosławiąc go, a następnie wraca na uprzednio zajmowane miejsce.

§ 154. Ślub strażaka przebiega według następującego porządku:

- 1) kapelan wychodzi wraz ze strażakami pełniącymi funkcje liturgiczne przed wejście do kościoła, aby powitać nowożeńców;
- 2) po wyjściu z kościoła kapelan i towarzyszący mu strażacy zakładają nakrycia głowy;
- 3) po słowach powitania wprowadza się nowożeńców do kościoła, kapelan i asystujący mu strażacy wykonują zwrot w tył, w drzwiach kościoła zdejmują nakrycia głowy;
- 4) za kapelanem postępują nowożeńcy, świadkowie i zaproszeni goście;
- 5) kapelan i poprzedzający go strażacy podchodzą do ołtarza, zatrzymują się i zajmują wyznaczone miejsca przy ołtarzu;
- 6) podobnie zachowują się nowożeńcy i świadkowie;
- 7) gdy wszyscy goście zajmą ustalone dla nich miejsca w kościele, wchodzi asysta honorowa i ustawia się kilka kroków za miejscem zajmowanym przez świadków;
- 8) do momentu zatrzymania się asysty honorowej kapelan stoi obok ołtarza, a następnie ubiera się w szaty liturgiczne;
- 9) jeżeli w ceremonii ślubu uczestniczą poczty sztandarowe, to wchodzi one przed pożarniczą asystą honorową i ustawiają się na wyznaczonym miejscu.

§ 155. Pogrzeb z pożarniczą asystą honorową przebiega według następującego porządku:

- 1) przy wyprowadzaniu trumny z ciałem z domu zmarłego lub pogrzebowego albo kaplicy:
 - a) 15 minut przed rozpoczęciem uroczystości wprowadza się posterunek honorowy,
 - b) o wyznaczonej godzinie kapelan rozpoczyna modlitwę przy trumnie z ciałem zmarłego,
 - c) po zakończeniu modlitw, jeżeli wieko trumny jest zdjęte, posterunek honorowy opuszcza pomieszczenie i następuje pożegnanie rodziny ze zmarłym,
 - d) formuje się kondukt pogrzebowy zgodnie z rys. 11,
 - e) strażakowi niosącemu krzyż w kondukcje mogą asystować dwaj strażacy, którzy zajmują miejsca po jego prawej i lewej stronie;
- 2) przy uroczystościach pogrzebowych w kościele lub kaplicy:
 - a) 15 minut przed rozpoczęciem uroczystości wprowadza się posterunek honorowy,
 - b) delegacje strażaków mające złożyć wieńce lub wiązanki kwiatów przy trumnie przed nabożeństwem żałobnym wchodzi do kościoła lub kaplicy bez nakrycia głowy, składają wieńce (wiązanki kwiatów), oddają honory przez skłon głowy i zajmują miejsca w kościele lub kaplicy,
 - c) o wyznaczonej godzinie rozpoczyna się nabożeństwo żałobne,
 - d) po zakończeniu nabożeństwa żałobnego następuje przemieszczenie się kompanii honorowej, która zajmuje miejsce w kondukcje pogrzebowym zgodnie z rys. 11,
 - e) po sformowaniu konduktu pogrzebowego dowódca kompanii honorowej podaje komendę do rozpoczęcia marszu,
 - f) jeżeli przejazd z kościoła na cmentarz odbywa się środkami lokomocji, to samochód z trumną poprzedza oznakowany samochód pożarniczy (policyjny) z włączoną sygnalizacją świetlną i akustyczną oraz samochód, w którym jedzie kapelan. Za samochodem z trumną jadą samochody z rodziną zmarłego i uczestnikami pogrzebu. Asysta honorowa, orkiestra oraz poczty sztandarowe powinny pojechać na cmentarz bezpośrednio po nabożeństwie żałobnym, aby tam przygotować się do wystąpienia w kondukcje pogrzebowym;
- 3) przy uroczystościach pogrzebowych przy grobie zmarłego:
 - a) kompania honorowa ustawia się w miejscu widocznym,
 - b) posterunek honorowy zajmuje miejsce przy trumnie,
 - c) po ustawieniu trumny przed grobem i odegraniu przez trębaczy – fanfarzystów sygnału „**Sluchajcie wszyscy**” kapelan rozpoczyna modlitwy,
 - d) strażacy i kapelan nie zdejmują na czas modlitw nakrycia głowy,
 - e) w przewidzianym przez rytuał miejscu kapelan jako pierwszy wygłasza słowa pożegna-

nia, a po nim czynią to inni, według porządku ustalonego w scenariuszu pogrzebu,

- f) przed złożeniem trumny z ciałem zmarłego do grobu dowódca kompanii honorowej podaje komendy: „**Kompania – BACZNOŚĆ**”, „**Na prawo – PATRZ**”, a orkiestra zaczyna grać marsza żałobnego,
- g) kapelan razem ze strażakami oddaje honory przez salutowanie i pozostaje przy grobie na czas składania wieńców,
- h) w samochodach pożarniczych włączone zostają sygnały dźwiękowe,
- i) po złożeniu trumny do grobu następuje składanie wieńców.

§ 156.1. Podczas ślubowania strażaków w służbie kandydackiej w Szkole Głównej Służby Pożarniczej po złożeniu ślubowania kapelan udziela im błogosławieństwa i składa życzenia na okres studiów.

2. Po dokonaniu aktu promocji strażaków w Szkole Głównej Służby Pożarniczej kapelan udziela im błogosławieństwa i składa życzenia.

3. Podczas inauguracji roku szkolnego po wręczeniu indeksów kandydatom na pierwszy rok nauki kapelan udziela im błogosławieństwa i składa życzenia.

4. Podczas zakończenia nauki w szkole po wręczeniu aktów nadania stopnia i dyplomów ukończenia nauki kapelan udziela błogosławieństwa i składa życzenia.

§ 157. Podczas wręczenia aktów mianowania i dyplomów, po wręczeniu aktów mianowania, dyplomów i odznak szkoły oraz po wprowadzeniu pododdziałów do szyku, kapelan składa wyróżnionym gratulacje i życzenia. Następnie udziela im błogosławieństwa na dalsze lata służby.

§ 158.1. Uroczystości religijne z udziałem strażaków odbywają się w obiektach sakralnych. W szczególnych przypadkach mogą się one odbywać w innych, odpowiednio przygotowanych miejscach.

2. Nabożeństwa w obiekcie sakralnym odprowadzane w intencji strażaków i służby pożarniczej odbywają się w szczególności z okazji: świąt narodowych, Dnia Strażaka, ślubowania, wręczenia sztandaru, obchodów jubileuszy, promocji.

3. W uroczystych nabożeństwach z udziałem strażaków lub w intencji służby pożarniczej może uczestniczyć kompania honorowa z poczem sztandarowym. Występując w obiekcie sakralnym, kompania honorowa ustawia się w szyku marszowym w kolumnie dwójkowej naprzeciw ołtarza lub w prawej nawie, patrząc od strony wejścia głównego.

4. Jeżeli brak miejsca nie pozwala na wprowadzenie do obiektu sakralnego kompanii honorowej, można pozostawić ją na zewnątrz, a wówczas wprowadza się tylko poczet sztandarowy.

5. W okolicznościowym nabożeństwie mogą również uczestniczyć poczty sztandarowe towarzyszące, które wprowadza się do obiektu sakralnego przed rozpoczęciem nabożeństwa.

6. Poczet sztandarowy kompanii honorowej ustawia się po prawej stronie ołtarza. Jeżeli w nabożeństwie uczestniczy większa liczba pocztów, mogą być one ustawiane, zależnie od warunków przestrzennych, po jednej lub po obu stronach ołtarza.

7. Jeżeli w nabożeństwie bierze udział więcej pododdziałów, to ustawiają się one za kompanią honorową i zachowują się tak, jak ona.

8. Na 10 minut przed rozpoczęciem nabożeństwa winni przybyć indywidualni uczestnicy uroczystości oraz orkiestra.

9. Kompanię honorową oraz pododdziały towarzyszące biorące udział w nabożeństwie wprowadza się do obiektu sakralnego na 5 minut przed uroczystością.

10. Jeżeli w nabożeństwie uczestniczy orkiestra, komendy dowódcy kompanii honorowej powinny być poprzedzane sygnałem „**Śluchajcie wszyscy**” i podawane głosem wyraźnym, ale ściszym.

11. Dowódca kompanii honorowej podaje komendy: „**Pododdział – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdział, na prawo – PATRZ**” (dowódca kompanii honorowej, dowódcy i asystujący pocztów sztandarowych oddają honory przez salutowanie, sztandarowi salutują sztandarami), w następujących momentach nabożeństwa:

- 1) przed czytaniem Ewangelii, po słowach: „**Słowa Ewangelii zapisane są...**”, a po słowach: „**Oto Słowo Pańskie**” i odśpiewaniu przez wiernych „**Chwała Tobie, Jezu Chryste**” – komendy: „**Pododdział – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdział – SPOCZNIJ**”;
- 2) po modlitwie „**Ojcie nasz...**”, a po słowach: „**To czynicie, ilekroć pić będziecie na pamiątkę moją**” – komendy: „**Pododdział – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdział – SPOCZNIJ**”;
- 3) przed błogosławieństwem, po słowach: „**Przyjmijcie Boże błogosławieństwo**”, a po słowach: „**Niech ci błogosławi Pan i niechaj cię strzeże, niech rozjaśni Pan oblicze swoje nad tobą i niech ci miłościw będzie. Niech obróci Pan twarz swoją ku tobie i niechaj ci da swój święty pokój**” – komendy: „**Pododdział – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdział – SPOCZNIJ**”.

12. Strażacy wchodzący w skład pocztów sztandarowych i kompanii honorowej pragnący przyjąć komunię świętą nie występują z szyku, podnoszą jedynie prawą rękę na wysokość serca. Duchowny powinien przynieść komunię świętą w miejsce ustawienia pocztu sztandarowego i kompanii honorowej. Członkowie pocztu, kompanii honorowej i innych pododdziałów przyjmują komunię świętą w nakryciu głowy.

13. Poczec sztandarowy kompanii honorowej i poczty towarzyszące wychodzą z obiektu sakralnego podczas postludium. Wyjście pocztów może być poprzedzone odegraniem hasła Wojska Polskiego oraz „**Roty**” lub pieśni „**Boże, coś Polskę**”.

14. Celebryjący nabożeństwo odchodzi wraz z asystą liturgiczną od ołtarza dopiero po wyjściu z obiektu sakralnego pocztów sztandarowych i kompanii honorowej.

§ 159.1. Nabożeństwo polowe organizowane jest z tych samych okazji i ma taki sam przebieg, jak nabożeństwo w obiekcie sakralnym.

2. Aby zapewnić niezakłócony przebieg uroczystości, należy wyznaczyć służbę porządkową.

Rozdział 4

Udział pożarniczej asysty honorowej w uroczystościach patriotyczno-religijnych i religijnych dla wyznania prawosławnego

§ 160.1. Do uroczystości patriotyczno-religijnych połączonych z błogosławieństwem lub poświęceniem z udziałem pożarniczej asysty honorowej zalicza się w szczególności:

- 1) ślubowanie;

- 2) odsłonięcie pomnika i tablicy pamiątkowej;
- 3) nadanie sztandaru;
- 4) otwarcie strażnicy;
- 5) przekazanie sprzętu pożarniczego;
- 6) ślub strażaka;
- 7) pogrzeb strażaka;
- 8) inaugurację roku akademickiego, szkolnego;
- 9) wręczenie aktów mianowania, aktów nadania stopni oraz dyplomów.

2. Pożarnicza asysta honorowa może brać udział w takich uroczystościach religijnych, jak:

- 1) nabożeństwo w świątyni;
- 2) nabożeństwo polowe;
- 3) procesja;
- 4) pielgrzymka.

§ 161. Ślubowanie przebiega według następującego porządku:

- 1) po zajęciu miejsca w szyku przez poczet sztandarowy dowódca uroczystości podaje komendę: „**Szkoła – BACZNOŚĆ**”;
- 2) kapelan podchodzi do mikrofonu i udziela błogosławieństwa;
- 3) po słowie kapelana: „**Amen**” ślubujący mogą położyć prawą rękę na sercu i wypowiedzieć słowa: „**Tak nam dopomóż Bóg!**”;
- 4) dowódca uroczystości podaje komendę: „**Szkoła – SPOCZNIJ**”.

§ 162. Odsłonięcie pomnika i tablicy pamiątkowej przebiega według następującego porządku:

- 1) kropidło i wodę święconą ustawia się na stoliku usytuowanym w pobliżu pomnika (tablicy);
- 2) po odsłonięciu pomnika (tablicy) i wydaniu przez dowódcę uroczystości komendy: „**Pododdziały – SPOCZNIJ**” strażak wyznaczony do posługi liturgicznej bierze ze stolika kropidło i naczynie z wodą święconą i zajmuje miejsce po lewej stronie kapelana, w odległości jednego kroku z tyłu, a kapelan dokonuje poświęcenia;
- 3) po poświęceniu strażak odnosi kropidło i naczynie z wodą święconą na stolik i przechodzi na swoje wcześniejsze miejsce.

§ 163.1. Nadanie sztandaru przebiega według następującego porządku:

- 1) poświęcenia sztandaru dokonuje się na miejscu prowadzenia uroczystego apelu;
- 2) po zakończeniu wbijania gwoździ ozdobnych w drzewce sztandaru kapelan podchodzi do stolika, na którym ułożony jest sztandar, stając tyłem do trybuny honorowej;
- 3) strażak wyznaczony do posługi liturgicznej bierze ze stolika kropidło i naczynie z wodą święconą i zajmuje miejsce po lewej stronie kapelana, w odległości jednego kroku z tyłu;
- 4) kapelan dokonuje poświęcenia sztandaru;
- 5) strażak pełniący posługę liturgiczną odnosi kropidło i naczynie z wodą święconą na stolik, a następnie przechodzi na swoje wcześniejsze miejsce.

2. Jeżeli poświęcenia sztandaru dokonuje się podczas nabożeństwa, rozpoczyna się ono powitaniem przybyłych gości przez osobę określoną w szczegółowym scenariuszu uroczysto-

ści oraz okolicznościowym przemówieniem gospodarza terenu lub przedstawiciela społecznego komitetu fundacji sztandaru. Poświęcenia dokonuje się po homilii.

3. Po poświęceniu i prezentacji sztandaru kontynuowany jest porządek nabożeństwa.

4. Okolicznościowe przemówienia, dekoracje i defilada następują po zakończeniu nabożeństwa.

§ 164. Podczas otwarcia strażnicy wykonuje się następujące czynności:

- 1) po okolicznościowych przemówieniach i ewentualnych wyróżnieniach strażak wyznaczony do posługi liturgicznej bierze ze stolika kropidło i naczynie z wodą święconą i zajmuje miejsce po lewej stronie kapelana, w odległości jednego kroku z tyłu;
- 2) kapelan dokonuje poświęcenia strażnicy w asyście strażaka, który niesie naczynie z wodą święconą i kropidło;
- 3) strażak pełniący posługę liturgiczną asystuje kapelanowi do chwili zakończenia poświęcenia wnętrza strażnicy, po czym odnosi kropidło i naczynie z wodą święconą na stolik i przechodzi na swoje wcześniejsze miejsce;
- 4) osoby zaproszone do przecięcia wstęgi, kierownik jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej oraz kapelan ustawiają się przy drzwiach wejściowych (bramie garażowej) do strażnicy;
- 5) następuje przecięcie wstęgi;
- 6) po wejściu kapelana i gości do wnętrza dokonuje się poświęcenia pomieszczeń strażnicy oraz znajdującego się tam sprzętu;
- 7) w dalszej kolejności następują wpisy do księgi pamiątkowej jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej.

§ 165. Przekazanie sprzętu pożarniczego odbywa się według następującego porządku:

- 1) poświęcenia dokonuje się po oficjalnym przekazaniu sprzętu;
- 2) kapelan wychodzi na centralne miejsce prowadzonej uroczystości, odmawia stosowną modlitwę i podchodzi do przekazanego sprzętu;
- 3) strażak wyznaczony do posługi liturgicznej bierze ze stolika kropidło i naczynie z wodą święconą i zajmuje miejsce po lewej stronie kapelana, w odległości jednego kroku z tyłu;
- 4) kapelan dokonuje poświęcenia sprzętu, przekazuje kropidło strażakowi i wraca na uprzednio zajmowane miejsce;
- 5) strażak odnosi kropidło i naczynie z wodą święconą na stolik i przechodzi na swoje wcześniejsze miejsce.

§ 166.1. Podczas ślubowania strażaków w służbie kandydackiej w Szkole Głównej Służby Pożarniczej po złożeniu ślubowania kapelan udziela im błogosławieństwa i składa życzenia na okres studiów.

2. Po dokonaniu aktu promocji strażaków w Szkole Głównej Służby Pożarniczej kapelan udziela im błogosławieństwa i składa życzenia.

3. Podczas inauguracji roku szkolnego po wręczeniu indeksów kandydatom na pierwszy rok nauki kapelan udziela im błogosławieństwa i składa życzenia.

4. Podczas zakończenia nauki w szkole po wręczeniu aktów nadania stopnia i dyplomów ukończenia nauki kapelan udziela błogosławieństwa i składa życzenia.

§ 167. Podczas wręczenia aktów mianowania i dyplomów, po wręczeniu aktów mianowania, dyplomów i odznak szkoły oraz po wprowadzeniu pododdziałów do szyku, kapelan składa wyróżnionym gratulacje i życzenia. Następnie udziela im błogosławieństwa na dalsze lata służby.

§ 168.1. Uroczystości religijne z udziałem strażaków odbywają się w obiektach sakralnych. W szczególnych przypadkach mogą się one odbywać w innych, odpowiednio przygotowanych miejscach

2. Nabożeństwa w obiekcie sakralnym odprawiane w intencji strażaków i służby pożarniczej odbywają się w szczególności z okazji: świąt narodowych, Dnia Strażaka, ślubowania, wręczenia sztandaru, obchodów jubileuszy, promocji.

3. W uroczystych nabożeństwach z udziałem strażaków lub w intencji służby pożarniczej może uczestniczyć kompania honorowa z poczetem sztandarowym. Występując w obiekcie sakralnym, kompania honorowa ustawia się w szyku marszowym w kolumnie dwójkowej naprzeciw ołtarza lub w prawej nawie, patrząc od strony wejścia głównego.

4. Jeżeli brak miejsca nie pozwala na wprowadzenie do obiektu sakralnego kompanii honorowej, można pozostawić ją na zewnątrz, a wówczas wprowadza się tylko poczet sztandarowy.

5. W nabożeństwie mogą również uczestniczyć pocztzy sztandarowe towarzyszące, które wprowadza się do obiektu sakralnego przed rozpoczęciem nabożeństwa.

6. Poczet sztandarowy kompanii honorowej ustawia się po prawej stronie ołtarza. Jeżeli w nabożeństwie uczestniczy większa liczba pocztów, mogą być one ustawiane, zależnie od warunków przestrzennych, po jednej lub po obu stronach ołtarza.

7. Jeżeli w nabożeństwie bierze udział więcej pododdziałów, to ustawiają się one za kompanią honorową i zachowują się tak, jak ona.

8. Na 10 minut przed rozpoczęciem nabożeństwa winni przybyć indywidualni uczestnicy uroczystości.

9. Kompanię honorową oraz pododdziały towarzyszące biorące udział w nabożeństwie wprowadza się do obiektu sakralnego na 5 minut przed uroczystością.

10. Komendy dowódcy kompanii honorowej powinny być podawane głosem wyraźnym, ale ścisłym.

11. Dowódca kompanii honorowej podaje komendy: „**Pododdział – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdział, na prawo – PATRZ**” (dowódca kompanii honorowej, dowódcy i asystujący pocztów sztandarowych oddają honory przez salutowanie, sztandarowi salutują sztandarami), w następujących momentach nabożeństwa:

- 1) po wejściu celebransa na katedrę, a po powrocie od ołtarza – komendy: „**Pododdział – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdział – SPOCZNIJ**”;
- 2) po wejściu diakona z Ewangelią, tzw. małe wejście, a po udzieleniu przez celebransa błogosławieństwa – komendy: „**Pododdział – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdział – SPOCZNIJ**”;
- 3) przed czytaniem Ewangelii, a po udzieleniu błogosławieństwa – komendy: „**Pododdział – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdział – SPOCZNIJ**”;
- 4) przed tzw.: dużym wejściem, a po udzieleniu błogosławieństwa – komendy: „**Pododdział – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdział – SPOCZNIJ**”;

- 5) przed Kanonem Eucharystycznym, a po zakończeniu modlitwy epiklezy – komendy: „**Pododdział – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdział – SPOCZNIJ**”.

12. Poczety sztandarowy kompanii honorowej i poczty towarzyszące wychodzą z obiektu sakralnego po zakończonym nabożeństwie.

13. Podczas nabożeństw prawosławnych nie stosuje się żadnych sygnałów dźwiękowych (np. trąbek, werbli).

§ 169.1. Nabożeństwo polowe organizowane jest z tych samych okazji i przebiega w taki sam sposób, jak nabożeństwo w obiekcie sakralnym.

2. Aby zapewnić niezakłócony przebieg uroczystości, należy wyznaczyć służbę porządkową.

§ 170. Podczas procesji strażacy mogą pełnić posługę przy niesieniu krzyża, chorągwi, ikon, jak również przy zabezpieczeniu porządku. Każdorazowy udział strażaków w procesji musi być uzgodniony z duchownym – organizatorem procesji.

§ 171.1. Pielgrzymki mogą być organizowane na szczeblu regionu i kraju. Organizatorem pielgrzymki na szczeblu kraju jest Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej, Prezes Zarządu Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP oraz biskup polowy. Organizatorem pielgrzymki na szczeblu regionu jest komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej, prezes oddziału zarządu wojewódzkiego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP i kapelan wojewódzki.

2. Porządek organizacyjny pielgrzymki ustalają organizatorzy, przesyłając stosowną informację z odpowiednim wyprzedzeniem do podmiotów zainteresowanych.

3. Do udziału w pielgrzymce powinno się zaprosić strażaków w stanie spoczynku, rencistów pożarnictwa, a przede wszystkim członków rodzin strażaków.

Rozdział 5

Udział pożarniczej asysty honorowej w uroczystościach ekumenicznych

§ 172.1. Nabożeństwa ekumeniczne organizuje się w ramach Tygodnia Modlitw o Jedność Chrześcijan, a także w ramach Ekumenicznych Spotkań Strażaków. Organizowane są na przemian w świątyniach katolickich i ewangelickich. Porządek uroczystości jest ustalany przez odpowiednie kościelne komisje.

2. Dowódca kompanii honorowej podaje komendy: „**Pododdział – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdział, na prawo – PATRZ**” (dowódca kompanii honorowej, dowódcy i asystujący pocztów sztandarowych oddają honory przez salutowanie, sztandarowi salutują sztandarami):

1) przed czytaniem Ewangelii, gdy wierni zakończą śpiew „**Alleluja**”, a po słowach: „**Oto Słowo Pańskie – Chwała Tobie, Chryste**” – komendy: „**Pododdział – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdział – SPOCZNIJ**”;

2) przed błogosławieństwem, po słowach: „**Przyjmijcie Boże błogosławieństwo**”, a po słowach „**Idźcie w pokoju Chrystusa**” – komendy: „**Pododdział – BACZNOŚĆ**”, „**Pododdział – SPOCZNIJ**”.

3. Poczety sztandarowy kompanii honorowej i poczty towarzyszące wychodzą z obiektu sakralnego podczas postludium. Wyjście pocztów sztandarowych może być poprzedzone odegraniem hasła Wojska Polskiego oraz „Roty” lub pieśni „Boże, coś Polskę”.

4. Celebryjący nabożeństwo wraz z asystą liturgiczną odchodzą od ołtarza dopiero po wyjściu z obiektu sakralnego pocztów sztandarowych i kompanii honorowej.